

Popiežius

Benediktas XVI „KELKIS, EIK! TAVO TIKĖJIMAS IŠGELBĖJO TAVE“ (LK 17, 19) Žinia 20-osios Pasaulinės ligonių dienos proga	2
MIGRACIJA IR NAUJOJI EVANGELIZACIJA Žinia 2012 m. Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos proga	4

Popiežiaus katechezės

APIE MALDĄ JĖZAUS GYVENIME	6
APIE JĖZAUS DŽIAUGSMO HIMNĄ	7
APIE JĖZAUS MALDOS SANTYKĮ SU DIEVO GYDOMUOJU VEIKIMU MALDA IR ŠVENTOJI ŠEIMA	11

Šventasis Sostas

Tikėjimo mokymo kongregacija NOTA SU REKOMENDACIJOMIS, KAIP ŠVĖSTI TIKĖJIMO METUS	13
--	----

Palaimintojo J. Matulaičio metai

LIETUVOS VYSKUPŲ LAIŠKAS TIKINTIESIEMS PALAIMINTOJO JURGIO MATULAIČIO METŲ PROGA	18
Kardinolas Audrys Juozas Bačkis PAMOKSLAS PRADEDANT ŠVĖSTI PALAIMINTOJO ARKIV. J. MATULAIČIO METUS	20

Homilijos

SIMONO UOŠVĖ / 5 eilinis sekmadienis (B)	22
ATVIRA ERDVĖ / 6 eilinis sekmadienis (B)	23
PARALITIKO PAGYDYMAS / 7 eilinis sekmadienis (B)	24
GAVĖNIOS PRADŽIA / I gavėnios sekmadienis (B)	25

Katechezės šeimoms

ŠEIMA: DARBAS IR ŠVENTIMAS Katechezės rengiantis VII Pasauliniam šeimų susitikimui	26
---	----

Bažnyčia Lietuvoje

Dievo Gailestingumo metų užbaigimo iškilmės Kauno arkivyskupijoje	38
Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkimas	40
Susitikimas su žinomu žmogaus teisių gynėju Sergejumi Kovaliovu	41

Bažnyčia pasaulyje

Kalboje diplomatams popiežius smerkė terorizmą	44
Popiežiaus metų apžvalga	44

Benediktas XVI

„Kelkis, eik! Tavo tikėjimas išgelbėjo tave“ (Lk 17, 19)

Žinia 20-osios Pasaulinės ligonių dienos
(2012 m. vasario 11 d.) proga

Brangūs broliai ir seserys!

2012 m. vasario 11-ąją, Lurdo Dievo Motinos dieną, švenčiamos Pasaulinės ligonių dienos proga trokštu atnaujinti savo dvasinį artumą su visais ligoniais, esančiais medicinos priežiūros įstaigose ar prižiūrimais šeimų, ir išreikšti kiekvienam visos Bažnyčios rūpestį bei meilę. Dosniai ir kupinas meilės sutinkantis kiekvieną žmogiškąją gyvybę, pirmiausia silpną ir sergančią, krikščionis išreiškia svarbų Evangelijos liudijimo aspektą, sekdamas pavyzdžiu Kristaus, kuris pasilenkė prie fiziškai ir dvasiškai kenčiančio žmogaus, kad jį išgydytų.

1. Šiomet, kai tiesiogiai rengiamės iškilmingai Pasaulinei ligonių dienai, kuri 2013 m. vasario 11-ąją bus švenčiama Vokietijoje ir dėmesį sutelks į simbolinį Evangelijos gerojo samariečio paveikslą (plg. Lk 10, 29–37), norėčiau pabrėžti „gydymo sakramentus“, tai yra Atgailos bei Sutaikinimo ir Ligonų patepimo sakramentus, kuriuos savaimingai atbaigia Eucharistinė bendrystė.

Šventojo Luko evangelijoje pateikiamas Jėzaus susitikimas su dešimčia raupsuotųjų (plg. Lk 17, 11–19) ir ypač žodžiai, kuriais Viešpats kreipiasi į vieną iš jų: „Kelkis, eik! Tavo tikėjimas išgelbėjo tave“ (19 eil.), padeda mums suvokti, koks svarbus yra tikėjimas tiems, kurie, slegiami kančios ir ligos, artinasi prie Viešpaties. Susitikdami su juo jie realiai gali patirti, jog *tas, kuris tiki, niekada nėra vienas!* Juk Dievas savo Sūnuje mūsų nepalieka skausmui ir kančioms, jis yra šalia, padeda mums tai pakelti ir trokšta mus išgydyti mūsų širdžių gelmėje (plg. Mk 2, 1–12).

Tikėjimas vienintelio raupsuotojo, kuris, pamatęs, jog yra išgydytas, kupinas nuostabos ir džiaugsmo, kitaip negu kiti, iškart grįžo pas Jėzų padėkoti, leidžia mums įžvelgti, kad atgauta sveikata žymi šį tą brangesnio negu vien fizinis išgydymas, žymi išgelbėjimą, Dievo dovanojamą mums per Kristų ir išreiškiamą Jėzaus žodžiais: *tavo tikėjimas išgelbėjo tave*. Tas, kuris kentėdamas ir sirgdamas malda kreipiasi į Viešpatį, yra tikras, jog Dievo meilė jo niekada nepaliks ir kad taip pat netrūks Bažnyčios meilės, kuri yra Viešpaties išganomojo darbo taša laike. Tad fiziniu išgydymu, išorine

giliausio išgelbėjimo išraiška, parodoma, koks svarbus Viešpačiui yra žmogus – jo sielos ir kūno visuma. Todėl kiekvienu sakramentu išreiškiamas ir aktualizuojamas Dievo artumas, to, kuris visiškai neužtarnautai „palyti mus per materialią tikrovę, per kūrinijos dovanas, kurias pasitelkia padarydamas jo susitikimo su mumis priemonėmis“ (Pamokslas per šv. Krizmos Mišias, 2010 04 01). Taip „išryškėja sukūrimo ir atpirkimo vienybė. Sakramentais išreiškiamas mūsų tikėjimo, aprėpiančio kūną ir sielą, visą žmogų, kūniškumas“ (Pamokslas per šv. Krizmos Mišias, 2011 04 21).

Pagrindinė Bažnyčios užduotis yra skelbti Dievo karalystę, „bet kaip tik pats skelbimas turi būti gydymo vyksmas: pasiuntimas *paguosti prislėgtųjų* (Iz 61, 1)“ (ten pat), anot Jėzaus įpareigojimo savo mokiniams (plg. Lk 9, 1–2; Mt 10, 1. 5–14; Mk 6, 7–13). Tad fizinės sveikatos ir sužeistos dvasios atnaujinimo dvinaris turėtų padėti mums geriau suprasti „gydymo sakramentus“.

2. Atgailos sakramentas dažnai yra Bažnyčios ganytojų apmąstymų šerdis, pirmiausia dėl jo didžiulės svarbos krikščionio gyvenimui, turint prieš akis, kad „visa atgailos veikmė yra ta, kad mums sugrąžina Dievo malonę ir mus su juo suvienija didžia draugyste“ (Katalikų Bažnyčios katekizmas, 1468). Bažnyčia, toliau skelbianti Jėzaus žinią apie atleidimą ir sutaukinimą, nepaliaujamai kviečia visą žmoniją atsiversti ir įtikėti Evangelija. Ji vadovaujasi apaštalo Pauliaus raginimu: „Taigi Kristaus vietoje einame pasiuntinių pareigas, tarsi pats Dievas ragintų per mus. Kristaus vardu maldaujame: *Susitaikinkite su Dievu!*“ (2 Kor 5, 20). Jėzus savo gyvenime skelbė ir įgyvendino Tėvo gailestingumą. Jis atėjo ne pasmerkti, bet atleisti ir išgelbėti, suteikti vilties giliausioje kančios ir nuodėmės tamsybėje, dovanoti amžinojo gyvenimo. Tad Atgailos sakramentas, „išpažinties vaistas“, neleidžia nuodėmės patirčiai virsti neviltimi, bet įgalina sutikti atleidžiančią ir perkeičiančią Meilę (plg. Jonas Paulius II. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Reconciliatio et paenitentia*, 31).

Dievas, „apstus gailestingumo“ (Ef 2, 4), kaip ir tėvas Evangelijos palyginime (plg. Lk 15, 11–32), neužveria savo širdies nė vienam iš savo vaikų, bet jų laukia, ieško, pasiekia juos bendrystės atmetimo įkalintus atskirtyje bei susiskaldyme, kviečia susiburti aplink jo stalą džiaugiantis atleidimo ir susitaikymo švente. Tad kančios metas, kai galėtų kilti pagunda pasiduoti nusivylimui ir nevilčiai, gali virsti malonės laiku grįžti į save patį ir, kaip sūnui palaidūnui iš palyginimo, iš naujo apgalvoti savo gyvenimą, pripažįstant klaidas ir nesėkmes, pajusti troškimą būti apkabintam Tėvo ir pasukti į Jo namus vedančiu keliu. Jis, kupinas didelės meilės,

visada ir visur atidžiai stebi mūsų gyvenimą laukdamas mūsų, kad kiekvienam grįžtančiam savo vaikui pasiūlytų visiško susitaikymo ir džiaugsmo dovaną.

3. Skaitant evangelijas, akivaizdžiai aiškėja, kad Jėzui visada ypač rūpėjo negaluojančios žmonės. Jis ne tik išsiuntė mokinius gydyti jų žaizdų (plg. *Mt* 10, 8; *Lk* 9, 2; 10, 9), bet ir įsteigė jiems specialų sakramentą – Ligonių patepimą. Šio sakramentinio akto buvimas jau pirmojoje krikščionių bendruomenėje paliudytas Jokūbo laiške (plg. 5, 14–16): Ligonių patepimu, lydimu vyresniųjų maldos, visa Bažnyčia patiki ligonius kentėjusiam ir pašlovintam Viešpačiui, idant jis palengvintų jų kančias ir juos išgelbėtų, taip pat ragina juos dvasiškai vienytis su Kristaus kančia ir mirtimi, taip prisidedant prie Dievo tautos gerovės.

Tas sakramentas taip pat skatina kontempliuoti dvejopą Alyvų kalno slėpinį. Ten Tėvas Jėzui nurodė kelią, kuriuo jis turėtų žengti, – kančios, aukščiausio meilės akto, kelią. Ir Jėzus sutiko. Tą išbandymo valandą jis yra tarpininkas, „nešantis, prisiimantis pasaulio kentėjimus ir kančias, paverčiantis tai šūksniu Dievui, atnešantis tai Dievo akivaizdon ir į Dievo rankas ir per tai tikrai nunešantis ligi atpirkimo momento“ (*Lectio divina*, susitikimas su Romos dvasininkais, 2010 02 18). „Tačiau Alyvų sodas yra ir ta vieta, kur jis užkopė pas Tėvą, taigi atpirkimo vieta. <...> Šis dvejopas Alyvų kalno slėpinys visada glūdi sakramentiniame Bažnyčios aliejuje <...> yra mus palytinčio Dievo gerumo ženklas“ (Pamokslas per šv. Krizmos Mišias, 2010 04 01). Per Ligonių patepimą šis sakramentinis aliejus siūlomas kaip, taip sakant, „Dievo vaistas, dabar laiduojantis mums jo gerumą, turintis mus sustiprinti ir paguosti, bet kartu kreipiantis nuo ligos akimirkos į galutinį pasveikimą, į prisikėlimą (plg. *Jok* 5, 14)“ (ten pat).

Šis sakramentas šiandien vertas didesnio dėmesio ir teologiniuose apmąstymuose, ir ligonių pastoracijoje. Prideramai atsižvelgiant į liturginių maldų turinį, pritaikytą įvairioms su liga susijusioms žmogiškosioms situacijoms, o ne vien gyvenimo pabaigai (plg. Katalikų Bažnyčios katekizmas, 1514), Ligonių patepimas nelaikytinas „mažesniu sakramentu“ palyginti su kitais. Dėmesys ligoniams ir jų pastoracija, viena vertus, Dievo švelnumo kenčiantiesiems ženklas, daug dvasinės naudos teikia ir kunigams bei visai krikščionių bendruomenei, suvokiant, kad tai, kas daroma mažiausiajam, daroma pačiam Jėzui (plg. *Mt* 25, 40).

4. Kalbėdamas apie „gydymo sakramentus“ šventasis Augustinas teigia: „Dievas gydo visas tavo negalias. Todėl nebijok: visos tavo negalios bus išgydytos <...> Turi tik leisti save išgydyti ir neatstumti jo rankų“ (*Com. in*

Ps 102, 5: *PL* 36, 1319–1320). Tai įstabūs Dievo malonės įrankiai, padedantys sergančiajam visapusiškiau supažinti su Kristaus mirties ir prisikėlimo slėpiniu. Kartu su šiais dviem sakramentais norėčiau pabrėžti ir Eucharistijos svarbą. Priimama ligos metu, ji nepakartojamai prisideda prie tokio perkeitimo, Kristaus kūno ir kraujo maitinamą asmenį sujungdama su atnaša, Jo paties paaukota Tėvui visų išgelbėjimo labui. Visa Bažnyčios bendruomenė ir ypač parapijų bendruomenės privalo laiduoti galimybę dažnai priimti Šventąją Komuniją tiems asmenims, kurie dėl sveikatos ar amžiaus negali nukakti į kulto vietą. Per tai broliams ir seserims bus suteikta galimybė sustiprinti savo ryšį su nukryžiuotu ir prisikėlusiu Kristumi, savo gyvenimu, aukojamu iš meilės Kristui, dalyvauti Bažnyčios misijoje. Šiuo požiūriu svarbu, kad kunigai diskretiškai darbuodamiesi ligoninėse jaustųsi esą tikri „ligonių tarnai, Kristaus, kuris turi pasiekti kiekvieną kančios paženklintą žmogų, užuojautos ženklai ir įrankiai“ (Žinia 18-osios Pasaulinės ligonių dienos proga, 2009 11 22).

Tapatinimasis su Kristaus Velykų slėpiniu praktikuojant dvasinę Komuniją įgyja ypatingą reikšmę, kai Eucharistija teikiama ir priimama kaip Viatikas. Šią egzistencijos akimirką Viešpaties žodžiai aidi dar skvarbiau: „Kas valgo mano kūną ir geria mano kraują, tas turi amžinąjį gyvenimą, ir aš jį prikelsiu“ (*Jn* 6, 54). Eucharistija, ypač Viatikas, pasak šventojo Ignoto Antiochiečio apibrėžimo, yra „nemirtingumo vaistas, priešnuodis nuo mirties“ (Laiškas efeziečiams, 20: *PG* 5, 661), perėjimo iš mirties į gyvenimą, iš šio pasaulio pas Tėvą, kiekvieno laukiantį dangiškojoje Jeruzalėje, sakramentas.

5. Šios žinios 20-osios Ligonių dienos proga tema „Kelkis, eik! Tavo tikėjimas išgelbėjo tave“ taip pat žvelgiama į ateinančius Tikėjimo metus, prasidedančius 2012 m. spalio 11-ąją ir teikiančius tinkamą bei vertingą progą iš naujo atrasti tikėjimo jėgą ir grožį, giliau pažinti jo turinį ir liudyti jį kasdieniame gyvenime (plg. Apaštališkasis laiškas *Porta fidei*, 2011 10 11). Trokštu padrašinti, kad visi sergantieji ir kenčiantieji visada rastų patikimą pagrindą tikėjime, maitinamame Dievo žodžio, asmeninės maldos ir sakramentų, ir pakviesti ganytojus būti vis labiau pasirengusius teikti juos ligoniams. Sekdami Gerojo Ganytojo pavyzdžiu ir būdami jiems patikėtųjų kaimenių vedliai, kunigai turėtų būti kupini džiaugsmo ir dėmesingi silpniausiesiems, mažutėliams bei nusidėjėliams, begalinį Dievo gailestingumą mokėti išreikšti padrašinančiais vilties žodžiais (plg. Šv. Augustinas. Laiškas 95, 1: *PL* 33, 351–352).

Visiems besidarbuojantiems šioje sveikatos apsaugos srityje, taip pat šeimoms, kurios savo artimuosiuose

regi kenčiantį Jėzaus Kristaus veidą, savo ir Bažnyčios vardu iš naujo dėkoju už tai, kad savo profesiniu išmanymu tyliai, net neminėdami Kristaus vardo, jį konkrečiai parodo (plg. Pamokslas per šv. Krizmos Mišias, 2011 04 21).

Pasitikėjimo kupiną žvilgsnį ir maldą keliame į Mariją, Gailestingumo Motiną ir Ligonijų Sveikatą: jos motiniškoji atjauta, išgyventa stovint mirštančio Sūnaus kryžiaus papėdėje, telydi ir tepalaiko kiekvieno sergančio ir kenčiančio asmens tikėjimą bei viltį jo kelionėje į kūno ir sielos žaizdų išgydymą!

Patikindamas, kad visus jus atmenu savo maldose, kiekvienam iš jūsų teikiu ypatingą apaštališkąjį palaiminimą.

Vatikanas, 2011 m. lapkričio 20-oji, Mūsų Viešpaties Kristaus, Visatos Valdovo, iškilme

BENEDICTUS PP XVI

Benediktas XVI

Migracija ir naujoji evangelizacija

Žinia 2012 m. Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos proga

Brangūs broliai ir seserys!

Skelbti Jėzų Kristų, vienatinį pasaulio Išganytoją, „yra esminė Bažnyčios misija. Tai užduotis ir misija, kurios ypač neatidėliotinos dėl plačių bei gilių dabarties visuomenės pokyčių“ (*Evangelii nuntiandi*, 14). Šiandien iš tiesų jaučiame neatidėliotinę poreikį su nauja jėga ir naujaip skatinti evangelizacijos darbą pasaulyje, kuriame griūva sienos ir nauji globalizacijos procesai dar labiau suartina individus ir tautas tiek dėl visuomenės komunikavimo priemonių plėtros, tiek dėl galimybės individams bei grupėms dažnai ir lengvai judėti. Tokiomis naujomis aplinkybėmis kiekvienas iš mūsų turime iš naujo sužadinti tą užsidegimą ir drąsą, su kuriais pirmųjų krikščionių bendruomenės narsiai skelbė Evangelijos naujybę, leisdami savo širdyse nuaidėti šventojo Pauliaus žodžiams: „Kad aš skelbiu Evangeliją, tai neturiu pagrindo girtis, nes tai mano būtina prievolė, ir vargas man, jei neskelbčiau Evangelijos!“ (1 Kor 9, 16).

Šių metų Pasaulinei migrantų ir pabėgėlių dienai paminėti parinkau temą „Migracija ir naujoji evangelizacija“. Ši tema kaip tik ir kyla iš tokios tikrovės. Dabarties metas išties kviečia Bažnyčią imtis *naujosios evangelizacijos* aprėpiant ir platų bei sudėtingą žmogiškojo mobilumo reiškinį, suintensyvinant savo misionieriškąją veiklą tuose regionuose, kur Evangelija skelbiama pirmą kartą, ir šalyse, turinčiose krikščionybės tradiciją.

Palaimintasis Jonas Paulius II mus kviečia maitintis Dievo žodžiu, idant būtume Dievo žodžio tarnai atlikdami evangelizacinį darbą toje situacijoje, „kuri dėl globalizacijos ir jai būdingos naujos bei kintančios tautų ir kultūrų mozaikos darosi labiau įvairialypė ir sudėtingesnė“ (*Novo millennio ineunte*, 40). Vidinė ir tarptautinė migracija, kaip galimybė ieškoti geresnių gyvenimo sąlygų ar pabėgti nuo persekiojimų, karo, smurto, bado ar gamtos katastrofų pavojų, iš tiesų sąlygojo precedento neturintį individų ir tautų maišymąsi, lydimą naujų problemų ne tik žmogiškuoju, bet ir etiniu, religiniu bei dvasiniu matmeniu. Dabartiniai akivaizdūs sekuliarizacijos padariniai, naujų sektantiškų sąjūdžių atsiradimas, paplitęs neįautrumas krikščioniškajam tikėjimui ir ryškus polinkis į fragmentaciją trukdo sutelkti dėmesį į bendrą pagrindą, skatinantį formuotis vieną brolių ir seserų šeimą „visuomenėse, tampančiose vis labiau daugiatautėmis ir tarpkultūrinėmis, kur ir asmenys, išpažįstantys skirtingas religijas, kviečiami į atvirą pokalbį, kuriuo siekiama taikaus ir vaisingo bendrabūvio, gerbiančio teisėtus skirtumus“, kaip esu rašęs praėjusių metų Žinioje šios dienos proga. Mūsų laikus ženklina bandymai pašalinti Dievą ir Bažnyčios mokymą iš gyvenimo horizonto atveriant kelią abejonėms, skepticizmui ir abejingumui bei siekiant panaikinti bet kurį krikščioniškojo tikėjimo socialinį ir simbolinį regimumą.

Šioje aplinkoje migrantai, pažinę ir priėmę Kristų, neretai ima nebelaikyti jo svarbiu savo gyvenime, netenka tikėjimo jausmo, nebepripažįsta, kad jie yra Bažnyčios nariai, ir dažnai gyvena Kristaus ir jo Evangelijos nebepaženklintą gyvenimą. Užaugę krikščionių tikėjimą išpažįstančiose tautose, jie dažnai emigruoja į šalis, kur krikščionys sudaro mažumą arba kur sena tikėjimo tradicija yra ne asmeninis įsitikinimas ar bendruomenės konfesija, bet sumenkusi ligi kultūrinio fakto. Čia Bažnyčiai kyla iššūkis padėti migrantams išlaikyti tikėjimą tvirtą net tada, kai jie nebeturi kultūrinio ramsčio, egzistavusio jų kilmės šalyje, ir išrutulioti naujas pastoracines strategijas, taip pat metodus bei kalbėsenas, kad visada gyvai būtų priimamas Dievo žodis. Vienais atvejais tai teikia progą skelbti, kad

Jėzuje Kristuje žmonija yra įgalinta dalyvauti Dievo slėpinyje ir jo meilės gyvenime, kad ji yra atverta vilties ir taikos horizontui – taip pat per pagarbų dialogą ir regimą solidarumo liudijimą. Kitais atvejais egzistuoja galimybė pažadinti snaudžiančią krikščioniškąją sąžinę atnaujintu Gerosios Naujienos skelbimu ir nuoseklesniu krikščioniškuoju gyvenimu, padedant iš naujo atrasti susitikimo su Kristumi, šaukiančiu žmones į šventumą bet kur, net svetimoje šalyje, grožį.

Šiandienis migracijos reiškinys taip pat yra Apvaizdos suteikta proga skelbti Evangeliją šiuolaikiniame pasaulyje. Vyrai ir moterys iš įvairių žemės regionų, dar nesusitikę su Kristumi ar pažįstantys jį tik iš dalies, prašosi būti priimami į šalis, turinčias seną krikščionybės tradiciją. Būtina surasti tinkamų būdų, leidiančių jiems susipažinti su Jėzumi Kristumi ir patirti neįkainojamą išganymo, kuris kiekvienam yra apstauso gyvenimo versmė, dovaną (plg. *Jn 10, 10*); šiuo atžvilgiu ypatingas vaidmuo tenka ir migrantams, nes jie savo ruožtu gali tapti „Dievo žodžio šaukliais ir prisikėlusio Jėzaus, pasaulio vilties, liudytojais“ (plg. Apaštališkasis paraginimas *Verbum Domini*, 105).

Reiklame naujosios evangelizacijos kelyje migracijos lygmeniu esminis vaidmuo tenka pastoracijos darbuotojams – kunigams, pašvęstiesiems asmenims ir pasauliečiams, kurie darbuojasi vis labiau pliuralistinėje aplinkoje. Kviečiu juos semti iš Bažnyčios mokymo ir išvien su savo ordinarais ieškoti būdų, kaip broliškai dalytis ir pagarbiai skelbti, įveikti susipriešinimą ir nacionalizmą. Savo ruožtu migrantų kilmės, tranzito ir migrantų srautus svetingai priimančiųjų šalių Bažnyčios turėtų tarpusavyje labiau bendradarbiauti ir dėl išvykstančiųjų, ir dėl atvykstančiųjų, bet kuriuo atveju dėl visų, kuriems reikia išvysti gailėtiną Kristaus veidą, atskleidžiamą priimančiam. Norint įgyvendinti vaisingą bendrystės pastoraciją, gali būti naudinga atnaujinti tradicines migrantų ir pabėgėlių globos struktūras, papildant jas modeliais, geriau atsiliepiamais į naujas aplinkybes, kuriomis sąveikauja įvairios tautos ir kultūros.

Prieglobsčio prašantieji, pabėgę nuo persekiojimų, smurto ir grėsmę gyvybei keliančių situacijų, turi sulaukti iš mūsų supratingumo ir svetingo priėmimo, pagarbos, rodomos žmogaus kilnumui bei jų teisėms, taip pat patys suvokti savo pareigas. Jų kančia akina pavienės valstybės ir tarptautinę bendruomenę pasiimti svetingumo nuostata nugalint baimę bei vengiant bet kurios diskriminacijos ir laiduoti konkretų solidarumą per tinkamas svetingumo struktūras ir apgyvendinimo programas. Taigi būtina abipusė pagalba tarp kenčiančių regionų ir tų, kurie per daugelį

metų priėmė nemažai pabėgėlių, taip pat valstybėms tarpusavyje reikia labiau dalytis atsakomybe.

Spaudai ir kitoms komunikavimo priemonėms tenka svarbi užduotis teisingai, objektyviai ir sąžiningai supažindinti su situacija tų, kurie buvo priversti palikti savo tėvynę bei artimuosius ir trokšta pradėti kurti naują gyvenimą.

Krikščionių bendruomenės privalo skirti ypatingą dėmesį darbo migrantams ir jų šeimoms, lydėti juos malda, solidarumu ir krikščioniškąja meile, pabrėždamos tai, kas abipusiškai praturtina, ir skatindamos naujus politinius, ekonominius ir socialinius projektus, prisidedančius prie didesnės pagarbos kiekvieno asmens kilnumui, šeimos išsaugojimo, galimybės gauti tinkamą būstą, darbą ir gerovę.

Kunigai, pašvęstieji asmenys, pasauliečiai ir pirmiausia visi jaunuoliai turėtų noriai remti gausybę savo brolių ir seserų, pabėgusių nuo smurto ir turinčių įveikti naujos gyvensenos ir integracijos sunkumų iššūkį. Išganymo Jėzuje Kristuje skelbimas bus pasparties, vilties ir džiaugsmo, kuriam nieko netrūksta (plg. *Jn 15, 11*), versmė.

Galiausiai norėčiau paminėti gausybę tarptautinių studentų, irgi susiduriančių su integracijos problemomis, biurokratiniais sunkumais, vargais ieškant būsto ir priėmimo struktūrų. Krikščionių bendruomenės turėtų būti ypač jautrios gausiems jaunuoliams, kuriems būtent dėl jų jaunystės reikia ne tik kultūrinio augimo, bet ir atsparos taškų ir kurie savo širdyse labai alksta tiesos ir trokšta sutikti Dievą. Krikščioniškosios pakraipos universitetai ypatingu būdu turi būti liudijimo ir naujosios evangelizacijos skleidimo vietos, rimtai įsipareigoti socialinei, kultūrinei ir žmogiškai pažangai akademinėje aplinkoje. Jiems taip pat privalu skatinti kultūrų dialogą ir branginti indėlių, kuriuo tarptautiniai studentai gali prisidėti. Sutikdami autentiškus Evangelijos liudytojus ir krikščioniškojo gyvenimo pavyzdžius, tie studentai patys pajus paskatą tapti naujosios evangelizacijos skleidėjais.

Brangūs bičiuliai, prašykime Marijos, *Kelio Dievo Motinos*, užtarimo, kad džiugus išganymo Jėzuje Kristuje skelbimas atneštų viltį į keliaujančių pasaulio keliais širdis. Visus patikinu, jog už juos meldžiuosi, ir teikiu savo apaštališkąjį palaiminimą.

Vatikanas, 2011 m. rugsėjo 21 d.

BENEDICTUS PP. XVI

Benediktas XVI

Apie maldą Jėzaus gyvenime

2011 m. lapkričio 30 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Pastarosiose katechezėse apmąstėme kelis maldos pavyzdžius Senajame Testamente. Šiandien norėčiau pradėti žvilgsnį kreipti į Jėzų, į jo maldą, per visą jo gyvenimą it slaptas kanalas drėkinančią egzistenciją, santykius, veiksmus ir nenumaldomai vedančią į visišką savęs dovanojimą pagal meilės kupiną Dievo Tėvo planą. Jėzus taip pat moko, kaip melstis, nes išties veikliai ir broliškai palaiko mus kaskart, kai kreipiamės į Tėvą. Kaip apibendrinamai išreikšta vienu pavadinimu Katalikų Bažnyčios katekizmo santraukoje, „malda iki galo apreikšta ir įgyvendinta Jėzuje“ (541–547). Tad artimiausiose katechezėse žvelgsime į Jėzų.

Ypač reikšmingas momentas Jėzaus kelyje yra jo malda po krikšto Jordane. Evangelistas Lukas atkreipia dėmesį, kad Jėzus, kartu su tauta priėmęs krikštą iš Jono Krikštytojo rankų, panyra į asmeninę ir ilgą maldą: „Kai, visai tautai krikštijantis, ir Jėzus pasikrikštijęs meldėsi, atsivėrė dangus, ir Šventoji Dvasia <...> nusileido ant jo“ (Lk 3, 21–22). Kaip tik tas meldimasis kalbant su Tėvu nušviečia veiksmą, kurį jis atliko kartu su daugybe savo tautos žmonių, atėjusių prie Jordano upės. Melsdamasis jis suteikia tam veiksmui, savo Krikštui, išskirtinį ir asmeninį bruožą.

Krikštytojas primygtinai kvietė iš tikrųjų gyventi kaip „Abraomo vaikams“, atsiverčiant į gera ir duodant tikrų atsivertimo vaisių (plg. Lk 3, 7–9). Pasak evangelisto Morkaus, į kvietimą atsiliepė labai daug izraeliečių: „Pas jį [Joną] traukė visa Judėjos šalis ir visi Jeruzalės gyventojai. Jie išpažindavo nuodėmes ir buvo jo krikštijami Jordano upėje“ (Mk 1, 5). Krikštytojas skelbė kaip tikrai nauja: leidimasis būti pakrikštytam turėjo žymėti ryžtingą pervartą – nuodėmingo elgesio atsisakymą ir naujo gyvenimo pradžia. Jėzus irgi paklūsta tam raginimui ir įsimašo į ant Jordano upės kranto laukiančių nusidėjėlių minią. Tačiau pirmiesiems krikščionims, lygiai taip ir mums, kyla klausimas: kodėl Jėzus priima šį atgailos ir atsivertimo Krikštą? Jam nereikia išpažinti nuodėmių, jis nenusidėjęs, todėl nėra reikalo ir atsiversti. Kodėl tada taip pasielgia? Matas praneša, kad apstulbęs Krikštytojas ištaria: „Tai aš turėčiau būti tavo pakrikštytas, o tu ateini pas mane!“ (Mt 3, 14). Jėzus atsako: „Šį kartą paklausk! Taip mudviem dera atlikti visa, kas reikalinga teisumui“ (15 eil.). Bibliinia-

me pasaulyje žodis „teisumas“ reiškia visiškai priimti Dievo valią. Jėzus parodo savo artumą tautos daliai, kuri, pakludama Krikštytojo kvietimui, pripažįsta, jog nepakanka tiesiog vadintis Abraomo vaikais, ir trokšta vykdyti Dievo valią bei stengtis savo elgesiu ištikimai atsiliepti į Dievo sandorą su Abraomu. Panirdamas į Jordano upę, Jėzus regimai išreiškia savo solidarumą su tais, kurie išpažįsta savo nuodėmes, atgailauja ir trokšta pakeisti savo gyvenimą, duoda suprasti, kad būti Dievo tautos dalimi reiškia žengti į naujo gyvenimo – gyvenimo pagal Dievo valią perspektyvą.

Šiuo veiksmu Jėzus nuvokia kryžių, nes juo pradeda savo veiklą stodamasis nusidėjėlių vieton ir prisiimdamas sunkią visos žmonijos našą bei taip įvykdydamas Dievo valią. Panirdamas į maldą, Jėzus parodo artimą ryšį su Tėvu, kuris yra danguje, patiria jo tėviškumą, suvokia reiklų jo meilės grožį ir, kalbėdamasis su Tėvu, sulaukia savo užduoties patvirtinimo. Iš dangaus pasigirstančiais žodžiais (plg. Lk 3, 22) užbėgama į priekį velykiniam kryžiaus ir prisikėlimo slėpiniui. Dieviškasis balsas pavadina jį „mano mylimasis sūnus“, taip primindamas Izaoką, mylimiausią sūnų, kurį jo tėvas Abraomas, palieptas Dievo, buvo pasirengęs paaukoti (plg. Pr 22, 1–4). Jėzus yra ne tik *Dovydo sūnus*, karališkasis mesijinis palikuonis, arba *tarnas*, patinkantis Dievui, bet ir, kaip Izaokas, *mylimas viengimis sūnus*, kurį Dievas, jo Tėvas, aukoja pasauliui išganyti. Kaip tik tą akimirką, kai Jėzus, nugrimzdęs į maldą, išgyvena savo sūnystės gelmę ir jaučia Dievo tėviškumą (plg. Lk 3, 22b), ant jo nusileidžia Šventoji Dvasia (plg. Lk 3, 22a), vedanti jį užduoties keliu ir ištekanti iš jo, kai jis nukryžiuojamas (plg. Jn 1, 32–34; 7, 37–39), kad apšviestų Bažnyčios darbus. Maldoje Jėzus gyvena nenutrūkstamu ryšiu su Tėvu, norėdamas ligi galo įgyvendinti žmonėms skirtą meilės planą.

Šios ypatingos maldos fone rutuliojasi visas Jėzaus gyvenimas šeimoje, artimai susijusioje su Izraelio tautos religine tradicija. Tai liudija evangelijose aptinkami ženklai: jo apipjaustymas (plg. Lk 2, 21), paaukojimas šventykloje (plg. Lk 2, 22–24), auklėjimas ir ugdyimas Nazarete, šventuosiuose namuose (plg. Lk 2, 39–40; 2, 51–52). Tai tie „apie trisdešimt metų“ (Lk 3, 23), ilgas paslėpto ir kasdienio gyvenimo metas, nors ir kupinas dalyvavimo bendruomenės religinės raiškos momentuose patirčių, kaip antai piligriminės kelionės į Jeruzalę (plg. Lk 2, 41). Pasakojime apie tai, kaip dvylikametis Jėzus sėdi šventykloje tarp mokytojų (plg. Lk 2, 42–52), evangelistas Lukas parodo, kad Jėzus, besimeldžiantis po Krikšto Jordane, jau įpratęs artimai kalbėtis su Dievu Tėvu malda, išsiskynusią tradicijoje, jo šeimos gyvensenoje ir joje išgyventose pagrindinėse

patirtyse. Dvylikamečio atsakymas Marijai ir Juozapui leidžia suvokti, kad jis yra Dievo Sūnus, ir atitinka žodžius, dieviškojo balso paskelbtus po Krikšto: „Kam gi manęs ieškojote? Argi nežinojote, kad man reikia būti savo Tėvo reikaluose“ (Lk 2, 49). Išlipdamas iš Jordano upės vandens, Jėzus ne pradeda melstis, bet tęsia savo nuolatinį, įprastinį ryšį su Tėvu, ir kaip tik artimoje vienybėje su juo iš paslėptojo gyvenimo Nazarete pereinama į viešąją veiklą.

Jėzaus mokymas apie maldą neabejotinai kyla iš šeimoje išmokto meldimosi būdo, tačiau to gilusis ir esminis šaltinis yra jo paties buvimas Dievo Sūnumi, jo nepakartojamas ryšys su Dievu Tėvu. Katalikų Bažnyčios katekizmo santraukoje į klausimą: „Iš ko Jėzus išmoko melstis?“ atsakoma taip: „Melstis savo žmogiška širdimi Jėzus išmoko iš savo Motinos ir žydų tradicijos. Tačiau jo malda trykšta iš dar slaptiesnio šaltinio, nes jis yra amžinasis Dievo Sūnus, savo šventojoje žmogystėje siunčiantis Tėvui tobulą sūniškąją maldą“ (541).

Evangelijos pasakojime Jėzaus maldai visada būdingas ir rikiavimasis į savo tautos tradiciją, ir nepakartojamo asmeninio santykio su Dievu naujybė. „Negyvenama vieta“ (plg. Mk 1, 35; Lk 5, 16), kurion jis dažnai pasitraukia, „kalnas“, ant kurio užkopia pasimelsti (plg. Lk 6, 12; 9, 28), „naktis“, teikianti jam vienumos (plg. Mk 1, 35; 6, 46–47; Lk 6, 12), primena akimirkas pakeliui į Dievo apreiškimą Senajame Testamente ir rodo jo išganomojo plano tęstinumą. Tačiau tai kartu itin reikšmingi momentai Jėzui, kuris sąmoningai išitraukia į šį planą ištikimai paklusdamas Dievo valiai.

Ir savo maldoje turime išmokti vis daugiau įžengti į šią išganymo istoriją, kurios viršūnė – Jėzus, Dievo akivaizdoje atnaujinti asmeninį apsisprendimą atsiverti jo valiai, prašyti jėgų, kad visame gyvenime mūsų valia atitiktų jo valią, kad paklustume jo mums skirtam meilės planui.

Jėzaus malda lydi kiekvieną jo tarnybos etapą ir kiekvieną gyvenimo dieną. Melstis nesutrukdo nė nuovargis. Evangelijos atskleidžia Jėzaus įprotį praleisti dalį nakties meldžiantis. Evangelistas Morkus taip aprašo vieną tokią naktį po sunkios duonos padauginimo dienos: „Tada Jėzus prispyrė savo mokinius sėsti į valtį ir pirma jo irtis į kitą krantą prie Betsaidos, kol jis atleisias žmones. Juos atleidęs, jis užkopė į kalną melstis. Kai sutemo, valtis buvo ežero viduryje, o Jėzus pats vienas ant kranto“ (Mk 6, 45–47). Kai reikia priimti vis sunkesnius ir sudėtingesnius sprendimus, jo malda darosi ilgesnė ir intensyvesnė. Pavyzdžiui, Lukas pabrėžia, kad prieš pasirinkdamas dvylika apaštalų Jėzus naktį ilgai meldėsi: „Tomis dienomis Jėzus užkopė į kalną melstis.

Ten jis praleido visą naktį, melddamasis Dievui. Išaušus rytui, jis pasišaukė mokinius ir iš jų išsirinko dvylika; juos ir pavadino apaštalais“ (Lk 6, 12–13).

Žvelgiant į Jėzaus maldą, mums turi kilti klausimas: kaip aš meldžiuosi? Kaip mes meldžiamės? Kiek laiko skiriu savo santykiui su Dievu? Ar šiandien pakankamai mokoma melstis? Kas gali būti maldos mokytojas? Apaštališkajame paraginime *Verbum Domini* kalbėjau apie Šventojo Rašto maldingo skaitymo reikšmę. Apibendrinamas Vyskupų sinodo asamblėjos įžvalgas, ypatingą dėmesį atkreipiau į ypatingą *lectio divina* formą. Klausytis, apmąstyti, tylėti Viešpaties akivaizdoje yra menas, kurio išmokstama nuolatinėmis pratybomis. Žinoma, malda yra dovana, tačiau ji turi būti priimama, ji – Dievo darbas, tačiau iš mūsų reikalauja pastangų ir tęstinumo, ypač svarbu tęstinumas ir nuolatinumas. Kaip tik pavyzdinė Jėzaus patirtis rodo, kad jo malda, gaivinama tėviškos Dievo meilės ir bendrystės su Dvasia, ilgomis ir ištikimomis pratybomis pagilinama ligi Alyvų kalno ir kryžiaus. Šiandien krikščionys pašaukti liudyti malda kaip tik todėl, kad mūsų pasaulis dažnai lieka užsivėręs dieviškajam horizontui ir į susitikimą su Dievu vedančiai vilčiai. Artimai draugaudami su Jėzumi ir per jį bei su juo ištikima ir nuolatine malda puoselėdami vaiko santykį su Dievu, galime atverti langą į Dievo dangų. Vien patys žengdami maldos keliu, galime padėti kitiems pasukti šiuo taku: juk ir krikščioniškajai maldai galioja tai, kad keliaujant atsiveria nauji keliai.

Brangūs broliai ir seserys, turime mokyti vieni kitus palaikyti intensyvių santykį su Dievu, mokytis melstis ne priešokiais, bet nuolatos, kupini pasitikėjimo, gebantys apšviesti savo gyvenimą taip, kaip mokė Jėzus. Ir prašome, kad jis mums artimiems žmonėms, tiems, kuriuos sutinkame savo kelyje, suteiktų susitikimo su Viešpačiu, mūsų egzistencijos šviesa, džiaugsmo. Dėkoju.

Apie Jėzaus džiaugsmo himną

2011 m. gruodžio 7 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Iš Jėzaus maldų kraičio evangelistai Matas ir Lukas (plg. Mt 11, 25–30 ir Lk 10, 21–22) paliko mums „brangakmenį“, dažnai vadinamą džiaugsmo himnu arba mesijiniu džiaugsmo himnu. Kaip girdejome, tai

padėkos ir šlovinimo malda. Graikiškajame evangelijų originale šis himnas pradedamas veiksmoždžiu *exomologoumai*. Šis žodis, kuriuo nusakoma besikreipiančio į Tėvą Jėzaus laikysena, dažnai verčiamas veiksmoždžiu „šlovinti“ (*Mt* 11, 25 ir *Lk* 10, 21). Tačiau Naujojo Testamento raštuose tuo veiksmoždžiu iš esmės žymimi du dalykai: pirma, „išpažinimas“ – pavyzdžiui, Jonas Krikštytojas iš atėjusių pas jį pasikrikštyti reikalavo išpažinti savo nuodėmes (plg. *Mt* 3, 6); antra, „pritarimą“. Žodis, kuriuo Jėzus pradeda savo maldą, apima Tėvo veikimo išpažinimą ir kartu Jėzaus visišką, sąmoningą ir džiugų pritarimą tam veikimui, Tėvo planui. Džiaugsmo himnas yra maldos kelio viršūnė, aiškiai atskleidžianti Jėzaus gilią ir artimą bendrystę Šventojoje Dvasioje su Tėvo gyvenimu bei jo dieviškąją sūnybę.

Jėzus kreipiasi į Dievą kaip į „Tėvą“. Šia sąvoka išreiškiamas Jėzaus suvokimas ir tikrumas, kad jis yra „Sūnus“, artimai ir nuolatos susivienijęs su Tėvu, – tai yra kiekvienos Jėzaus maldos pagrindinis momentas ir versmė. Šitai aiškiai atsiskleidžia paskutinėje džiaugsmo himno dalyje, kuri apšviečia visą tekstą. Jėzus sako: „Viskas man yra mano Tėvo duota. Ir niekas nežino, kas yra Sūnus, tik Tėvas, nei kas yra Tėvas, tik Sūnus ir tas, kam Sūnus panorės apreikšti“ (*Lk* 10, 22). Jėzus teigia, kad Tėvą tikrai pažįsta tik Sūnus. Kiekvienas žmogiškasis pažinimas – tą kiekvienas patiriame mūsų žmogiškųjų santykių srityje – apima įsitraukimą, tam tikrą daugiau ar mažiau gilų vidinį ryšį tarp pažįstančiojo ir pažįstamojo: pažinti be būties bendrystės neįmanoma. Džiaugsmo himne, kaip ir visose savo maldose, Jėzus parodo, kad tikrasis Dievo pažinimas suponuoja bendrystę su juo: tik būdami bendrytėje su kitu pradedame pažinti; lygiai taip pat ir Dievo atveju – tik palaikydami su juo tikrą ryšį, tik gyvendami bendrytėje su juo, galime jį pažinti. Tad tikrasis pažinimas rezervuotas Sūnui, viengimiui Sūnui, visada esančiam Tėvo prieglobstyje (plg. *Jn* 1, 18), tobulai su juo susivienijusiam. Tik Sūnus tikrai pažįsta Dievą, būdamas artimoje bendrytėje su juo – tik Sūnus iš tikrųjų gali apreikšti, kas yra Dievas.

Kreipinį „Tėve“ lydi antras titulas – „dangaus ir žemės Viešpatie“. Šiuo pasakymu Jėzus apibendrina tikėjimą sukūrimu ir leidžia vėl nuaidėti pirmiesiems Šventojo Rašto žodžiams: „Pradžioje Dievas sukūrė dangų ir žemę“ (*Pr* 1, 1). Melsdamasis jis primena didįjį Biblijos pasakojimą apie sulig sukūrimo aktu prasidedančią Dievo meilę žmogui. Jėzus įžengia į tą meilės istoriją, yra jos viršūnė ir atbaigimas. Jo maldos patirtimi visas Šventasis Raštas apšviečiamas ir atgaivinamas – tampa Dievo slėpinio skelbimu ir perkeisto žmogaus atsaku.

Tačiau pasakymu „dangaus ir žemės Viešpatie“ parodoma, kaip Jėzus, Tėvo apreikšėjas, atveria žmogui galimybę prisiartinti prie Dievo.

Dabar turėtume paklausti: kam Sūnus nori apreikšti Dievo slėpinius? Himno pradžioje Jėzus džiaugiasi, kad Tėvas panoro laikyti šiuos dalykus paslėptus nuo išmintingųjų ir gudriųjų, bet apreikšti mažutėliams (plg. *Lk* 10, 21). Šiais savo maldos žodžiais Jėzus parodo, kad visiškai pritaria Tėvo, atveriančio savo slėpinius tiems, kurie yra paprastos širdies, sprendimui: Sūnaus valia sutampa su Tėvo valia. Dieviškasis apreikšimas vyksta ne pagal žemišką logiką, kuria vadovaujantis svarbias žinias turi išsilavinę bei galinigi žmonės ir perduoda jas paprastesniems, mažutėliams. Dievas pasirinko kitokį būdą: jo žinios gavėjai yra būtent tie „mažutėliai“. Tokia yra Tėvo valia, o Sūnus jai džiugiai pritaria. Katalikų Bažnyčios katekizme sakoma: „Jaudinantis *Taip, Tėve!* išsiveržia iš Jėzaus širdies gelmių kaip sutikimas su tuo, kas patinka Tėvui, kaip Motinos *Fiat* aidas, kai jinai Jį pradėjo, kaip būsimieji žodžiai Tėvui prieš pat savo kančią. Visa Jėzaus malda ir yra šis meilės kupinas Jo žmogiškosios širdies atsidavimas Tėvo *valios paslapčiai* (*Ef* 1, 9)“ (2603). Iš čia kyla maldavimas, mūsų reiškiamas maldoje „Tėve mūsų“: „Teesie tavo valia kaip danguje, taip ir žemėje“, kartu su Kristumi ir Kristuje ir mes prašome, kad mūsų valia derėtų su Tėvo valia ir taptumė jo vaikais. Todėl Jėzus šiame džiaugsmo himne reiškia norą įtraukti į savo sūniškąjį Dievo pažinimą visus, kuriems Tėvas panoro tai apreikšti; tie, kurie tą dovaną priima, ir yra „mažutėliai“.

Bet ką reiškia būti „mažutėliu“? Kas tas „mažutėliškumas“, atveriantis žmogų artimam vaiko santykiui su Dievu ir jo valios priėmimui? Kokia pagrindine nuostata turi remtis mūsų malda? Meskime žvilgsnį į Kalno pamokslą, kur Jėzus sako: „Palaiminti tyraširdžiai: jie regės Dievą“ (*Mt* 5, 8). Būtent širdies tyrumas leidžia mums Jėzuje Kristuje išvysti Dievo veidą, turėti paprastą kaip vaikų širdį, be puikybės tų, kurie užsislendžia kitiems, manydami, kad jiems nė vieno nereikia, net Dievo.

Atkreiptinas dėmesys ir į progą, kuria Jėzus užtraukia šį džiaugsmo himną Tėvui. Mato evangelijoje – tai džiaugsmas dėl to, kad, nepaisydami daugelio priešiško ir atmetimo, būtent „mažutėliai“ priima jo žodį ir atsiveria tikėjimo į jį dovanai. Pirma džiaugsmo himno pateikiamas kontrastas tarp Jono Krikštytojo, vieno iš „mažutėlių“, Jėzuje Kristuje atpažinusių Dievo veikimą, pagyrimo (plg. *Mt* 11, 2–19) ir paežerės miestų, „kuriuose buvo padaryta daugumas jo stebuklų“, peikimo už netikėjimą (plg. *Mt* 11, 20–24).

Todėl Matas džiaugsmą susieja su ištara, kuria Jėzus atkreipia dėmesį į savo žodžių bei darbų veiksmingumą: „Keliaukite ir apsakyskite Jonui, ką čia girdite ir matote: aklieji praregi, raišieji vaikščioja, raupsuotieji apvalomi, kurtieji girdi, mirusieji prikeliama, vargdieniams skelbiama geroji naujiena. Ir palaimintas, kas nepasipiktins manimi“ (Mt 11, 4–6).

Lukas džiaugsmo himną irgi susieja su tam tikru Evangelijos skelbimo raidos momentu. Jėzus išsiuntė „septyniasdešimt du“ mokinius (Lk 10, 1), šie iškeliavo baimindamiesi, kad jų užduotį gali ištikti nesėkmė. Lukas irgi pabrėžia atmetimą miestuose, kuriuose Viešpats buvo skelbęs ir padaręs daug įstabių ženklų. Tačiau septyniasdešimt du mokiniai grįžta kupini džiaugsmo, nes jiems pavyko įgyvendinti užduotį: jie patyrė, kad žmogų kamuojantį blogį galima įveikti Jėzaus žodžio galia. Jėzus dalijasi jų pasitenkinimu – „tuomet“, tą akimirką, jis pradžiugo.

Norėčiau pabrėžti dar du elementus. Evangelistas Lukas maldą pradeda pastaba: „Jėzus pradžiugo Šventąja Dvasia“ (Lk 10, 21). Jėzus džiaugiasi iš gilumos, iš pačios didžiausios gelmės, kuri yra nepakartojama pažinimo ir meilės bendrystė su Tėvu, Šventosios Dvasios pilnatvė. Įtraukdamas į savo sūnybę, Jėzus sykiu kviečia mus atsiverti Šventosios Dvasios šviesai, nes, pasak apaštalo Pauliaus, „mes juk nežinome, ko turėtume deramai melsti, todėl pati Dvasia užtaria mus neišsakomais atodūsiomis <...> pagal Dievo norą“ (Rom 8, 26–27) ir taip apreiškia mums Tėvo meilę. Mato evangelijoje po džiaugsmo himno aptinkame vieną aistringiausių Jėzaus raginimų: „Ateikite pas mane visi, kurie vargstate ir esate prislėgti: aš jus atgaivinsiu!“ (Mt 11, 28). Jėzus kviečia ateiti pas jį, nes jis yra tikroji išmintis, „romus ir nuolankios širdies“. Jis siūlo savo „jungą“, Evangelijos išminties kelią, Evangelijos, kuri yra ne išmoktinamas mokymas ar etinis pasiūlymas, bet sektinas Asmuo, jis pats, viengimis Sūnus tobuloje bendrystėje su Tėvu.

Brangūs broliai ir seserys, akimirką ragavome šios Jėzaus maldos turtų. Dvasios dovanos galia mes irgi galime malda kreiptis į Dievą, kupini vaikiško pasitikėjimo šauktis jo, vadindami jį Tėvu, „Aba“. Tačiau privalome turėti mažutėlių, „turinčių vargdienio dvasią“ (Mt 5, 3), širdį, idant pripažintume, jog nesame nepriklausomi ir savarankiški, kad galėtume vieni statydinti savo gyvenimą, bet kad mums reikia Dievo. Turime su juo susitikti, jo klausytis, su juo kalbėtis. Malda atveria mus Dievo dovanai, jo išminčiai, kuri yra pats Jėzus, kad galėtume savo gyvenime vykdyti Tėvo valią ir surasti paspirtį mūsų kelionės varguose. Dėkoju.

Apie Jėzaus maldos santykį su Dievo gydomuoju veikimu

2011 m. gruodžio 14 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šiandien kartu su jumis norėčiau apmąstyti Jėzaus maldos sąsają su jo stebuklingu gydomuoju veikimu. Evangelijose pateikta įvairių situacijų, kai Jėzus gailestingo ir gydančio Dievo, veikiančio per jį, darbų akivaizdoje meldžiasi. Ta malda dar kartą parodo jo nepakartojamą pažinimo ir bendrystės santykį su Tėvu tada, kai Jėzus giliai žmogiškai įsitraukia į savo draugų – pavyzdžiui, Lozorius ir jo šeimos ar daugelio vargšų bei ligonių, kuriems jis trokšta konkrečiai padėti, – vargus.

Reikšmingas atvejis yra kurčnebylio pagydymas (Mk 7, 32–37). Ką tik girdėtas evangelisto Morkaus pasakojimas rodo, kad Jėzaus gydomasis veikimas intensyviai susijęs ir su artimu – ligoniu, ir su Tėvu. Scena rūpestingai aprašyta šitaip: „Ten atveda jam kurčią nebylį ir prašo uždėti ant jo ranką. Jis pasivėdėjo jį nuošaliau nuo minios, įleido savo pirštus į jo ausis, palietė seilėmis jo liežuvį, pažvelgė į dangų, atsiduso ir tarė jam: *Efatá!*, tai yra: *Atsiverk!*“ (7, 33–34). Jėzus nori, kad išgydymas vyktų „nuošaliau nuo minios“. Jis, regis, taip elgiasi norėdamas, jog stebuklas liktų paslėptas nuo žmonių akių, idant nekiltų ribotų ar iškreiptų jo asmens aiškinimų. Sprendimas pasivėdėti ligonį į šalį lemia, kad gydymo akimirką Jėzus ir kurčnebylis yra vienu du, susiję nepakartojamu ryšiu. Viešpats paliečia ligonio ausis ir liežuvį, tai yra specifines jo negalios vietas. Intensyvų Jėzaus dėmesį liudija neįprasti gydymo bruožai: jis pasinaudoja savo pirštais ir net seilėmis. Nepakartojamą scenos pobūdį pabrėžia ir evangelisto perteiktas autentiškas Viešpaties ištartas žodis: „*Efatá* – *Atsiverk!*“

Tačiau pagrindinis šio epizodo momentas yra tai, kad Jėzus gydymo akimirką ieško tiesioginio santykio su Tėvu. Rašoma, jog Jėzus „pažvelgė į dangų, atsiduso“ (34 eil.). Ligoniu rodomas dėmesys, Jėzaus rūpinimasis juo susiję su tvirta į Dievą kreipiamos maldos nuostata. Ir jo atodūsis nusakomas žodžiu, kuris Naujajame Testamente reiškia kokio nors stokojamo gėrio siekimą (plg. Rom 8, 23). Tad visas pasakojimas rodo, kad įsitraukimas į ligonio bėdą Jėzų kreipia į maldą. Dar kartą išnyra jo nepakartojamas santykis su Tėvu – jo kaip Viengimio Sūnaus tapatybė. Jame, per jo asmenį įgyvendinamas gydomasis ir gailestingas Dievo veikimas. Neatsitiktinai minios baigiamoji

pastaba po stebuklo primena kūrinijos įvertinimą, aptinkamą Pradžios knygos pradžioje: „Jis visa gerai padarė!“ (Mk 7, 37). Į Jėzaus gydomąjį veikimą aiškiai įsiterpia malda, jo žvilgsnis į dangų. Žinoma, galia, pagydziusi kurčnebylį, buvo išjudinta Jėzaus atjautos, tačiau kyla iš jo kreipimosi į Tėvą. Taip susitinka du santykiai: žmogiškoji atjauta žmogui įsiterpia į santykį su Dievu ir per tai tampa išgydymu.

Jono pasakojime apie Lozoriusus prikėlimą ta pati dinamika atsiskleidžia dar akivaizdžiau (plg. Jn 11, 1–44). Čia tarpusavyje suausti Jėzaus ryšys su savo draugu bei jo kančia ir jo sūniškas santykis su Tėvu. Jėzaus žmogiškajam išitraukimui į Lozoriusus gyvenimo istoriją būdingi keli ypatingi bruožai. Nekat pasakojime primenama jo draugystė su Lozoriumi bei jo seserimis Morta ir Marija. Pats Jėzus ištaria: „Mūsų bičiulis Lozorius užmigo, bet aš eisiu jo pažadinti“ (Jn 11, 11). Jo nuoširdžius jausmus savo draugui pabrėžia ir Lozoriusus seserys, taip pat žydai (plg. Jn 11, 3; 11, 36); tai liudija ir didelis Jėzaus susijaudinimas išvydus Mortos, Marijos ir visų Lozoriusus draugų sielvartą: artindamasis prie kapo jis – labai žmogiškai – pravirksta: „Pamatęs ją verkiančią ir kartu atėjusius žydus verkiančius, Jėzus labai susigraudino ir susijaudinęs paklausė: *Kur jį palaidojote?* Jie atsakė: *Viešpatie, eik ir pažiūrėk.* Jėzus pravirkto“ (Jn 11, 33–35).

Šis draugystės saitas, Jėzaus susigraudinimas ir susijaudinimas reginti Lozoriusus artimųjų ir pažįstamų sielvartą visame pasakojime susipynęs su nuolatinio, artimo ryšiu su Tėvu. Nuo pradžių Jėzus įvykį suvokia kaip susijusį su jo paties tapatybe bei užduotimi ir jo laukiančiu pašlovinimu. Išgirdęs apie Lozoriusus ligą, jis pakomentuoja: „Šita liga ne mirčiai, bet Dievo garbei, – kad būtų pašlovinintas Dievo Sūnus“ (Jn 11, 4). Naujieną apie savo bičiulio mirtį Jėzus sutinka kupinas žmogiškojo skausmo, bet vėlgi aiškiai remdamasis savo ryšiu su Dievu bei su jam patikėta užduotimi. „Pagaliau Jėzus atvirai jiems pasakė: *Lozorius mirė. Bet aš džiaugiuosi, kad ten nebuvau, – dėl jūsų, kad jūs įtikėtumėte*“ (Jn 11, 14–15). Jėzaus aiškiai išreikštos maldos Tėvui priešais kapą akimirka yra viso epizodo natūrali viršūnė, apimanti jo draugystę su Lozoriumi ir sūnišką santykį su Dievu. Čia abu santykiai vėl susijungia. „Jėzus pakėlė aukštyn akis ir prabilo: *Tėve, dėkoju tau, kad mane išklausei*“ (Jn 11, 41): tai – Eucharistija. Ši frazė parodo, jog Jėzus nė akimirkos neatsitraukė nuo savo prašomosios maldos, kad Lozoriumi būtų leista gyventi. Jis nesiliovė meldęsis; ta malda dargi sustiprino ryšį su draugu ir kartu patvirtino Jėzaus apsisprendimą išlaikyti bendrystę su Tėvo valia, jo meilės planu, pagal kurį Lozoriusus liga ir mirtis laikoma vieta Dievo šlovei apsireikšti.

Brangūs broliai ir seserys, skaitydami šį pasakojimą kiekvienas esame kviečiami suvokti, jog kreipdami prašomąją maldą į Viešpatį turėtume laukti ne mūsų prašymų, mūsų valios nedelsiamo išpildymo, bet patikėti save Tėvo valiai, kiekvieną įvykį aiškindami jo šlovės, meilės plano, slėpiningo mūsų akims, perspektyvoje. Štai kodėl mūsų malda turėtų aprėpti prašymą, šlovinimą ir padėką, net jei atrodo, kad Dievas neatsiliepia į mūsų konkrečius lūkesčius. Savęs patikėjimas Dievo meilei, pirmesnei už mus ir mus lydinčiai, visada yra viena pamatinių mūsų dialogo su Dievu nuostatų. Katalikų Bažnyčios katekizme taip komentuojama Jėzaus malda prikeliant Lozoriusus: „Dėkingumo kupina Jėzaus malda mums parodo, kaip turime prašyti: prieš dovanos suteikimą Jėzus paveda save tam, kuris teikia dovanas ir jose save dovanoja. Davėjas yra brangesnis negu jo teikiama dovana. Jis yra *lobis*, ir jame yra Jo Sūnaus širdis; pati dovana yra tai, kas *pridėta* (plg. Mt 6, 21 ir 6, 33)“ (2604). Mano akimis, labai svarbu yra štai kas: pirma negu dovana duodama laikytis to, kuris dovanoja; dovanotojas brangesnis už dovaną. Ir mums brangiausia dovana, kurią jis mums gali dovanoti, yra ne tai, ko iš jo prašome, bet jo draugystė, artumas, meilė. Jis yra tas brangus *lobis*, kurio turime prašyti ir kurį turime visada sergėti.

Malda, Jėzaus tariama tą akimirka, kai akmuo ridenamas nuo Lozoriusus kapo, pasukama nepakartojama ir netikėta linkme. Padėkojęs Dievui Tėvui, Jėzus priduria: „Aš žinojau, kad visuomet mane išklausi. Tačiau tai sakau dėl čia esančiųjų, kad jie įtikėtų, jog tu esi mane siuntęs“ (Jn 11, 42). Savo malda Jėzus nori vesti mus į tikėjimą, paakinti visiškai pasitikėti Dievu bei jo valia ir parodyti, kad tas Dievas, kuris taip pamilo žmogų ir pasaulį, kad atsiuntė savo Viengimį Sūnų (plg. Jn 3, 16), yra gyvybės Dievas, Dievas, teikiantis viltį ir gebantis pakeisti žmogaus išgales pranokstančias situacijas. Todėl pasitikėjimo kupina tikinčiojo malda yra gyvas Dievo artumo pasaulyje, jo domėjimosi žmogumi, jo veikimo įgyvendinant savo išganomąjį planą liudijimas.

Dvi mūsų apmąstytos Jėzaus maldos, lydinčios kurčnebylio išgydymą ir Lozoriusus prikėlimą, atskleidžia, kad ir mūsų malda turi apimti tą artimą sąsają tarp Dievo meilės ir artimo meilės. Jėzų, tikrą Dievą ir tikrą žmogų, dėmesys kitam, pirmiausia stokojančiajam ir kenčiančiajam, susigraudinimas matant mylimos šeimos sielvartą skatina kreiptis į Tėvą remiantis tuo pačiu pamatiniu santykiu, kuriuo jis vadovaujasi visame savo gyvenime. Bet teisinga ir tai, kas priešinga: bendrystė su Tėvu, nuolatinis dialogas su juo akina Jėzų būti nepakartojamai dėmesingą konkrečioms žmonių

situacijoms, kad galėtų jiems suteikti Dievo paguodą ir meilę. Santykis su žmogumi kreipia į santykį su Dievu, o santykis su Dievu vėl kreipia į artimą.

Brangūs broliai ir seserys, mūsų malda atveria vartus Dievui, kuris moko mus nuolatos išeiti iš savęs, kad gebėtume tapti artimi kitiems, ypač išbandymų akimirkomis, teikti jiems paguodą, viltį ir šviesą. Tegu Viešpats padaro mus gebančius vis karščiau melstis, kad mūsų asmeninis santykis su Dievu Tėvu nuolat stiprėtų, mūsų širdys atsivertų aplinkinių poreikiams ir pajustų buvimo „sūnumis Sūnuje“ kartu su tokia daugybe brolių grožį. Dėkoju.

Malda ir Šventoji Šeima

2011 m. gruodžio 28 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šiandienis susitikimas vyksta Kalėdų aplinkoje, kurioje gilaus džiaugsmo, kad gimė Išganytojas. Šį slėpinį neseniai šventėme, o jo aidas tebėra gyvas visų šių dienų liturgijoje. Šį šviesos slėpinį bet kurios epochos žmogus gali vėl išgyventi tikėjimu ir malda. Kaip tik per malda tampame gebantys prisitarti prie Dievo arčiau ir stipriau. Dėl šios priežasties, turėdamas galvoje, kad šio laikotarpio katechezėse plėtoju maldos temą, šiandien norėčiau pakviesti jus apmąstyti, kokią vietą malda turėjo Nazareto Šventosios Šeimos gyvenime. Nazareto namai išties yra maldos mokykla, kur, remdamiesi Marijos, Juozapo ir Jėzaus pavyzdžiu, išmokstame klausytis, svarstyti, perprasti giliają Dievo Sūnaus apsireiškimo reikšmę.

Įsimintinas lieka Dievo tarno Pauliaus VI kreipimasis jo apsilankymo Nazarete metu. Popiežius pasakė, kad Šventosios Šeimos mokykloje „suvokiame, jog, norėdami sekti Evangelijos mokymu ir tapti Kristaus mokiniams, turime laikytis dvasinės drausmės“. Jis dar pridūrė: „Pirma, ji moko tylos. O kad tarp mūsų atgimtų pagarba tylai, tai nuostabiai ir būtinai dvasios aplinkai, kai esame kurtinami tokios daugybės triukšmo, gausmo ir garsių balsų mūsų laikų karštligiškame ir šurmulio pilname gyvenime. O kad Nazareto tyla išmokytų mus tvirtai laikytis gerų minčių, branginti vidinį gyvenimą, būti pasirengusius išgirsti slaptus Dievo įkvėpimus ir tikrųjų mokytojų paraginimus“ (Kreipimasis Nazarete, 1964 01 05).

Kai kurių minčių apie Šventosios Šeimos maldą ir santykį su Dievu galime gauti iš evangelijų pasakojimų apie Jėzaus vaikystę. Pradėkime nuo Jėzaus paaukojimo šventykloje epizodo. Šventasis Lukas pasakoja, kad „pasibaigus Mozės Įstatymo nustatytoms apsivalymo dienoms, Juozapas ir Marija nunešė kūdikį į Jeruzalę paaukoti Viešpačiui“ (plg. 2, 22). Kaip ir kiekviena Įstatymo besilaikanti žydų šeima, Jėzaus tėvai eina į šventyklą pašvęsti Dievui savo pirmagimio ir duoti aukos. Akinami ištikimybės Įstatymo nuostatams, jie su Jėzumi, sulaukusi keturiasdešimties dienų amžiaus, leidžiasi iš Betliejaus į Jeruzalę. Vietoj vienu metų avinėlio jie duoda paprastų šeimų auką – du balandžiukus. Šventosios Šeimos kelionė yra piligriminė tikėjimo, malda simbolizuojančio dovanos davimo ir susitikimo su Viešpačiu, kurį Marija ir Juozapas jau regi savo sūnuje Jėzuse, kelionė.

Marija yra Kristaus kontempliavimo neprilygstamas pavyzdys. Sūnaus veidas priklauso jai ypatingu būdu, nes būtent jos iščiose jis susiformavo, iš jos perimdamas savo panašumą į žmogų. Nė vienas taip uoliai nekontempliavo Kristaus kaip Marija. Jos širdies žvilgsnis nukrypsta į jį jau per angelo Apreiškimą, kai ji pradeda jį Šventosios Dvasios galia. Vėlesniais mėnesiais Marija pamažu vis labiau jaučia jo buvimą, kol gimimo dieną jos akys motiniškai švelniai jau gali žvelgti į sūnaus veidą. Su Jėzumi susiję prisiminimai, įsirižę į protą ir širdį, ženklino visas Marijos egzistencijos akimirkas. Ji gyvena akis nukreipusi į Jėzų ir brangina kiekvieną jo žodį. Šv. Lukas teigia, kad „Marija dėmėjosi visus šiuos dalykus ir svarstė juos savo širdyje“ (Lk 2, 19), taip nusakydamas Marijos nuostatą Įsikūnijimo slėpinio atžvilgiu, nuostatą, truksiančią visą jos gyvenimą – dėmėtis visus dalykus, svarstyti juos savo širdyje. Lukas yra tas evangelistas, kuris atskleidžia mums Marijos širdį, tikėjimą (plg. 1, 45), viltį ir klusnumą (plg. 1, 38), pirmiausia jos vidujybę ir malda (plg. 1, 46–56) bei laisvą prisirišimą prie Kristaus (plg. 1, 55). Visa tai kyla iš Šventosios Dvasios, kuri ant jos nusileidžia, dovanos (plg. 1, 35) – Šventosios Dvasios, kuri, kaip pažadėjo Kristus, nusileis ir ant apaštalų (plg. *Apd* 1, 8). Šv. Luko pateikiame Marijos paveiksle Dievo Motina iškyla kaip pavyzdys kiekvienam tikinčiajam, serginčiam ir svarstančiam Jėzaus žodžius bei darbus ir užvis geriau pažįstančiam Jėzų. Vadovaudamiesi palaimintuoju popiežiumi Jonu Pauliumi II (plg. apaštališkasis laiškas *Rosarium Virginis Mariae*), galime sakyti, kad rožinio malda kyla iš Marijos pavyzdžio, nes joje Kristaus slėpiniai kontempliuojami dvasinėje vienybėje su Viešpaties motina. Marijos gebėjimas gyventi žvilgsniu į Dievą yra, taip sakant, užkrečiamas. Pirmas tai patyrė šv. Juozapas. Jo nuolanki ir nuoširdi

meilė savo sužadėtinei ir apsisprendimas sujungti savo gyvenimą su Marijos gyvenimu taip pat patraukė bei įtraukė jį, „teisų“ vyrą (plg. Mt 1, 19), į naują santykį su Dievu, paskatino priimti Jį į savo gyvenimą, įžengti į Jo išganomąjį planą, įgyvendinti Jo valią. Patikliai paklausęs angelo nurodymo – „nebijok parsivesti į namus savo žmonos Marijos“ (Mt 1, 20) – jis priėmė Mariją ir dalijosi su ja savo gyvenimu, visą save atidavė Marijai ir Jėzui, o tai leido jam tobulai atsiliepti į gautą pašaukimą. Evangelija, kaip žinome, neišsaugojo jokių Juozapo žodžių: jo buvimas tylus, bet ištikimas, pastovus, veiklus. Galime įsivaizduoti, kad ir jis, kaip jo sutuoktinė, ir labai darniai su ja Jėzaus vaikystės ir jaunystės metais džiaugėsi Jo buvimu jų šeimoje. Juozapas visais atžvilgiais nepriekaištingai atliko savo tėvišką vaidmenį. Jis, žinoma, kartu su Marija mokė Jėzų maldos. Vesdavosi Jėzų į sinagogą atlikti šabo apeigų ir į Jeruzalę švęsti didžiųjų Izraelio tautos švenčių. Juozapas – pagal hebrajų tradiciją – turėjo vadovauti šeimos maldai tiek kasdieniame gyvenime – rytais, vakarais ir prieš valgį, tiek per pagrindinius religinius šventimus. Tad, Nazarete, gyvendamas kasdienybės ritmu paprastuose namuose ir darbuodamasis Juozapo dirbtuvėje, Jėzus išmoko kaitalioti pakaitom maldą ir darbą bei aukoti Dievui savo pastangas pelnyti šeimai būtiną duoną.

Galiausiai dar vienas epizodas, kuriame regime maldai susibūrusią Nazareto Šventąją Šeimą: kaip girdėjome, Jėzus, sulaukęs dvylikos metų, su tėvais nuvyko į Jeruzalės šventyklą. Šv. Lukas pabrėžia, jog epizodas rutuliojasi piligriminės kelionės kontekste: „Jo gimdytojai kasmet eidavo į Jeruzalę švęsti Velykų. Kai Jėzui sukako dvylika metų, šventės papročiu jie nuvyko į Jeruzalę“ (2, 41–42). Piligrimystė yra religinė apraiška, maitinama maldos ir savo ruožtu maitinanti pastarąją. Čia galvoje turima Paschos piligriminė kelionė, ir evangelistas atkreipia mūsų dėmesį, jog Jėzaus šeima kasmet į ją leidžiasi, kad galėtų dalyvauti Šventajame Mieste rengiamose apeigose. Žydu šeima, kaip ir krikščionių, meldžiasi ir savo namuose, ir kartu su bendruomene, laikydama save keliaujančios Dievo tautos dalimi, o piligrimyste kaip tik tiksliai ir išreiškia tai, kad Dievo tauta keliauja. Pascha yra visa to centras bei viršūnė ir greta liturginio ir viešojo kulto matmens apima ir šeimos matmenį. Epizode apie dvylikametį Jėzų užrašyti ir pirmieji Jėzaus žodžiai: „Kam gi manęs ieškojote? Argi nežinojote, kad man reikia būti savo Tėvo reikaluose“ (2, 49). Po trijų dienų ieškojimo Jėzaus tėvai atranda jį šventykloje, sėdintį tarp mokytojų, jų besiklausantį ir juos beklausinėjantį (plg. 2, 46). Paklaustas, kodėl taip padarė savo tėvui ir motinai, jis atsako, jog padaręs tik tai, ką turėtų daryti Sūnus, t. y. būti šalia Tėvo. Taip jis paro-

do, kas yra tikrasis Tėvas, tikrieji namai, kad nepadarė nieko keista ar neklusnaus. Liko ten, kur turėjo būti Sūnus, t. y. prie Tėvo, ir pabrėžė, kas jo Tėvas. Tame atsakyme vyraujančiu žodžiu „Tėvas“ aiškiai iškeliamas visas kristologinis slėpinys. Šiuo žodžiu atveriamas slėpinys, jis yra raktas Kristaus, kuris yra Sūnus, slėpiniui suprasti ir leidžia suvokti mūsų pačių kaip krikščionių, kurie esame sūnūs Sūnuje, slėpinį. Sykiu Jėzus mus moko, kaip būti sūnumis, – būtent būnant kartu su Tėvu maldoje. Kristologinis slėpinys, krikščioniškosios egzistencijos slėpinys artimai susijęs su malda ir ja remiasi. Jėzus vieną dieną pamokys savo mokinius melstis tardamas: kai meldžiatės, sakykite „Tėve“. Ir, žinoma, sakykite tai ne vien žodžiais, bet ir savo gyvenimu, mokykitės vis labiau visa savo egzistencija sakyti „Tėve“ – tada būsite tikri sūnūs Sūnuje, tikri krikščionys.

Čia, kai Jėzus vis dar yra Nazareto Šeimos gyvenimo dalis, svarbu pabrėžti atgarsį, kurį Marijos ir Juozapo širdyse turėjo surasti tas iš Jėzaus išgirstas žodis „Tėvas“, tai, kad jis atskleidė, pabrėžė, kas yra jo Tėvas, ką reiškė išgirsti tą žodį iš jo lūpų, ištartą suvokiant, kad jis yra Viengimis Sūnus ir kaip toks pasiliko tris dienas šventykloje, kuri yra jo „Tėvo namai“. Galime įsivaizduoti, kad nuo tada Šventosios Šeimos gyvenimas buvo dar sklidinesnis maldos, nes tas gilus santykio su Dievu Tėvu jausmas iš Kūdikėlio Jėzaus, o vėliau iš paauglio ir jaunuolio širdies nepaliaujamai liejosi ir sklido į Marijos ir Juozapo širdis. Šiame epizode mums parodoma tikra situacija, buvimo su Tėvu dvasia. Tad Nazareto Šeima yra pirmutinis pavyzdys Bažnyčios, kurioje, susibūrę apie čia ir dabar esantį Jėzų ir jo tarpininkaujami, visi gyvena sūniškuoju santykiu su Dievu Tėvu, sykiu perkeičiančiu žmonių tarpasmeninius santykius.

Brangūs draugai, dėl įvairių šių aspektų, kuriuos glaustai apžvelgiau Evangelijos šviesoje, Šventoji Šeima yra namų Bažnyčia, pašaukta melstis kartu. Šeima yra namų Bažnyčia ir turi būti pirmoji maldos mokykla. Šeimoje vaikai nuo jauniausio amžiaus gali mokyti Dievo pajautos klausydami tėvų pamokymų bei sekdami jų pavyzdžiu – gyvendami Dievo artumo paženklintoje aplinkoje. Autentiškas krikščioniškasis auklėjimas negali atsisakyti maldos patirties. Neišmokus melstis šeimoje, bus sunku užpildyti šią tuštumą. Todėl norėčiau jus pakviesti Nazareto Šventosios Šeimos mokykloje iš naujo atrasti bendros maldos šeimoje grožį. Per tai tikrai tapsite vienos širdies ir dvasios, tikra šeima. Dėkoju.

Tikėjimo mokymo kongregacija

Nota su rekomendacijomis, kaip švęsti Tikėjimo metus

Ižanga

2011 m. spalio 11 d. apaštališkuoju laišku *Porta fidei* Šventasis Tėvas Benediktas XVI paskelbė Tikėjimo metus, prasidėsiančius 2012 m. spalio 11-ąją, per Vatikano II Susirinkimo pradžios penkiasdešimtąsias metines, ir truksiančius iki 2013 m. lapkričio 24-osios, Viešpaties Jėzaus Kristaus, Visatos Valdovo, iškilmės.

Šie metai suteiks visiems tikintiesiems gerą progą giliau suvokti, kad krikščioniškojo tikėjimo pagrindas yra „susitikimas su tam tikru įvykiu, su Asmeniu, atveriančiu gyvenimui naują horizontą ir sykiu duodančiu tvirtą kryptį“ (1). Remiantis susitikimu su prisikėlusiu Kristumi, galima iš naujo atrasti tikėjimo vientisą visumą ir visą jo spindesį. „Ir mūsų dienomis tikėjimas yra iš naujo atrastina, puoselėtina ir liudytina dovana“, kad Viešpats „kiekvienam iš mūsų duotų gyventi buvimo krikščionimi grožiu ir džiaugsmu“ (2).

Tikėjimo metų pradžia sutampa su dviejų svarbių įvykių, paženklinusių šiandienį Bažnyčios veidą, garbingomis sukaktimis – su palaimintojo Jono XXIII sušaukto Vatikano II Susirinkimo pradžios (1962 m. spalio 12 d.) penkiasdešimtosiomis ir palaimintojo Jono Pauliaus II Bažnyčiai dovanoto *Katalikų Bažnyčios katekizmo* paskelbimo (1992 m. spalio 11 d.) dvidešimtosiomis metinėmis.

Susirinkimas, pasak popiežiaus Jono XXIII, troško „perteikti gryną ir sveiką mokymą, jo nesušvelnindamas ir neiškraipydamas“, ir dėti pastangas, kad „tas patikimas ir nekintamas mokymas, kurį privalu ištikimai gerbti, būtų pagilintas ir pateiktas taip, kad atitiktų mūsų laikų reikalavimus“ (3). Šiuo atžvilgiu esmingai svarbūs lieka dogminės konstitucijos *Lumen gentium* pradžios žodžiai: „Tautų šviesa yra Kristus; jo skaistumu, atsispindinčiu Bažnyčios veide, šis Šventasis Sinodas, susirinkęs Šventojoje Dvasioje, karštai trokšta apšviesti visus žmones, visai kūriniškai skelbdamas Evangeliją (plg. *Mk 16, 15*)“ (4). Remdamasis Kristaus šviesa, kuri švenčiant šventąją liturgiją (plg. konst. *Sacrosanctum Concilium*) apvalo, apšviečia ir pašventina, ir Jo dieviškuoju žodžiu (plg. dogm. konst. *Dei Verbum*), Susirinkimas siekė nuodugnai paaiškinti vidinę Bažnyčios prigimtį (plg. dogm. konst. *Lumen gentium*) ir jos santykį su šiandieniu pasauliu (plg. past. konst. *Gaudium et spes*). Aplink šias keturias

konstitucijas – tikruosius Susirinkimo ramsčius – grupuojamos deklaracijos ir dekretai, kuriuose aptariami didesnieji laiko iššūkiai.

Po Susirinkimo Bažnyčia išpareigojo priimti ir įgyvendinti jo turtingą mokymą, tęsdama visą Tradiciją ir patikimai vadovaujama Magisteriumo. Trokšdami, kad Susirinkimo mokymas būtų teisingai priimtas, popiežiai vis sušaukdavo Vyskupų sinodą (5), 1965 m. įsteigtą Dievo tarno Pauliaus VI, ir įvairiais posinodniais apaštališkaisiais paraginimais duodavo Bažnyčiai aiškių gairių. Artimiausioje Vyskupų sinodo generalinėje asamblėjoje 2012 m. spalį bus nagrinėjama tema „Naujoji evangelizacija krikščioniškajam tikėjimui perteikti“.

Nuo savo pontifikato pradžios popiežius Benediktas XVI ryžtingai ėmėsi veiklos, kad būtų teisingai suprantamas Susirinkimas, kaip klaidingą atmesdamas vadinamąją „pertrūkio hermeneutiką“ ir reikalaujamas jo paties taip pavadintos „*reformas hermeneutikos*, hermeneutikos atsinaujinimo tęsiant vienatinį subjektą – Viešpaties mums dovanotą Bažnyčią; ji yra subjektas, kuris auga laike, plėtojasi, tačiau kartu visada lieka tas pats – keliaujančios Dievo tautos vienatinis subjektas“ (6).

Tos pačios krypties besilaikantis *Katalikų Bažnyčios katekizmas*, viena vertus, yra „autentiškas Vatikano II Susirinkimo vaisius“ (7), kita vertus, juo norima padėti priimti jo mokymą. Parengti tokį *Katekizmą*, kad Dievo tauta turėtų viso katalikų mokymo santrauką ir patikimą pagrindą vietiniams katekizmom, pasiūlė 1985 m. neeilinis Vyskupų sinodas, Vatikano II Susirinkimo pabaigos dvidešimtųjų metų proga sušauktas įvertinti, kaip priimamas Susirinkimo mokymas. Popiežius Jonas Paulius II priėmė tokį pasiūlymą kaip troškimą, „visiškai atitinkantį tikrąjį visuotinės Bažnyčios ir dalinių Bažnyčių poreikį“ (8). *Katekizmas* buvo parengtas bendradarbiaujant su visais Katalikų Bažnyčios vyskupais ir „tikrai išreiškia tai, ką galima pavadinti tikėjimo *simfonija*“ (9).

Tad *Katekizme* surinkta „nauja ir sena (plg. *Mt 13, 52*), nes tikėjimas visada yra vienas ir toks pat ir kartu visada naujos šviesos šaltinis. Atsiliepiant į šį dvišalį reikalavimą, *Katalikų Bažnyčios katekizme*, viena vertus, kartojama *sena*, tradicinė tvarka, būdinga jau šventojo Pijaus V katekizmui, turinį suskirstant į keturias dalis: tai – *Credo*; *šventoji liturgija*, pirmutinį dėmesį skiriant sakramentams; *krikščioniškoji elgsena*, dėstoma remiantis Dešimčia įsakymų; ir galiausiai *krikščioniškoji malda*. Tačiau turinys dažnai dėstomas *naujaip*, kad atsilieptų į mūsų laikų klausimus“ (10).

Šis *Katekizmas* yra „galiojantis ir teisėtas įrankis Bažnyčios bendrystei ugdyti ir patikimas pagrindas tikėjimui mokyti“ (11). Jame sistemiškai ir organiškai sutrauktas tikėjimo turinys. „Juk ten spindi mokymo lobis, Bažnyčios per dutūkstantmetę istoriją sukaup- tas, sergėtas ir perduotas. Nuo Šventojo Rašto iki Bažnyčios tėvų, nuo teologijos mokytojų iki šventųjų šimtmečių tėkmėje *Katekizmas* nenyksta primena daugybę būdų, kuriais Bažnyčia apmąstė tikėjimą ir tobulino mokymą, siekdama suteikti tikintiesiems tikrumo jų tikėjimo gyvenime“ (12).

Tikėjimo metais trokštama prisidėti prie naujo atsiver- timo į Viešpatį Jėzų ir tikėjimo atradimo iš naujo, kad visi Bažnyčios nariai įtikinamai ir džiugiai liudytų prisikėlusį Viešpatį šiandieniam pasauliui ir gebėtų pa- rodyti daugybei ieškančių žmonių *tikėjimo vartus*. Šie *vartai* atveria žmogaus žvilgsniui Jėzų Kristų, kuris yra su mumis „per visas dienas iki pasaulio pabaigos“ (Mt 28, 20). Jis rodo mums, kaip mokytis „meno gyventi“ puoselėjant „artimą ryšį su juo“ (13). „Savo meile Kris- tus traukia prie savęs visų kartų žmones: visais laikais pats sušaukia Bažnyčią ir patiki jai skelbti Evangeliją kaip visad naują užduotį. Todėl ir šiandien reikia tvir- to bažnytinio išipareigojimo naujai evangelizacijai, siekiant vėl atrasti tikėjimo džiaugsmą ir karštą troški- mą perduoti tikėjimą“ (14).

Popiežiaus Benedikto XVI pavedimu (15) Tikėjimo mokymo kongregacija, pasitardama su kompetentingomis Šventojo Sosto dikasterijomis ir padedama Pa- sirengimo Tikėjimo metams komiteto (16), parengė šią *Notą* su kai kuriomis rekomendacijomis, kaip švęsti tą malonės metų, neužkirsdama kelio kitiems pasiūly- mams, kurių Šventoji Dvasia įkvėps ganytojams ir ti- kintiesiems įvairiose pasaulio dalyse.

Rekomendacijos

„Aš žinau, kuo įtikėjau“ (2 Tim 1, 12) – šie šventojo Pau- liaus žodžiai padeda mums suprasti, kad „tikėjimas pirmiausia yra *asmeniškai žmogaus ryšys su Dievu* ir drauge nuo to neatskiriamas *laisvas pritarimas visai Die- vo apreikštai tiesai*“ (17). Tikėjimas kaip asmeninis pa- sitikėjimas Viešpačiu ir tikėjimas, mūsų išpažįstamas *Credo*, vienas nuo kito neatskiriama, vienas kitą sąlygo- ja ir vienas kito reikalauja. Gyvą tikėjimą su jo turiniu sieja tvirtas ryšys: liudytojų ir išpažinėjų tikėjimas yra ir apaštalų bei Bažnyčios mokytojų tikėjimas.

Šia prasme pateikiamomis rekomendacijomis, kaip švęsti Tikėjimo metus, trokštama paskatinti susitik- ti su Kristumi per autentiškus tikėjimo liudytojus ir vis geresnį tikėjimo turinio pažinimą. Turimi galvoje

pasiūlymai, kuriais kaip pavyzdžiais siekiama para- ginti Bažnyčią noriai atsiliiepti į Šventojo Tėvo kvieti- mą visapusiškai išgyventi tuos metus kaip „malonės metų“ (18). Tikėjimo džiugus atradimas iš naujo gali prisidėti prie įvairių grupių, sudarančių didžiąją Baž- nyčios šeimą, vienybės ir bendrystės sustiprinimo.

I. Visuotinės Bažnyčios lygmeniu

1. Svarbiausias bažnytinis įvykis Tikėjimo metų pra- džioje – Vyskupų sinodo 13-oji eilinė generalinė asam- blėja, kurią popiežius Benediktas XVI sušauks 2012 m. spalio mėnesį. Jos tema – *Naujoji evangelizacija krikščio- niškajam tikėjimui perteikti*. Tikėjimo metai bus pradėti šio sinodo metu iškilmingomis šv. Mišiomis, 2012 m. spalio 11-ąją, Vatikano II Susirinkimo pradžios pen- kiasdešimtųjų metų dieną.

2. Tikėjimo metais tikintieji akintini leisti į piligrimi- nes keliones prie Petro Sosto išpažinti ten tikėjimo į Dievą – Tėvą, Sūnų ir Šventąją Dvasią, vienydamiesi su tuo, kuris šiandien yra pašauktas stiprinti savo brolių tikėjimą (plg. Lk 22, 32). Taip pat svarbu skatinti piligri- mines keliones į Šventąją Žemę, nes ši šalis pirmoji pa- tyrė Išganytojo Jėzaus ir jo motinos Marijos buvimą.

3. Tikėjimo metais naudinga tikinčiuosius kviesti ypa- tingu pamaldumu gręžtis į Mariją, Bažnyčios provaiz- dį, nes ji „sujungia ir atspindi savyje didžiausias tikėji- mo tiesas“ (19). Todėl sveikintina kiekviena iniciatyva, padedanti tikintiesiems suvokti ypatingą Marijos vai- dmenį atpirkimo slėpinyje, kaip vaikui ją mylėti ir sek- ti ja kaip tikėjimo ir dorybių pavyzdžiu. To siekiant naudingos piligriminės kelionės, liturginiai šventimai ir susitikimai didesnėse šventovėse.

4. Artimiausia Pasaulinė jaunimo diena Rio de Žaneiro 2013 m. liepą suteiks jaunimui išskirtinę progą didžiojo- je Bažnyčios šeimoje patirti džiaugsmą, kylantį iš tikėji- mo į Viešpatį Jėzų ir iš bendrystės su Šventuoju Tėvu.

5. Skatinant susitikti su autentiškais tikėjimo liudytojais ir pažinti katalikų mokymo turinį, naudingi simpoziumai, konferencijos ir didelio masto susitikimai, taip pat tarptautiniu lygmeniu. Trokštant parodyti, kaip Dievo žodis auga bei plinta ir šiandien, svarbu paliudyti, kad Jėzuje Kristuje „išpildomi visi žmogaus širdies siekiai ir troškimai“ (20), o tikėjimas „tampa nauju, visą žmogaus gyvenimą perveriančiu mąstymo ir veiklos matu“ (21). Kai kurie susitikimai turėtų būti skirti pirmiausia Vati- kano II Susirinkimo mokymui priminti.

6. Tikėjimo metai visiems tikintiesiems teikia puikią progą geriau susipažinti su svarbiausiais Vatikano II

Susirinkimo dokumentais ir išsamiau pastudijuoti *Katalikų Bažnyčios katekizmą*. Tai ypač taikytina kandidatams į kunigus, pirmiausia parengiamųjų studijų ir pirmaisiais teologijos studijų metais, pašvęstojo gyvenimo institutų ir apaštališkojo gyvenimo bendrijų naujokams ir naujokams, taip pat visiems, kurie išbandymo laikotarpiu rengiasi narystei bažnytinėse asociacijose ar bažnytiniuose sąjūdžiuose.

7. Šie metai bus tinkama proga būti imlesniems Šventojo Tėvo homilijoms, katechezėms, kalboms ir kitoms ištaroms. Ganytojai, pašvęstieji asmenys ir tikintys pasauliečiai kviečiami iš naujo įsipareigoti veiksmingai ir nuoširdžiai laikytis Petro įpėdinio mokymo.

8. Tikėjimo metais, bendradarbiaujant su Popiežiška-ja taryba krikščionių vienybei skatinti, naudinga imtis įvairių ekumeninių iniciatyvų, kuriomis siekiama vienybės „tarp visų krikščionių“ atkūrimo, tai „yra vienas pagrindinių Šventojo Visuotinio Vatikano II Susirinkimo tikslų“ (22). Ypatingas dėmesys skirtinas iškilmingoms ekumeninėms pamaldoms, kad būtų iš naujo patvirtintas visų pakrikštytųjų tikėjimas į Kristų.

9. Prie Popiežiškosios tarybos naujai evangelizacijai skatinti bus įsteigtas atskiras *sekretoriatas*, kuris koordinuos visas Tikėjimo metų iniciatyvas, kylančias iš Šventojo Sosto dikasterijų ar reikšmingas visuotinei Bažnyčiai. Šis *sekretoriatas* laiku informuos apie svarbiausius sumanymus ir galės savo ruožtu siūlyti tinkamas iniciatyvas. Siekdamas pateikti visą informaciją, padedančią veiksmingai išgyventi Tikėjimo metus, *sekretoriatas* atidarys savo interneto svetainę.

10. Užbaigdamas šiuos metus Viešpaties Jėzaus Kristaus, Visatos Valdovo, iškilmės dieną Šventasis Tėvas švęs Eucharistiją, kurios metu bus iškilmingai atnaujintas tikėjimo išpažinimas.

II. Vyskupų konferencijų lygmeniu (23)

1. Suvokdamos vyskupų kaip tikėjimo mokytojų ir šauklių (24) ypatingą užduotį, vyskupų konferencijos galėtų skirti vieną studijų dieną tikėjimo, asmeninio tikėjimo liudijimo ir tikėjimo perteikimo naujoms kartoms temai.

2. Būtų naudinga iš naujo paskelbti Vatikano II Susirinkimo dokumentus, *Katalikų Bažnyčios katekizmą* ir jo *Santrauką*, taip pat ir pigiais bei kišeniniais leidimais, be to, labiau juos paskleisti pasitelkiant elektronines ir šiuolaikinės technologijos priemones.

3. Pageidautina atnaujinti pastangas Vatikano II Susirinkimo dokumentus ir *Katalikų Bažnyčios katekizmą*

išversti į kalbas, į kurias šie tekstai dar neišversti. Vertimai į vietines misijų kraštų kalbas remtini karitatyviniomis iniciatyvomis, jei tenykštėms dalinėms Bažnyčioms to kaštai yra nepakeliami. Tai turi būti daroma vadovaujant Tautų evangelizacijos kongregacijai.

4. Ganytojai turėtų pasitelkti naujas komunikavimo išraiškas ir skatinti rengti televizijos bei radijo laidas, filmus ir publikacijas – taip pat populiariai bei plačiai publikai prieinamai – tikėjimo, jo principų bei turinio, taip pat Vatikano II Susirinkimo reikšmės temomis.

5. Šventieji ir palaimintieji yra autentiški tikėjimo liudytojai (25). Todėl vyskupų konferencijoms derėtų stengtis padaryti savo šalies šventuosius žinomesnius naudojantis ir šiuolaikinėmis visuomenės komunikavimo priemonėmis.

6. Šiuolaikinis pasaulis jautrus tikėjimo ir meno santykiui. Šiuo atžvilgiu vyskupų konferencijoms siūloma katechetiniais tikslais tinkamai panaudoti, jei įmanu, ir ekumeniškai bendradarbiaujant, jų pastoracijai patikėtų vietovių meno paveldą.

7. Teologijos studijų centrų, seminarijų ir katalikiškųjų universitetų dėstytojai kviečiami patikrinti, kokia svarba jų mokomojoje programoje tenka *Katalikų Bažnyčios katekizmo* turiniui ir kaip į tą turinį atsiliepiama atitinkamoje disciplinoje.

8. Padedant teologams ir kompetentingiems autoriams, naudinga parengti lengvai suprantamas apologetinio pobūdžio pagalbines priemones (plg. 1 Pt 3, 15). Tada kiekvienas tikintysis galės geriau atsakyti į klausimus, keliamus įvairių kultūrinio gyvenimo sričių ir susijusių tiek su sektų iššūkiu, tiek su sekuliarizmo bei reliatyvizmo problematika, tiek kylančius „iš pakitusios mąstysenos, ypač mūsų dienomis racionalių tikrybių sritį susiaurinančios iki mokslinių ir technologinių laimėjimų“ (26), tiek susijusių su kitais ypatingais sunkumais.

9. Pageidautina peržiūrėti dalinėse Bažnyčiose naudojamus vietinius katekizmus ir įvairias katechetines pagalbines priemones, siekiant laiduoti, kad visa tai visiškai atitiktų *Katalikų Bažnyčios katekizmą* (27). Jei kai kurie katekizmai ar katechetinės pagalbines priemones *Katekizmo* neatitinka arba yra spragų, būtina rengti naujus tekstus, prireikus sekant kitų, tokį darbą jau nuveikusių vyskupų konferencijų pavyzdžiu ir joms padedant.

10. Bendradarbiaujant su kompetentinga Katalikiškojo auklėjimo kongregacija, būtina patikrinti, kaip į *Katalikų Bažnyčios katekizmo* turinį atsižvelgiama būsimųjų kunigų ugdymo *Ratio* ir jų teologijos studijų *Curriculum*.

III. Vyskupijų lygmeniu

1. Kiekvienoje dalinėje Bažnyčioje Tikėjimo metus pageidautina pradėti liturginiu šventimu ir išskilmingai užbaigti išpažįstant „tikėjimą į prisikėlusį Viešpatį savo katedrose ir viso pasaulio bažnyčiose“ (28).

2. Kiekvienoje pasaulio vyskupijoje derėtų surengti *Katalikų Bažnyčios katekizmo* studijų dieną, į kurią pirmiausia būtų kviečiami kunigai, pašvęstieji asmenys ir katechetai. Katalikų Rytų Bažnyčių eparchai šia proga galėtų numatyti, pavyzdžiui, kunigų susitikimą, skirtą paliudyti tų Bažnyčių ypatingą liturginį jautrumą ir tradiciją vieno tikėjimo į Kristų kontekste. Misijų sričių dalinės Bažnyčios lygiai taip pat kviečiamos iš naujo paliudyti tikėjimo džiaugsmą, kuriuo jos taip išsiskiria.

3. Kiekvienas vyskupas tikėjimo temai gali paskirti pastoracinį laišką, primindamas Vatikano II Susirinkimo ir *Katalikų Bažnyčios katekizmo* reikšmę ir atsižvelgdamas į savitas jam patikėtosios tikinčiųjų dalies pastoracines sąlygas.

4. Pageidautina, kad kiekvienoje vyskupijoje, vadovaujant vyskupui, būtų rengiamos jaunimui ir gyvenimo prasmės ieškantiesiems skirtos katechezės, padedančios atrasti Bažnyčios tikėjimo grožį, ir skatinami susitikimai su žinomais tikėjimo liudytojais.

5. Priderėtų patikrinti, kaip kiekvienos dalinės Bažnyčios gyvenime bei misijoje, pirmiausia katechezės srityje, priimtas Vatikano II Susirinkimo mokymas ir *Katalikų Bažnyčios katekizmas*. Šiuo atžvilgiu pageidautina naujų vyskupijų katechetinių tarnybų pastangų. Šioms tarnyboms, palaikomoms vyskupų konferencijų katechezės komisijų, tenka pareiga rūpintis, kad katechetai būtų ugdomi pagal tikėjimo turinį.

6. Nuolatinio kunigų ugdymo srityje Tikėjimo metais pirmutinis dėmesys skirtinas Vatikano II Susirinkimo dokumentams ir *Katalikų Bažnyčios katekizmui*. Pavyzdžiui, aptarti galima šias temas: „Prisikėlusio Kristaus skelbimas“, „Bažnyčia kaip išganymo sakramentas“, „Užduotis evangelizuoti šią dieną pasaulį“, „Tikėjimas ir netikėjimas“, „Tikėjimas, ekumenizmas ir dialogas tarp religijų“, „Tikėjimas ir amžinasis gyvenimas“, „Reformos be pertrūkių hermeneutika“, „Katekizmas paprastojoje pastoracijoje“.

7. Vyskupai kviečiami rengti – pirmiausia gavėnios laikotarpiu – Atgailos šventimą prašant Dievo atleidimo taip pat ir pirmiausia už nuodėmes tikėjimui. Tikėjimo metai, be to, yra palankus laikas su tvirtesniu tikėjimu ir dažniau priimti Atgailos sakramentą.

8. Pageidautina iš naujo įtraukti mokslo ir kultūros pasaulį į kūrybingą tikėjimo ir proto dialogą rengiant simpoziumus, konferencijas ir studijų dienas, pirmiausia katalikiškuosiuose universitetuose. Sykiu reikia parodyti, kad „tarp tikėjimo ir tikro mokslo negali būti konflikto, nes abu – kad ir skirtingais būdais – siekia tiesos“ (29).

9. Svarbu skatinti susitikimus su žmonėmis, kurie, „nors patys tikėjimo dovanos ir nepažįsta, rimtai ieško galutinės prasmės ir galutinės tiesos apie savo gyvenimą ir pasaulį“ (30), įkvėpimo semiantis ir iš *Pagonių prieškiemio* dialogų, pradėtų vadovaujant Popiežiškajai kultūros tarybai.

10. Tikėjimo metai gali būti proga daugiau dėmesio skirti katalikiškosioms mokykloms, tinkamoms vietoms gyvai liudyti auklėtiniams Viešpatį ir puoselėti jų tikėjimą, pasitelkiant geras katechetines priemones, pavyzdžiui, *Katalikų Bažnyčios katekizmo santrauką* arba *Youcat*.

IV. Parapijų, bendruomenių, asociacijų, sąjūdžių lygmeniu

1. Rengiantis Tikėjimo metams visi tikintieji kviečiami perskaityti ir rūpestingai apmąstyti Šventojo Tėvo Benedikto XVI apaštališkąjį laišką *Porta fidei*.

2. Tikėjimo metai „bus puiki proga intensyviau švęsti tikėjimą liturgijoje, pirmiausia Eucharistijoje“ (31). Eucharistijoje, tikėjimo slėpinyje ir naujosios evangelizacijos versmėje, Bažnyčios tikėjimas skelbiamas, švenčiamas ir stiprinamas. Visi tikintieji kviečiami sąmoningai, veikliai ir vaisingai dalyvauti Eucharistijoje, idant būtų autentiški Viešpaties liudytojai.

3. Kunigai galėtų daugiau dėmesio skirti Vatikano II Susirinkimo dokumentams ir *Katalikų Bažnyčios katekizmui*, gaudami iš to naudos parapijos pastoracijai – katechezei, skelbimui, rengimui sakramentams – ir rengdami homilijų apie tikėjimą ar kokius nors ypatingus jo aspektus ciklus, kaip antai: „Susitikimas su Kristumi“, „Pagrindinis Tikėjimo išpažinimo turinys“ ar „Tikėjimas ir Bažnyčia“ (32).

4. Katechetai galėtų daugiau remtis magisteriniais *Katalikų Bažnyčios katekizmo* turtais ir, vadovaujami kompetentingų klebonų, vadovauti tikinčiųjų grupėms, kurios skaitytų ir bendrai gilintųsi į šią brangią priemonę, kurdami nedideles tikėjimo ir Viešpaties Jėzaus liudijimo bendruomenes.

5. Pageidautina parapijose iš naujo įsipareigoti skleisti ir platinti *Katalikų Bažnyčios katekizmą* ir kitas pagalbines priemones, pritaikytas šeimoms, tikrosioms

namų Bažnyčioms ir pirmutinėms tikėjimo perteikimo vietoms, pavyzdžiui, šventinant namus, krikštijant suaugusiuosius, teikiant Sutvirtinimo ir Santuokos sakramentus. Tai gali prisidėti prie katalikų mokymo išpažinimo bei pagilinimo „savo namuose ir šeimose, kad kiekvienas labiau pajustų poreikį geriau pažinti ir būsimoms kartoms perduoti nekintamą tikėjimą“ (33).

6. Parapijose ir darbo vietose patartina skatinti misijas ir kitas iniciatyvas siekiant padėti tikintiesiems iš naujo atrasti per krikštą gautą tikėjimo dovaną ir savo atsakomybę ją liudyti suvokiant, kad krikščioniškasis pašaukimas „yra ir pašaukimas apaštalauti“ (34).

7. Šiuo laikotarpiu pašvęstojo gyvenimo institutai ir apaštališkojo gyvenimo bendrijos raginami išsipareigoti naujam evangelizacijai ir atnaujinti atsidavimą Viešpačiui Jėzui pagal savo charizmas ir būdami ištikimi Šventajam Tėvui bei sveikam katalikų mokymui.

8. Kontempliatyvosios bendruomenės Tikėjimo metais ypatingą dėmesį teskiria maldai, kad būtų atnaujintas Dievo tautos tikėjimas ir kad rastųsi naujas užsidegimas perteikti tikėjimą jaunoms kartoms.

9. Bažnytinės asociacijos ir bažnytiniai sąjūdžiai kviečiami savitomis iniciatyvomis prisidėti prie visapusiškesnio Tikėjimo metų išgyvenimo vadovaudamiesi savo charizmomis ir bendradarbiaudami su vietiniais ganytojais. Naujosios bendruomenės ir bažnytiniai sąjūdžiai turėtų kūrybingai ir dosniai stengtis surasti tinkamiausių būdų, kaip savo tikėjimo liudijimu tarnauti Bažnyčiai.

10. Visi tikintieji yra pašaukti gaivinti tikėjimo dovaną, tad tesistengia perteikti savą tikėjimo bei meilės dovaną (35) per dialogą su seserimis ir broliais, taip pat su kitų krikščioniškųjų konfesijų seserimis ir broliais, su kitų religijų sekėjais ir netikinčiais ar tikėjimui abejingais žmonėmis. Šitaip visa krikščionių tauta pradės savotiškas misijas tarp tų, su kuriais kartu gyvena bei dirba, suvokdama, kad yra priėmusi „visiems skirtą išganyimo žinią“ (36).

Pabaiga

„Tikėjimas yra mūsų gyvenimo palydovas, leidžiantis nuolat nauju žvilgsniu išvysti tai, ką Dievas dėl mūsų daro. Tikėjimas, siekiantis įžiūrėti laiko ženklus šandienėje istorijoje, įpareigoja kiekvieną iš mūsų tapti gyvu Prisikėlusiojo buvimo pasaulyje ženklu“ (37). Tikėjimas yra asmeninis ir kartu bendruomeninis aktas, Dievo dovana, gyva didžiojoje Bažnyčios bendryse

teje ir perteiktina pasauliui. Kiekviena Tikėjimo metų iniciatyva padės džiugiai iš naujo atrasti tikėjimą ir jį liudyti. Šiomis rekomendacijomis siekiama paskatinti visus Bažnyčios narius dėti pastangas, kad Tikėjimo metai taptų puiki proga pasidalyti su kitais tuo, kas krikščionims brangiausia, – Kristumi Jėzumi, žmogaus Atpirkėju, Visatos Valdovu, „tikėjimo vadovu ir ištobulintoju“ (Žyd 12, 2).

*Roma, Tikėjimo mokymo kongregacijos būstinė,
2012 m. sausio 6-oji, Viešpaties Apsireiškimo iškilmė*

*Kardinolas William Levada
Prefektas*

*+Luis F. Ladaria SJ
Titulinis Tibikos vyskupas
Sekretorius*

Nuorodos

- (1) Benediktas XVI. Enciklika *Deus caritas est* (2005 12 25), 1.
- (2) Benediktas XVI. Pamokslas per Viešpaties Krikšto šventę (2010 01 10).
- (3) Jonas XXIII. Kalba iškilmingai pradėdant Vatikano II Susirinkimą (1962 10 11).
- (4) Vatikano II Susirinkimas. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 1.
- (5) Vyskupų sinodo generalinės asamblėjos aptarė šias temas: „Katalikų tikėjimo išsaugojimas ir stiprinimas, jo sveikumas, jėga, plėtra, teorinis ir istorinis sąryšingumas“ (1967), „Tarnaujamoji kunigystė ir teisingumas pasaulyje“ (1971), „Evangelizacija šiuolaikiniame pasaulyje“ (1974), „Katechezė mūsų laikais“ (1977), „Krikščioniškoji šeima“ (1980), „Atgaila ir susitaikinimas Bažnyčios misijoje“ (1983), „Pasauliečių pašaukimas ir misija Bažnyčioje ir pasaulyje“ (1987), „Kunigų ugdytas dabarties sąlygomis“ (1991), „Pašvęstasis gyvenimas ir jo misija Bažnyčioje ir pasaulyje“ (1994), „Vyskupas – Jėzaus Kristaus Evangelijos tarnas pasaulio vilties labui“ (2001), „Eucharistija – Bažnyčios gyvenimo ir misijos versmė ir viršūnė“ (2005), „Dievo žodis Bažnyčios gyvenime ir misijoje“ (2008).
- (6) Benediktas XVI. Kreipimasis į Romos kuriją (2005 12 22).
- (7) Benediktas XVI. Apaštališkasis laiškas *Porta fidei*, 4.
- (8) Jonas Paulius II. Kalba užbaigiant 2-ąją neeilinę Vyskupų sinodo generalinę asamblėją (1985 12 07), 6. Per Viešpaties angelo maldą 1985 m. lapkričio 24 d., prasidedant asamblėjai, popiežius Jonas Paulius II pasakė: „Tikėjimas yra Susirinkimo trokšto atnaujinimo pagrindinis principas, nepajudinamas taškas, esminis kriterijus. Iš tikėjimo kyla norma,

► Palaimintojo J. Matulaičio metai

gyvensena, praktinės gairės bet kuriomis aplinkybėmis.“

(9) Jonas Paulius II. Apaštališkoji konstitucija *Fidei depositum* (1992 10 11), 2.

(10) Ten pat, 3.

(11) Ten pat, 4.

(12) Benediktas XVI. Apaštališkasis laiškas *Porta fidei*, 11.

(13) Benediktas XVI. Kreipimasis į Popiežiškosios tarybos naujai evangelizacijai skatinti organizuoto susitikimo dalyvius (2011 10 15).

(14) Benediktas XVI. Apaštališkasis laiškas *Porta fidei*, 7.

(15) Plg. Ten pat, 12.

(16) Šį popiežiaus Benedikto XVI pavedimu Tikėjimo mokyimo kongregacijoje įsteigtą komitetą sudaro: kardinolai William Levada, Francis Arinze, Angelo Bagnasco, Ivan Dias, Francis E. George, Zenon Grocholewski, Marc Ouellet, Mauro Piacenza, Jean-Pierre Ricard, Stanisław Ryłko ir Christoph Schönborn; arkivyskapai Luis F. Ladara ir Salvatore Fisichella; vyskupai Mario del Valle Moronta Rodríguez, Gerhard Ludwig Müller ir Raffaello Martinelli.

(17) Katalikų Bažnyčios katekizmas, 150.

(18) Benediktas XVI. Apaštališkasis laiškas *Porta fidei*, 15.

(19) Vatikano II Susirinkimas. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 65.

(20) Benediktas XVI. Apaštališkasis laiškas *Porta fidei*, 13.

(21) Ten pat, 6.

(22) Vatikano II Susirinkimas. Dekretas *Unitatis redintegratio*, 1.

(23) Rekomendacijos vyskupams lygiai taip pat galioja patriarchatų ir didžiųjų arkivyskupijų vyskupų sinodams bei Bažnyčių *sui iuris* hierarchų taryboms.

(24) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 25.

(25) Plg. Benediktas XVI. Apaštališkasis laiškas *Porta fidei*, 13.

(26) Ten pat, 12.

(27) Plg. Jonas Paulius II. Apaštališkoji konstitucija *Fidei depositum*, 4.

(28) Benediktas XVI. Apaštališkasis laiškas *Porta fidei*, 8.

(29) Ten pat, 12.

(30) Ten pat, 10.

(31) Ten pat, 9.

(32) Plg. Benediktas XVI. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Verbum Domini* (2010 09 30), 59–60 ir 74.

(33) Benediktas XVI. Apaštališkasis laiškas *Porta fidei*, 8.

(34) Vatikano II Susirinkimas. Dekretas *Apostolicam actuositatem*, 2.

(35) Plg. Benediktas XVI. Apaštališkasis laiškas *Porta fidei*, 14.

(36) Vatikano II Susirinkimas. Pastoracinė konstitucija *Gaudium et spes*, 1.

(37) Benediktas XVI. Apaštališkasis laiškas *Porta fidei*, 15.

Lietuvos vyskupų laiškas tikintiesiems Palaimintojo Jurgio Matulaičio metų proga

2012 m. sausio 8 d.

Brangūs kunigai, vienuolės ir vienuoliai, visi mieli broliai ir seserys Kristuje,

sveikiname visus, įžengusius į 2012-uosius Viešpaties metus, kuriuos Lietuvoje paskelbėme Palaimintojo Jurgio Matulaičio metais.

Kai prieš 25 metus popiežius pal. Jonas Paulius II mūsų kraštiečių arkivyskupą Jurgį Matulaitį paskelbė palaimintuoju, tai buvo neeilinis įvykis Lietuvai, tada šventusiai 600 metų Krikšto jubiliejų. Pal. Jonas Paulius II arkivyskupo Jurgio Matulaičio beatifikaciją aiškiai susiejo su Krikštu, kuris suvienija su Jėzumi Kristumi ir tampa naujo gyvenimo, naujo kelio pra-

džia. „Šventuosius reikia priimti širdimi ir tikėjimu, kad jie rodytų mums kelią – kelią, prasidedantį pasinėrimu Kristuje per Krikštą“, – kalbėjo popiežius. Tad Palaimintojo Jurgio Matulaičio metai kviečia mus, pasitikinti šio iškilaus tautiečio užtarimu ir remiantis jo pavyzdžiu, atnaujinti ryžtą sekti Kristumi, pilniau gyventi gautąją Krikšto malonę. Kaip sako Palaimintasis, patys „gyvai persiėmę Kristaus dvasia, turime rūpintis telkti ir organizuoti aplink save geras valios žmones; juos lavinti, rengti prie darbo, o paskui drauge su jais ir per juos visur Kristų įnešti, viską Kristuje atnaujinti ir atgaivinti, viską dėl Kristaus apimti, viską prie Kristaus patraukti“ (*Užrašai*, 1910 10 15).

Palaimintasis Jurgis Matulaitis, kaip ir kiekvienas šventasis, mums yra degantis žiburys, kurį Bažnyčia „stato į žibintuvą, kad šviestų visiems, kas yra namuose“ (*Mt 5, 15*). Savo gyvenimo liudijimu jis ir mus kviečia būti ištikimus Krikštui, per kurį esame suvienyti su Kristumi, tapome Dievo vaikais ir Bažnyčios nariais.

Vienybė su Kristumi mūsų, krikščionių, neatitoli-
na nuo „šio pasaulio“ aktualijų, bet skatina jose da-
lyvauti įnešant ir savo indėlį, kaip tai daryti ragina
apaštalas Paulius: „Džiaukitės su besidžiaugiančiais,
verkite su verkiančiais“ (Rom 12, 15). Būtent pagal šią
apaštalo Pauliaus laiško vietą, pabrėžiančią meilę vi-
siems, net ir priešams, pal. Jurgis Matulaitis pasirinko
savo vyskupiškąjį šūkį „Nugalėk blogį gerumu“ (plg.
Rom 12, 21), kuriuo visada stengėsi vadovautis. Šis
kvietimas tebūna ir mums pagrindine Palaimintojo
Jurgio Matulaičio metų mintimi.

Yra svarbu kelti į dienos šviesą įvairius skaudulius,
žadinti apsnūdusias sąžines, siekti teisingų reformų,
nesitaikstyti su moraliniu blogiu, net jeigu jis tampa
vis įprastesniu gyvenimo būdu, daugumos balsu, ne-
rašyta ar užrašyta taisykle. Tačiau jeigu matome tik
tai, kas problemiška, ar neatimame iš savęs ir kitų
gebėjimo džiaugtis ir dėkoti Dievui už tai, ką turime,
nors tai būtų patys mažiausi ir „nereikšmingiausi“ da-
lykai, kaip šiltas ruduo ar ankstyvas pavasaris, išstartas
ar išgirstas geras žodis? Ar nepaskubame trūkumuose
įžvelgti piktinantį blogį, užuot parodę supratimą,
kad nepaisant visų pastangų netobulumai visada liks
mūsų žemiškojo gyvenimo dalimi, tiesiog prašančia
kantrybės ir ją ugdančia? Ar nepaskubame klaidose
įžvelgti kito blogą valią, užuot suvokę, kad visi esame
riboti ir klystantys žmonės, reikalingi ne tik pagalbos,
bet ir pagarbos vieni kitiems? Pašaipos, pajuoka tik
skatina gintis, užsisklęsti ir užsispirti. Net ir oponento
siūlymui išstartame „ne“ turi būti pakankamai aiškiai
išreikštas „taip“ jo kaip žmogaus orumui.

Palaimintojo Jurgio Matulaičio raginimas nugalėti blo-
gį gerumu mus kviečia būti aktyviais žmonėmis. Gerai
žinomi jo žodžiai: „Duok, kad sudegčiau kaip ta žvakė
ant altoriaus nuo darbo kaitros ir meilės ugnies dėl Ta-
vęs ir Tavo Bažnyčios“ (Užrašai, 1913 04 05). Toji ugnis
pal. Jurgio Matulaičio gyvenime nebuvo vien gražus
noras ar laikina emocinė būseną. Nebuvo ji taip pat
nė jaukus asmeninio patogumo židinėlis, prie kurio
galėtum ramiai šildytis, pasyviai laukdamas geresnių
laikų. Ši meilės ir pasiaukojimo ugnis padėjo įveikti
fizinę ir dvasinę kančią, kurios nestigo Jurgio Matulai-
čio gyvenime. Ji skatino rikiuotis ir aukotis, kad būtų
gydomos visuomenės žaizdos.

Tos žaizdos kyla iš meilės stokos. Knygoje „Jurgis Ma-
tulaitis“ kun. Stasys Yla vaizdžiai rašė: „Stoka meilės
šeimose, bendruomenėse, visuomenėje sukuria tokią
padėtį, tartum gyventume suskaldytų stiklų erdvėje:
kur pasigręši, kur žvelgsi, ten tave žeidžia.“¹ Nenuos-
tabu, kad tokioje aplinkoje nusvyra rankos, nusilpsta
viltis ką nors pakeisti. Tačiau pal. Jurgio Matulaičio

pavyzdys mums kalba, kiek daug Dievas gali nuveikti
per Juo pasitikinčius žmones.

Reikalingų atlikti darbų mastas neatims drąsos, jei
prisiminsime, jog esame Dievo karalystės žmonės.
Ji prasideda nuo labai mažų dalykų. Jėzus sakė, kad
ši Karalystė yra „tarytum garstyčios grūdelis, kuris,
sėjamas dirvon, esti mažiausias iš visų sėklų žemėje,
bet pasėtas užauga, tampa didesnis už visas daržoves
ir išleidžia tokias plačias šakas, kad jo pavėsyje gali
sususukti lizdą padangių sparnuočiai“ (Mk 4, 31–32).
Ir tikėjimo tereikia kaip garstyčios grūdelio, kad pro-
blemų kalnai pasitrauktų į šalį (plg. Mt 17, 20). Kad
ir kokie būtų svarbūs tinkamai parengti dideli pro-
jektai, finansiniai resursai, pirmiausia reikia, kad mes
visi, tarsi toji Evangelijos suvargusi našlė, leistume į
apyvartą visa, kas esame, ką sugebame ir ką turime,
nors tai būtų tik „skatikas“ (plg. Mk 12, 42).

Pal. Jurgis Matulaitis gerai suvokė šią mažų dalykų jė-
gos paslaptį. Jo „Užrašuose“ skaitome: „Tenai mums
geriau klosis ir pavyks, kur nueisime nusižeminimo
keliu ir kur pradėsime darbą be triukšmo ir nuo maža,
o paskui jį platinsime ir plėtosime, ir auginsime kaip
kokį grūdą, ir tobulinsime. Kur nors nuvykę, geriau-
sia bus, jei pradėsime darbą nuo maža, ramiai, nesi-
garsindami, kur pradėsime darbą nuo vargdienių, nuo
mažų, vaikelių, nuo didžiausių tamsuolių, nuo labiau-
siai apleistų“ (Užrašai, 1911 02 13).

Pradėkime nuo mažų dalykų, nes kartais, kaip sakė
pal. Jurgis, pakanka „šilto žodžio, kokios materialios
ar dvasinės smulkmenėlės, kad būtų sušvelninti ne-
gatyvūs žmogaus jausmai“². Turime pradėti nuo tų,
kurie yra labiausiai apleisti, nuo mažutėlių. Juk ypač
jie yra Dievo artumo ženklas, kurio negalime nepai-
syti. Jie yra svarbesni už visus kitus dalykus. Pal. Jur-
gis Matulaitis kalbėjo: „Duokit mums žmonių, su-
gebančių ir pasiryžusių dirbti socialinėje srityje, nes
žmonės daugiau verti negu mūrai (namai), daugiau
negu pinigai.“³

Šiam svarbiam darbui dėl žmonių vėlgi reikia pa-
siaukojusių žmonių. Vieni kitiems esame Dievo artu-
mo ženklas. Tiek ištiesiantys pagalbos ranką, tiek ir
ją priimantys praturtina vieni kitus tuo meilės ryšiu,
kuris jungia mus visus kaip Dievo vaikus, Jo be galo
mylimus ir Jam brangius. Dalijimasis meile visada
bus reikalingas, net ir teisingoje visuomenėje, teisin-
goje valstybinėje santvarkoje. Tą labai aiškiai pabrėžė
popiežius Benediktas XVI enciklikoje *Deus caritas est*.
Jis rašo, kad visada egzistuos kančia, besišauksian-
ti paguodos ir pagalbos; visada egzistuos vienatvė;
visada bus materialinio stygiaus situacijų, kai reikės

padėti tikros artimo meilės dvasia. Kiekvienam žmogui visada reikia gera linkinčio asmeninio atsidavimo. Kristaus Dvasios sužadinta meilė ne tik teikia žmonėms materialią pagalbą, bet ir stiprina bei gairina sielą, o to dažnai reikia labiau negu materialinės paramos, nes žmogus gyvas „ne viena duona“ (Mt 4, 4; plg. Įst 8, 3) (plg. *Deus caritas est*, 28).

Šie Palaimintojo Jurgio Matulaičio metai, sekant jo pavyzdžiu, teikvėpia visus tikinčiuosius labiau mylėti Kristų ir Bažnyčią. Tebūna ji labiau regima dvasininkų, pašvęstojo gyvenimo narių, pasauliečių tarpusavio santykiuose, jų gebėjime bendradarbiauti, ypač artimo meilės srityje. Linkime, kad parapijose suaktyvėtų bendruomenės, gebančios greitai ir veiksmingai atsilipti į šalia esančių ir labiausiai vargstančių žmonių poreikius, tuo būdu išreiškdamos Bažnyčios pastangas dėl žmonių dvasinės ir socialinės gerovės.

Palaimintojo Jurgio Matulaičio pastangos taikyti ir į vienybę vesti įvairių tautų žmones tepaskatina ir mus stengtis, kad kaip vieno Dievo vaikai ir vieno tikėjimo žmonės rodytume taikaus sugyvenimo, pagarbos vieni kitų kalbai ir kultūrai, bendros atsakomybės už savo krašto gerovę pavyzdį.

Mūsų pastangas telydi malda, prašant pal. Jurgio Matulaičio užtarimo, o jų vaisiai tebūna ženklai, liudijančiu Dievo darbus mūsų gyvenime ir suteikiančiu Bažnyčiai pagrindą ši mūsų Palaimintąjį paskelbti šventuoju.

Nesileiskime blogio nugalimi, nepasiduokime nevilčiai ir abejingumui, bet nugalėkime blogį gerumu, kurį Viešpats, nors ir kaip mažą grūdėlį, tikrai yra pasėjęs kiekviename iš mūsų.

Lietuvos vyskupai

Nuorodos

¹ Stasys YLA. *Jurgis Matulaitis*. – Kaunas: Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo Vargdienių seserų vienuolija, 2007³, p. 225.

² Maria Bogumiła PECYNA. „Palaimintojo Jurgio Matulaičio asmenybė ir veikla“ // Vaclovas ALIULIS (red.), *Palaimintojo Jurgio Matulaičio dvasios sklaida. Trys matulaitiniai simpoziumai*. – Kaunas: Marijonų talkininkų centro leidykla, 2003, p. 192.

³ Stasys YLA. *Jurgis Matulaitis*, p. 35.

Kardinolas Audrys Juozas Bačkis

Pamokslas pradėdant švęsti Palaimintojo arkiv. J. Matulaičio metus

Vilniaus arkikatedra,
2011 m. gruodžio 8 d.

Brangieji,

šiandien Bažnyčia švenčia Nekaltai Pradėtosios Mergelės Marijos šventę. Pagerbiame Moterį, kurią Dievas nuo amžių numatė būti Jo Sūnaus Motina, kurios nuolankus, tačiau tvirtas *taip* paskelbė žmonijos išganymo aušrą. Dieviškasis Gailestingumas įsikūnijo Mergelės Marijos išciose, kad ateitų pas žmones apreiškdamas Dievo Veidą.

Prieš devyniasdešimt trejus metus, 1918-ųjų gruodžio 8-ąją, palaimintasis arkivyskupas Jurgis Matulaitis įžengė į šią Katedrą, į Vilniaus vyskupo sostą ir pradėjo eiti Šventojo Tėvo jam patikėtas ir pavestas seniausios Lietuvos vyskupijos ganytojo pareigas. Jam, atkūrusiam Švenčiausiosios Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo kunigų marijonų vienuoliją, iškilmė, kuri išaukština gimtosios nuodėmės nesuteptą Dievo Motiną, buvo ypač brangi.

Lietuvos vyskupai paskelbė Palaimintojo arkivyskupo Jurgio Matulaičio metus. Šia iškilme juos iškilmingai pradėdame minėti. Siekiame, kad kiekvienas geriau susipažintų su nepaprasta palaimintojo asmenybe. Savo pamaldumu, tvirtumu, nuolankumu, ištikimybe Dievui ir Bažnyčiai jis paliko neišdildomą pėdsaką mūsų tautoje, mūsų kaimynų lenkų tautoje ir visoje krikščionijoje. Jo pavyzdys mus drąsina ir ragina, pasak palaimintojo, nebijoti būti „vienos minties su Bažnyčia, per Bažnyčią ir Bažnyčioje tvirtai laikytis Dievo“.

Vis gausėja žmonių, žvelgiančių į Bažnyčią tik kaip į instituciją, į valdymo struktūrą, ir joje matančių vien klaidas ar netobulumus. Jiems sunku rasti kelią į Bažnyčią kaip į Dievo buveinę ir paties Išganytojo įsteigtą tikinčiųjų bendruomenę. Palaimintasis arkivyskupas Jurgis degė ypatinga meile Bažnyčiai, kuri buvo jo gyvenimo centras. Jis sakė, kad Bažnyčia – tai tikra Kristaus karalystė žemėje, Kristaus Sužadėtinė ir galiausiai – Motina, kurią reikia vertinti labiau už visus žemės turtus, ypatingai gerbti ir mylėti.

Tik tikėjimas padaro mus gyvais Bažnyčios nariais, besinaudojančiais jos paveldu, o drauge jį gausinančiais

savuoju pasiaukojimu, liudijančiais Bažnyčios gyvybingumą ir reikalingumą. Kiekvienas Bažnyčios narys yra Kristaus atpirkimo dovana, kurią turime priimti ir kaip įpareigojimą. Palaimintasis Jurgis su didele meile žvelgė į kunigus, vienuolius bei vienuoles ir pasauliečius, visus juos be galo brangino ir buvo pasirengęs Geroro Ganytojo pavyzdžiu guldyti savo gyvybę už jam patikėtus Dievo vaikus. Drauge gerai suprato, kad ir jam pačiam reikia pagalbos bei paramos. Ingreso kalboje jis sakė: „Jei nuo šiol mes būsime viena didelė šeima, tai išvien turime ir dirbti. Aš už jus melsiuos, bet ir jūs melskitės už mane [...] Prašykite, kad Dievas man šviestų, stiprintų, padėtų visuose mano darbuose. Be Dievo malonės esu silpnas, nieko negaliu.“

Skaitydami palaimintojo Jurgio dienoraštį, matome atsidavimą Bažnyčiai ir gilų jos suvokimą. Tas suvokimas tarsi pralenkęs laiką, nes nuostabiai artimas Vatikano II Susirinkimo dokumentų dvasiai, ypač *Lumen gentium* – dogminei konstitucijai apie Bažnyčią. Susirinkimas akcentavo Bažnyčią kaip mistinį Kristaus Kūną. Gerai žinomi maldą primenantys palaimintojo žodžiai, atskleidžiantys jo santykį su Bažnyčia kaip su gyva realybe, kaip su asmeniu, kuris yra mylimas, dėl kurio kenčiama ir aukojamasi: „Šventoji katalikų Bažnyčia, tikroji Kristaus karalija ant žemės, karščiausiai mano numylėtoji! Jei tave užmirščiau, tegul būna užmiršta mano dešinioji, tegul mano liežuvis pridžiūsta prie gomurio, jei aš tavęs neatsiminčiau, jei aš tavęs nelaikyčiau. Mano mieliausioji Motina, už visų didžiausia mano linksmybe! [...] Tasai šauksmas tebūnie nuolatiniu mano šauksmu.“

Savo nepaprasta meile Bažnyčiai palaimintasis siekė uždegti širdis kiekvieno žmogaus, su kuriuo Dievas jam leido susitikti: „Mylėk, mano vaikelį, Bažnyčią, ruoškis tarnauti jai [...] Aš taip myliu šventąją Bažnyčią, taip noriu jai tarnauti, taip trokštu, kad kuo daugiau žmonių jai tarnautų ir jos labui darbuotųsi, visiškai išsižadėję savęs ir pasaulio. Ruoškis, vaikelį, į tą darbą ir tarnavimą.“ Meilė Bažnyčiai arkivyskupui Jurgiui padėjo atrasti Dievo vaikų šeimą, kuriai jis pats priklausė ir kurios Ganytoju Dievo Apvaizda jį skyrė. O šeimoje svarbiausia – vienybė. Visą savo gyvenimą palaimintasis aukojosi kviesdamas Dievo vaikus į vienybę. Vienybė Bažnyčioje jam buvo tolygi Kristaus ir apaštalų tarpusavio vienybei. Jis labai brangino ryšį su Apaštalų Sostu, vyskupais, kunigais, vienuoliais ir pasauliečiais. Laikytis vienybės su Bažnyčia arkivyskupui Matulaičiui reiškė ištikimais ir uoliai ieškoti išganymo tikrame Bažnyčios mokyme, vadovautis jos dvasia ir principais. Idant iš tiesų būtų gyvenama Bažnyčios gyvenimu, reikia gerai pažinti jos mokymą, suprasti jos siekius ir troškimus.

Norėdami geriau pažinti Bažnyčią, turime išmokti skaityti „laiko ženklus“, nes Bažnyčia globojama ir vadovaujama Šventosios Dvasios keliauja istorijos keliu. „Stenkitės pažinti savo gadynę, – kalbėjo palaimintasis Jurgis, – suprasti ir atjausti savo laikų žmones su jų norais, troškimais, siekimais ir tikslais.“ Šiuos žodžius Vilniaus vyskupas patvirtino uoliu Ganytojo rūpinimusi visais savo vaikais, kurie sudėtingu Lietuvos istorijos laikotarpiu, blaškomi karų, valdžios pasikeitimų ir kitų sunkumų, buvo suvargę ir pasimetę lyg avys be piemens. Dvasinis tvirtumas bei ramybė padėjo vyskupui būti, kaip jis sakė savo ingresso kalboje, „tėvu ir vadu šioje vargingoje dvasinėje kelionėje“.

Vilniaus Ganytojas gerai suprato, kad ekonominės, moralinės ir tautinės suirutės metu svarbu žadinti žmonių sąmoningumą, idant jie gyvenimo pamatus klotų ant tvirtos uolos, o ne ant smėlio. Kristus, Bažnyčios kertinis akmuo, yra ta uola, kurios neįveikia jokie žemiškieji išbandymai. Savo bendradarbius jis ragino „visur Kristų įnešti, viską Kristuje atnaujinti ir atgaivinti, viską dėl Kristaus apimti, viską prie Kristaus patraukti“.

Skaitant palaimintojo užrašus tarsi ataidi šių dienų aktualijos. Kiek daug mūsų tautoje pasimetusių, susipriešinusiu, piktų ir nelaimingų žmonių. Jie nuolat ieško, ką apkaltinti dėl ištikusių bėdų, užuot atgręžę žvilgsnį į tikrąjį Gelbėtoją Jėzų Kristų, kuris siūlo ne trumpalaikės sėkmės, bet amžinojo gyvenimo perspektyvą. Viešpaties patarimas yra labai paprastas ir veiksmingas: „Nedaryk kitam, ko nenorėtum, kad tau darytų, ir daryk kitam, ką nori, kad tau darytų.“ Kiek daug gerumo ir meilės Kūrėjas sudėjo į kiekvieno žmogaus širdį. Kodėl jo tiek maža matome aplinkui? Dažnas net nežino, kad nešiojasi lobį, kuris gali pakeisti pasaulį padarydamas jį gražesnę, geresnę ir šviesesnę. Šventieji mums rodo pavyzdį, kad gėris skleidžiasi ten, kur nebijoma juo dalytis. Ne veltui palaimintasis Jurgis savo vyskupo šūkiu pasirinko raginimą: *Nugalėk blogį gerumu*.

Labai norėčiau, kad šis šūkis, kuris yra ir palaimintojo Jurgio Matulaičio metų šūkis, taptų kiekvieno tikinčiojo pagrindine mintimi. Atsilygindamas blogiu už blogį žmogus daugina blogį žemėje. Ir atvirkščiai – gerumas įveikia blogio užtvaras, griaua sienas, ardo nesantikos ir pykčio barikadas. Pyktis, priešiškusis, kaltų ieškojimas nepadės mums išlipti iš krizių, nepagausins mūsų aruodų, o tik apkartins kasdienę duoną ir užsklės mus vienatvėje bei atskirtyje.

Kurkime meilės ir gerumo, bendrystės ir solidarumo visuomenę, kuri būtų laiminga ne daug turėdama, bet labai mylėdama. Šios dienos skaitinyje girdėjome apaštalo Pauliaus žodžius: „Iš grynios meilės, laisvu

savo valios nutarimu, jis iš anksto paskyrė mus per Jėzų Kristų tapti jam išūniais savo malonės kilnumo šlovei“ (Ef 1, 5–6). Ši malonė mums duodama veltui. Jos nereikia ieškoti prekybos centruose, jai įgyti nereikia solidžių sąskaitų bankuose. Dievo malonės tereikia norėti ir melsti. O juk ji – esminis dalykas mūsų gyvenime, atnešantis tikrąją laimę, džiaugsmą ir ramybę. Malonė perkeičia žmogaus širdį padarydama ją imlesnę gėriui ir dosnesnę artimui.

Marija tapo *malonėmis apdovanotoji*, nes Ji sutiko priimti dangaus dovaną ir Jos gyvenimas buvo perkeistas į malonę visai žmonijai. Palaimintasis arkivyskupas Jurgis Matulaitis, būdamas silpnos sveikatos, kilęs iš neturtingos šeimos, patyręs didelių sunkumų, tapo gerumo ir meilės apaštalu ne tik lietuvių, bet ir lenkų, gudų bei kitų tautų žmonėms. Jo pavyzdys ir užtarimas tepaskatina mus išdrįsti dosniai atiduoti savo

gyvenimą Viešpačiui, idant Jis savo malone padarytų mus vaisingomis dieviškojo vynmedžio šakelėmis.

Baigti norėčiau Palaimintojo malda: „Duok, kad mylėčiau, ir mylėti nenustočiau niekados. Širdis mano dega. Norėčiau iki paskutiniam savo kraujo lašeliui paaukoti už Tave, viską atiduoti, visko išsižadėti – ir gyvenimo. Ir visko, kad tik Tavo garbė augtų ir tavo Bažnyčia tarptų ir kiltų. Pats rodyk, kas man daryti. Tiek man malonių esi, Viešpatie, suteikęs, ką aš Tau už tai atiduosiu, ką paaukosiu, kaip atsilyginsiu. Ką turiu, viskas Tavo; taigi, ką aš tau galiu duoti? Viską, ką turiu. Iš savęs nieko neturiu, bet iš Tavo malonės esu turtingas. Viską tau pašvenčiu.“

Kardinolas Audrys Juozas BAČKIS
Vilniaus arkivyskupas metropolitas

SIMONO UOŠVĖ

5 eilinis sekmadienis (B)
Job 7, 1–4. 6–7; 1 Kor 9, 16–19. 22–23; Mk 1, 29–39

Šio sekmadienio Evangelijoje regime Jėzų su dviem savo mokiniais, užsukančiais į brolių Simono ir Andriejaus namus Kafarnaume. Kažkas iš namiškių pasiguodžia Jėzui, kad karščiuoja Simono Petro uošvė, kurią jis išgydo. Ši detalė nebūtų tiek svarbi, nes Evangelijoje sutinkame nemažai Jėzaus pagydytų žmonių iš daug sudėtingesnių negalių, tačiau čia yra keli reikšmingi momentai. Pirmiausia į akis krinta žodis „pakėlė“ (gr. *egeirō*): „Jis priėjęs pakėlė ją už rankos“ (Mk 1, 31). Tas pats žodis nusako ir Kristaus prisikėlimą (plg. Mk 14, 28; 16, 6; *Apd 3, 15; 13, 37; 1 Kor 15, 4*). Evangelistui Morkui ligos ir mirties nugalėjimas yra pergalė prieš blogio jėgas, naujo gyvenimo pradžia. Galbūt Kristaus mirties ir prisikėlimo dėka ankstyvoji Bažnyčia matė šį stebuklą kaip visos žmonijos prisikėlimo laikų pabaigoje pirmavaizdį.

Ypatingą išganymo simbolį aptinkame ir rankų geste: „Jis priėjęs pakėlė ją už rankos“ (Mk 1, 31). Biblinė kalba rankos prisilietimui priskiria įvairių reikšmių ir vaidmenų. Neatsitiktinai Šventajame Rašte ranka iš kitų kūno narių minima dažniausiai (daugiau negu tūkstantį penkis šimtus kartų). Prisilietimas tampa sakramentiniu veiksmu, gailestingumo, palankumo, švelnumo ženklu – liudijimu to, ką Rytų Bažnyčios tėvai

vadina „dieviškąja filantropija“, begaline Dievo meile žmonėms. Nuo pat pirmųjų amžių krikščionys žino, kad yra ir rankų Evangelija, Geroji Naujiena, kuri verčiama į aštuntąjį – oficialiai nepaskelbtą – Bažnyčios sakramentą: rūpintis ligoniais ir kenčiančiais, padrausinti ir paguosti nuliūdusiuosius.

Jėzus pakelia sergančią moterį ir suteikia jai jėgų veikti, eiti, kurti, tarnauti: „Karštis paliovė, ir ji galėjo jiems patarnauti“ (Mk 1, 31). Iš susitikimo su Viešpačiu kyla tarnystė (gr. *diakonia*). Čia randasi Gerosios Naujienos esmė: leistis būti pakeltam, kad uždegtum meilei, dėkingumui kitą. Simono uošvė simbolizuoja visą sergančią ir parblokštą žmoniją. Jėzus Kristus yra Dievo ištiesta ranka nusidėjėlei žmonijai, kad ją pakeltų ir suteiktų jai jėgų tarnauti ne tik Viešpačiui, bet ir artimui. Juk gydant kitus, gyvenant dėl kitų, taip pat gyja ir mūsų širdis.

Atėjęs vakarui ir nusileidus saulei „pas Jėzų sugabeno visus ligonis ir demonų apsėstuosius <...> Jis pagydė daugelį sergančių įvairiomis ligomis“ (Mk 1, 32. 34). Iš pirmo žvilgsnio atrodo keista, jog sugabeno *visus*, tačiau pagydė tik *daugelį*. Paskutinės vakarienės metu Jėzus, paėmęs taure, ištars: „Tai mano kraujas, Sandoros kraujas, kuris išliejamas už daugelį“ (Mk 14, 24; plg. Mt 26, 28; Iz 53, 11). Lotyniškojo Mišiolio Eucharistijos maldoje taip pat sakoma „už daugelį“ (lot. *pro multis*). Ar Jėzus gydė tik tuos, kuriuos norėjo? Argi jis mirė,

praliejo savo kraują ne už visus? Ar Simono uošvė simbolizuoja ne visą žmoniją, kurią jis atperka ir prikelia laikų pabaigoje? Išties visame Naujajame Testamente ir visoje Bažnyčios tradicijoje visada buvo aišku, kad Dievas nori visų išganymo ir kad Jėzus numirė ne už kokią nors vieną žmonijos dalį, bet už visus (plg. *Rom* 8, 32; *2 Kor* 5, 14; *1 Tim* 2, 6).

Tačiau, kita vertus, Dievas vis dėlto niekam išganymo prievarta neprimeta. Dievas pripažįsta žmogaus laisvę. Jis nėra burtininkas, galiausiai visa, kas buvo, nubraukiantis ir atvedantis į laimingą pabaigą. Jis yra Dievas, mylintis ir paisantis laisvės net tada, kai žmogus nuo jo nusigręžia. Todėl visuotinė išganingoji Dievo valia neapima to, kad visi žmonės tikrai pasieks išganymą. Egzistuoja atmetimo galia. Dievas mus myli, mums teikia leisti būti jo mylimiems. Todėl savęs nuolatot turėtume klausti: ar nesame pilni puikybės, trokštantys vieni patys tvarkytis? ar iš kūrinio – žmogaus ir

Kūrėjo – Dievo neatimame didybės ir kilnumo, žmogaus gyvenimą palikdami be rimto pagrindo ir Dievą pažemindami iki burtininko, kuriam nesvarbu, kaip mes elgiamės? O juk Dievo meilė kaip tik tokia besąlygiškai didi, kad nepanaikina laisvės atmeti ir per tai galimybės pražūti. Viešpats tikrai visus myli ir numirė už visus, tačiau jis mūsų laisvės žaismingais kerais nenustumia į šalį, bet leidžia mums ištarti „taip“ jo didžiam gailestingumui.

Vadinasi, posakis „daugelis“ yra atviras kiekvienam žmogui ir liudija faktą, kad atpirkimas neįvyksta mechaniškai – be kiekvieno asmeniško sutikimo ir dalyvavimo. Tikintysis greičiau kviečiamas su pasitikėjimu priimti jam siūlomą dovaną ir gauti antgamtinį gyvenimą, duodamą tiems, kurie dalyvauja Velykų slėpinyje ir taip pat liudija jį savo gyvenime. Todėl jis yra priskaičiuojamas prie „daugelio“, apie kuriuos kalba šio sekmadienio Evangelijos ir lotyniškojo Mišiolio tekstai.

ATVIRA ERDVĖ

6 eilinis sekmadienis (B)

Kun 13, 1–2. 45–46; *1 Kor* 10, 31–11, 1; *Mk* 1, 40–45

Raupsai yra sunki lėtinė užkrečiama liga, mokslškai vadinama Hanseno, norvegų gydytojo, pirmą kartą 1871 metais atradusio jos bacilą, vardu. Ji labiausiai paplitusi Afrikoje, Azijoje, Pietų Amerikoje, tačiau pastebima ir kitose pasaulio vietose, tiesa, kur kas lengvesnės formos. Tai tik iš dalies pagydoma liga. Tačiau yra paneigta, kad šia liga gali užsikrėsti kiekvienas, kuris bendrauja ar paliečia ligoņį. Kristaus laikais raupsai buvo laikomi užkrečiamąja liga. Raupsuotieji negalėdavo dalyvauti bendruomenės gyvenime. Jiems draus-ta bendrauti su sveikaisiais. Artėdami prie žmonių, jie turėdavo šaukti: „Nešvarus, nešvarus!“ (*Kun* 13, 45). Žmonės atpažintus raupsuotuosius vydavo šalin. Gailestingieji iš tolo jiems numesdavo išmalda.

Raupsuotųjų vengta ne vien dėl užsikrėtimo pavojaus. Ši liga buvo laikoma prakeikimo ženklu, manyta, kad sudarkytas kūnas atspindi ir širdies sutepimą. Raupsuotasis turėdavo gyventi visuomenės ir religijos užribyje. Pagal rabinų tradiciją, tai liga, kuri padaro gyvenimą nebevertą gyventi. Nelaukdama šių dienų medicinos atradimų, Evangelija daro radikalų posūkį: Jėzus nebijo užsikrėsti raupsais, leidžia raupsuotajam prie jo ateiti ir net jį paliečia. Evangelistas Morkus štai taip aprašo šį įvykį: „Jėzus, pasigailėjęs jo, ištiesė ran-

ką, palietė jį ir tarė: „Noriu, būk švarus!“ Pasigailėti, vadinasi, leisti žmogui įžengti į kito gyvenimą, pasidalyti jo patirtimi ir jausmais, šiuo atveju – liūdesiu ir skausmu. Šis Jėzaus pasigailėjimas išreiškiamas konkrečiu gestu – jis ištiesė ranką ir jį palietė. Jėzus paliečia neliečiamąjį.

Evangelija tai pabrėžia, nes Jėzus galėjo jį išgydyti ir per atstumą, kaip išgydė šimtininko tarną (plg. *Mt* 8, 5–13). Tačiau jis ištiesia ranką ir paliečia jį. Padaro tai, kas žydų įstatyme uždrausta: raupsuotojo, kaip ir mirusiojo, palietimas sutepa. Raupsuotasis tam tikru atžvilgiu yra mirties sferoje. Jėzaus dėka raupsais sergantis žmogus grįžta į gyvenimą, į bendrystę su kitais ir su Dievu. Jėzaus gailestingumas raupsuotajam yra stipresnis už raupsų ar religinio susitepimo baimę. Šioje situacijoje Jėzus ištare dieviškus žodžius: „Noriu, būk švarus!“ Prieš tai raupsuotasis, tikėdamas Kristaus galia, buvo pasakęs: „Jei panorėsi, gali...“.

Jėzus, tai padarydamas, parodo, kad jis gali. Taip jis atskleidžia savo dieviškąją prigimtį. Joks stebukladarys taip nekalbės, gerai žinodamas, kad jis gali tik užtarti, maldauti, bet negali padaryti stebuklo, kuris priklauso tik nuo Dievo. Jėzus liepė išgijusiajam niekam apie tai nepasakoti, bet pasirodyti kunigui, kaip nurodyta Mozės Įstatyme. Taip jis praneša, jog atėjo ne panaikinti Įstatymo, bet jį įvykdyti (plg. *Mt* 5, 17), t. y. išpildyti tai, ką Įstatymas įsakė daryti, bet nedavė sugebėjimo

daryti. Įsakymas apsiribojo nusižengimo iškėlimu į dienos šviesą, nurodė, kas yra teisusis ar nusidėjėlis, o Kristaus malonė išlaisvina iš nuodėmės, suteikia jėgų pradėti naują gyvenimą.

Raupsai – tai nuodėmės, kuri subjauroja širdį ir atitolina nuo Dievo, simbolis. Ne fizinė raupsų liga, kaip numatė senosios normos, atskiria nuo Viešpaties, bet nuodėmė – dvasinis ir moralinis blogis. Todėl psalminkas sušunka: „Laimingas, kam nusižengimas atleistas, kuriam nuodėmė dovanota.“ Ir po to, kreipdamasis į Dievą, tęsia: „Tada išpažinau tau savo nuodėmę, nebeslėpiau savo kaltės. Tariau: 'Išpažinsiu savo nusikaltimus Viešpačiui', – ir tu, atleisdamas man nuodėmę, pašalinai kalnę“ (Ps 32, 1. 5). Nuodėmės, kurias padarome, mus tolina nuo Dievo, ir, jei nėra nuolankiai išpažįstamos, pasitikint dieviškuoju gailestingumu, tada jos sukelia sielos mirtį. Jėzus, kaip išpranašavo Izaijas VII a. pr. Kr., yra Viešpaties Tarnas, kuris „mūsų negalias prisiėmė, mūsų skausmus sau užsikrovė. O mes laikėme jį raupsuotu, – Dievo nubaustu ir nuvargintu. Bet jis buvo sužalotas dėl mūsų nusižengimų, ant jo krito kirčiai už

mūsų kaltes. Bausmė ant jo krito mūsų išganymui, mes buvome išgydyti jo žaizdomis“ (Iz 53, 4–5).

Išties Evangelijos teksto pabaigoje pabrėžiama, kad išgydęs raupsuotąjį, „Jėzus nebegalėjo viešai pasirodyti mieste. Jis laikėsi už miesto, negyvenamose vietose“. Jėzus tam tikra prasme tapo raupsuotuoju – nešvarus dėl mūsų nuodėmių, atskirtas nuo Dievo. Jis juk ir miršta, kaip, beje, ir gimsta, už Jeruzalės miesto vartų. Jis, kentėdamas ir mirdamas ant kryžiaus, prisiėmė mūsų nuodėmę ir vienatvę tam, kad mus išgydytų. Išganymas, kurį dovanuoja mums Jėzus, nėra lengvas ir pigus, jis kainavo mūsų Viešpačiui atstūmimą, kančią, baimę, prakeikimą ir pagaliau mirtį. Tačiau šio nusižeminimo rezultatas gana akivaizdus. Evangelistas Morkus pasakojimą apie raupsuotojo išgydymą užbaigia žodžiais: „Bet žmonės iš visur rinkosi pas jį.“ Būtent Atstumtasis daugeliui tampa susibūrimo ir bendrystės vieta. Dabar kiti, išgydyto raupsuotojo padaršinti, pasitraukia į nuošalią vietą ir skuba ateiti pas Jį, nes gyvenimas įsikuria atviroje erdvėje, neapribotoje mirties kultūros nuostatų.

PARALITIKO PAGYDYMAS

7 eilinis sekmadienis (B)

Iz 43, 18–19. 21–22. 24–25; 2 Kor 1, 18–22; Mk 2, 1–12

Vieną dieną, kai Jėzus buvo greičiausiai Simono Petro namuose, susirinko tokia didžiulė minia, kad nebebuvo galima įeiti pro duris. Keturi vyrai (Bažnyčios tėvai čia įžiūri nuorodą į keturis evangelistus, kurie padeda žmogui prisiartinti prie gydančio Žodžio) nusprendžia atnešti jam paralyžiuotą žmogų. Minia į tai nekreipia jokio dėmesio. Ji nesivargina padaryti šiek tiek erdvės ir praleisti pavėlavusią grupelę – ramiai nusprendžia toliau klausytis Jėzaus. Daugelis iš mūsų tų keturių draugų vietoje turbūt būtume pasipiktinę: „Ką čia veikiate klausydami? Verčiau padarykite erdvės tam, kam iš tikro reikia.“ Bet minia nieko negirdi: erdvės padarymas jiems tarsi prilįgsta mirčiai už kitą.

Paralyžiuotojo draugai nenusimena. Dažniausiai tais laikais stovėdavo lauko kopėčios, kuriomis buvo galima užlipti ant namo terasos. Jėzus pastebi šio ketvertuko tikėjimą: „Išvydęs jų tikėjimą, Jėzus kreipėsi į paralyžiuotąjį.“ Apie paralyžiuotojo tikėjimą nežinome nieko. Bet tai galbūt ir ne taip svarbu. Svarbiau yra tai, kad jis sutiko būti savo draugų nešamas prie Jėzaus.

Jėzus mato šių žmonių tikėjimą ir geraširdiškumą. Nesunku įsivaizduoti, jog kalbama apie jaunas žmones, nes reikia jėgos, fantazijos ir lengvabūdiškumo, kad išardytum namo stogą, po kuriuo susirinkę žmonės. Mažų mažiausiai visi buvo apnešti dulkėmis. Tik jaunatviškas entuziazmas taip gali mąstyti. Suaugęs žmogus būtų pabijojęs galimų pasekmių bei namo savininko, o galbūt ir Jėzaus, reakcijos ir būtų suparalyžiuotas jau vien nuo tos idėjos.

Jėzus trokšta atsakyti tuo pačiu entuziazmu ir geraširdiškumu ir iškart atsiliepia maksimaliai. Nekreipdamas dėmesio į pasekmes, kurios vėliau taps jo pasmerkimu myriop, jis suteikia nuodėmių atleidimą: „Sūnau, tau atleidžiamos nuodėmės!“ Susirinkusieji mano, kad tam žmogui reikia sveikatos, o ne atleidimo. Jiems visai nėra svarbu, kad ir šis vargšas turi širdį, sielą. Juk neįgalieji nėra vien tik spręstina socialinė problema, bet broliai ir seserys, norintys būti su meile priimami. Perfrazavus vieną garsų Evangelijos posakį, galima pasakyti: „Vargšas gyvas ne viena duona, bet ir meile, kuri ateina iš kito“ (plg. Mt 4, 4).

Būtent šioje vietoje pasakojimas skiriasi nuo įprastos įvykių eigos. Paprastai Jėzus iškart padaro stebuklą –

išgydo, išlaisvina iš demonų, prikelia iš mirties. Stebuklas ir čia įvyksta, tam tikra prasme net didesnis, tačiau jis neregimas. Kodėl neregimas? Išties „kodėl“ yra susietas su Jėzaus asmeniu: kas yra Jėzus? Kokia jo misija pasaulyje? Aišku viena, kad „Jėzus iš Nazareto <...> vaikščiojo, darydamas gera ir gydydamas visus velnio pavergtuosius, nes Dievas buvo su juo“ (*Apd* 10, 38). Bet kuo pasireiškia šis gydymas? Šiandieninis Evangelijos tekstas sako: visų pirmiausia nuodėmių atleidimu. Jono evangelijoje Krikštytojas pristato Jėzų savo mokiniams šiais žodžiais: „Štai Dievo Avinėlis, kuris naikina pasaulio nuodėmę!“ (*Jn* 1, 29); tai jo misijos tikslas.

Jėzus nenumeta tik išmaldos šiam ligoniui ir nenuėina sau šalin, bet susijaudina ir išgydo visų pirmiausia jo širdį. Šiam vargšui, kaip ir kiekvienam iš mūsų, reikia pirmiausia atleidimo ir širdies išgydymo. Kokia nau- da iš fizinės sveikatos, jeigu širdis yra kieta? Kokia gi

žmogui nauda laimėti visą pasaulį, o paskui prarasti sielą (plg. *Mk* 8, 36)? Juk tada ir pasakymas: „Kai yra sveikata, yra viskas!“ tampa graudžiai juokingas.

Tad paralitikas yra kiekvieno žmogaus, kuriam nuodėmė trukdo laisvai keliauti gerumo keliu, įvaizdis. Išties blogis, slėpdamasis sieloje, suriša žmogų melo, pykčio, pavydo ir kitų nuodėmių raiščiais bei pamažu jį suparalyžiuoja. Taip pat ir šiandien žmonija neša nuodėmės ženklus, kurie jai neleidžia sklandžiai judėti į priekį brolystės, teisingumo, taikos link, nors ir iškilmingai tai deklaruoja. Kodėl? Kas kliudo jos kelionei? Kas paralyžiuoja jos visavertį augimą? Žinoma, nėra vienareikšmio atsakymo, priežasčių yra įvairių. Tačiau Dievo žodis mus kviečia turėti tikėjimo žvilgsnį ir pasitikėti – kaip tie draugai, nešantys paralitiką, – kad tik Jėzus gali iš tiesų išgydyti. Tik Dievo meilė gali atnaujinti žmogaus širdį. Ir, jei išgyja jo suparalyžiuota širdis, jis gali pakilti ir eiti.

GAVĖNIOS PRADŽIA

I gavėnios sekmadienis (B)
Pr 9, 8–15; *1 Pt* 3, 18–22; *Mk* 1, 12–15

Prieš keletą dienų, Pelenų trečiadienį, Katalikų Bažnyčia įžengė į liturginį gavėnios laiką – 40 dienų trunkantį pasiruošimą Kristaus prisikėlimo šventei. Pirmąjį gavėnios sekmadienį tradiciškai skaitoma Evangelija apie Jėzaus gundymus. Po krikšto Jordane, prieš pradėdamas viešąją veiklą, Jėzus pasitraukė į Judėjos dykumą. Vienintelis evangelistas Morkus, skirtingai nuo kitų evangelistų, aprašydamas Jėzaus buvimą dykumoje, įterpia iš pirmo žvilgsnio gana keistą sakinį: „Jėzus buvo kartu su žvėrimis.“ Žinoma, dykumoje galima sutikti vilkų, šakalų, gyvačių, net liūtų, tačiau šios savitos evangelisto užuominos prasmė yra kita.

Pirmiausia turėtume neužmiršti, kad Biblijoje dykuma yra dviprasmiška vieta: Izraelio maišto ir nuodėmės kelyje į Pažadėtąją žemę vieta, bet kartu ir Viešpaties artumo su savo tauta vieta (plg. *Oz* 2, 16). Tad ir Jėzus, kaip Izraelis, yra šėtono gundomas, tačiau jis, pasirinkdamas Dievo artumos kelią, išlieka nesugundytas. Šia prasme suprantama ir žvėrių taika su Jėzumi: jis yra lyg naujas ir tobulas Adomas, gyvenantis pasaulio sode, taikoje su visa kūrinija. Sodo priešingybė – dykuma tampa sutaikinimo ir išgydymo vieta. Mintys krypsta į garsiąją pranašo Izaijo ištrauką, kur aprašo-

mas Mesijo laikmetis kaip grįžimas į kūrinijos harmoniją pagal Kūrėjo planą: „Tada vilkas viešės pas avį, leopardas gulsis su ožiuku. Veršis ir liūtukas ganysis kartu, – juos prižiūrės mažas vaikas. Karvė ir lokys bus kaimynai, kartu gulės jų jaunikliai. Liūtasės šiaudus kaip jautis. Kūdikis žais prie angies lindynės, mažylis kiš ranką į gyvatės urvą“ (*Iz* 11, 6–8).

Laukiniai žvėrys, naminiai gyvūnai ir žmogus praranda savo atšiaurumą ir gyvena greta vienas kito. Tai simbolis teisingumo ir meilės kupino pasaulio, kurį pradėjo Jėzus Kristus, tačiau kuriam įsigalėti vis dar trukdo šėtonas. Kaip žinome iš Bažnyčios istorijos, sekdami Jėzų, daugybė vyrų ir moterų taip pat pasitrauks į vienumą, kur, visai gundomi, ieškos Dievo artumos. Maldoje ir tyloje žmogaus širdis, o sykiu ir visa kūrinija, yra perkeičiama. Tada atšiauri dykuma išnyksta, plėšrūs žvėrys, kurie dažniausiai yra mums, o ne šalia mūsų, tampa švelnūs ir mylintys. Rytuose, pradėdant šv. Antanu Egiptiečiu († 356), vienuoliai pasitraukdavo į Egipto arba Palestinos dykumas. Vakaruose, kur nėra smėlio dykumų, jie pasirinkdavo nuošalias vietas kalnuose arba miškuose. Vakarų Bažnyčioje vienuoliškojo judėjimo pradininku laikomas šv. Benediktas († 547).

Tačiau kvietimas sekti Jėzų dykumoje skirtas ne vien tik vienuoliams, bet visiems. Žinoma, skirtingu būdu.

► Katechezės šeimoms

Atsiskyrėliai vienuoliai pasirinko dykumos erdvę, mes turime rinktis bent jau dykumos laiką. Praleisti laiką dykumoje, vadinasi, sukurti šiek tiek tuštumos ir tylos aplink save, kad vėl atrastume savo širdies kelią, vedantį prie mūsų būties šaltinių. Krikščionių tradicija tai dar vadina pasninku. Kaip žinome, yra įvairių pasninkų. Dažniausiai pasninką susiejame su mėsos ar kito maisto atsisakymu visais metų penktadieniais (išskyrus tuos atvejus, kai jie sutampa su iškilmės diena), Pelenų trečiadienį ir, pagal seną Lietuvos tradiciją, – Kūčių dieną (kai Kūčios išpuola sekmadienį, susilaikyti nuo mėsos neprivaloma); be to, Pelenų trečiadienį ir Didįjį penktadienį leidžiama tik vieną kartą per dieną pavalgyti sočiai, o dar du kartus užkasti tiek, kad šie du užkandžiai, kartu sudėti, sudarytų mažesnę maisto kiekį, negu tas vienas pagrindinis valgymas.

Tai išties svarbu. Tačiau šiandien turėtume taip pat nepamiršti triukšmo ir vaizdinių pasninko. Didžiausi srautai vaizdų ir garsų atkeliauja į mūsų sielą iš televizijos, interneto, spaudos, radijo. Daugelis jų mažai naudingi, atgabena prievartą ir nerimą, kuria klaidingą ir nerealų gyvenimą. Esame persisotinę vaizdinių, apsvaigę nuo triukšmo. Gal bent gavėnios metu galėtume pasirūpinti savo sielos detoksikacija? Kai Palestinoje pučia Pietų vėjas (arab. *Hamsin*), nešantis Sacharos smėlį, niekas nepalieka atvirų langų, nes nenori, kad daiktai būtų apnešti dulkelėmis. Panašiai reikia prižiūrėti tai, kas patenka į mūsų širdį per regėjimą. Kai kas galbūt ginčysis, jog akis sukūrė Dievas, jog stebėtume pasaulį. Tai tiesa, tačiau Dievas sukūrė ir akių vokus, kad galėtume kartkartėmis užsimerkti.

Parengė br. Ramūnas Mizgiris OFM

Šeima: darbas ir šventimas

Katechezės rengiantis VII Pasauliniam šeimų susitikimui 2012 m. gegužės 30–birželio 3 d. Milane

Pasaulinių šeimų susitikimų iniciatyvą 1994 m. pradėjo pal. Jonas Paulius II. Milane 2012 m. gegužės 30–birželio 3 d. vyksiančiam VII Pasauliniam šeimų susitikimui parinkta tema „Darbas ir šventimas“. Popiežius Benediktas XVI savo laiške būsimojo susitikimo proga ragina viso pasaulio krikščioniškąsias šeimas bei bažnytines bendruomenes rengtis šiam įvykiui parapijos, vyskupijos ir nacionaliniu lygmeniu. Popiežiškoji šeimos taryba (www.familia.va) paskelbė 10 parengiamųjų katechezijų, kurias pradedame publikuoti „Bažnyčios žiniuose“.

Nazareto slėpinys I katechezė

„Pas savuosius atėjo, o savieji jo nepriėmė. Visiems, kurie jį priėmė, jis davė galią tapti Dievo vaikais – tiems, kurie tiki jo vardą“ (Jn 1, 11–12).

„Vaikelis augo ir stiprėjo; jis darėsi pilnas išminties, ir Dievo malonė buvo su juo. Jo gimdytojai kasmet eidavo į Jeruzalę švęsti Velykų. Kai Jėzui sukako dvylika metų, šventės papročiu jie nuvyko į Jeruzalę. <...> Jėzus iškeliavo su jais ir grįžo į Nazaretą. Jis buvo jiems klusnus. Jo motina laikė visus įvykius savo širdyje. O Jėzus augo išmintimi, metais ir malone Dievo ir žmonių akyse“ (Lk 2, 40–42. 51–52).

1. *Atėjo pas savuosius.* Kodėl šeimai reikia pasirinkti gyvenimo stilių? Kokiais naujais būdais šiandienos šeimos išgyvena darbą ir šventimą? Dvi Šventojo Rašto ištraukos aprašo, kaip Viešpats Jėzus atėjo tarp mūsų (Jn 1, 11–12) ir gyveno žmonių šeimoje (Lk 2, 40–41; 51–52).

Pirmasis tekstas mums atskleidžia Jėzų gyvenantį savo tautoje. „Pas savuosius atėjo, o savieji jo nepriėmė. Visiems, kurie jį priėmė, jis davė galią tapti Dievo vaikais – tiems, kurie tiki jo vardą.“ Amžinasis Žodis išeina iš Tėvo širdies, ateina gyventi tarp žmonių ir tampa žmonių šeimos dalimi. Dievo tauta, kuri turėtų būti tarsi iščios, priimančios Žodį, pasirodė esanti bevaisė. Savieji jo nepriėmė; priešingai, jie jį nužudė. Jėzaus iš Nazareto atmetimo slėpinys glūdi pačiame jo atėjime pas mus. Tačiau tiems, kurie jį priėmė, „jis davė galią tapti Dievo vaikais“. Po kryžiumi Jonas regi išsipildant tai, ką jis skelbė savo Evangelijos pradžioje. „Pamatęs stovinčius motiną ir mylimąjį mokinį“ (Jn 19, 26), Jėzus patiki motinai naująjį sūnų, o mylimajam mokiniui – savo motiną. Evangelistas komentuoja: „Nuo tos valandos mokinyš pasiėmė ją pas save“ (Jn 19, 27). Tai yra tas „stilius“, kurio Jėzus reikalauja, kad galėtų ateiti tarp mūsų: *gyvensena, kuri gali svingingai priimti ir gimdyti.*

Jėzus ragina šeimą būti vieta, kurioje pilnatviškai priimama ir gimdoma gyvybė. Šeima ne tik teikia fizinę gyvybę, bet taip pat atsiveria pažadui bei džiaugsmui. Šeima geba „priimti“, jeigu išsaugo savo intymumą, kiekvieno individualią istoriją, šeimos tradicijas, pasitikėjimą gyvenimu ir viltį Viešpatyje. Šeima geba „gimdyti“, kai joje perduodamos gautos dovanos, kai

rūpinamasi kasdienio gyvenimo ritmu tarp darbo ir šventimo, simpatijos ir meilės, įsipareigojimo ir dovanojimo. Tai dovana, gaunama šeimoje: rūpintis gyvybe ir ją perduoti sutuoktinių poroje ir vaikams.

Šeima turi savo ritmą panašiai kaip širdies plakimas. Tai vieta poilsiui ir entuziazmui, atvykimui ir išvykimui, ramybei ir svajonėms, švelnumui ir atsakomybei. Pora turi sukurti atmosferą iki atsirandant vaikams. Darbas negali vesti į namų apleidimą; kad taip neįvyktų, šeima turi mokytis gyventi ir derinti darbo ir šventimo laiką. Daugelį kartų šeima turės atsilaikyti prieš išorinį spaudimą, neleidžiantį pasirinkti idealo. Viešpaties mokiniai gyvena konkrečiose situacijose, bet taip pat moka suteikti prieskonį visiems dalykams net ir tuomet, jei to negalima pakeisti, nes jie yra žemės druska. Ypač sekmadienis turėtų būti *pasitikėjimo, laisvės, susitikimo, poilsio ir dalijimosi laikas*. Sekmadienis yra vyro ir moters susitikimo momentas. Visų pirma tai yra Viešpaties diena, maldos, Dievo žodžio, Eucharistijos, atvirumo bendruomenei ir artimo meilei diena. Šitaip savaitės dienos taip pat įgyja šviesos nuo sekmadienio ir šventės. Bus mažiau išsiblašymo ir daugiau susitikimo, mažiau skubos ir daugiau dialogo, mažiau daiktų ir daugiau buvimo. Pirmutinis žingsnis šia kryptimi yra pažvelgti, kaip gyvename savo namuose ir ką veikiame su savo namų židiniu. Reikia patikrinti, kaip atrodo mūsų būstas, ir apsvarstyti savo *gyvenseną*, padarytus *pasirinkimus*, turimas *svajones*, patiriamus *kenčėjimus*, atlaikomas *kovas* ir puoselėjamas *viltis*.

2. *Nazareto slėpinys*. Šiame Galilėjos kaime Jėzus gyveno ilgiausią savo gyvenimo laikotarpį. Čia Jėzus tapo vyru. Bėgant metams, jisai išgyveno daugelį žmogiškųjų patirčių ir jas išsaugojo: tapo vienu iš mūsų, tapo žmonių šeimos dalimi ir trisdešimtį metų gyveno absoliučioje tyloje, – tai atskleidžia Nazareto nuolankumo slėpinį. Ižanginėje eilutėje Nazareto slėpinys pristatomas glaustais žodžiais. Tai vieta augti išmintimi ir Dievo malone šeimoje, kuri svetingai priima ir gimdo. „Vaikelis augo ir stiprėjo; jis darėsi pilnas išminties, ir Dievo malonė buvo su juo.“ Nazareto slėpinys mums visiškai paprastai sako, kad Jėzus, iš *aukštybių nužengęs Žodis*, Tėvo Sūnus, tapo vaiku, priėmė mūsų žmogystę, kaip jaunuolis augo šeimoje, išgyveno religingumo ir įstatymo praktiką, kasdienio gyvenimo ritmą, susidedantį iš darbo dienų ir šabo poilsio bei švenčių kalendoriaus. „Aukščiau-siojo Sūnus“, apsirengęs trapumo ir neturto drabužiais, buvo lydimas piemenų ir Izraelio viltis reiškusių žmonių. Tačiau Nazareto slėpinys apima kur kas daugiau: tai paslaptis, žavėjusi didžius šventuosius, pavyzdžiui, Teresę Lizjietę ir Karolį de Fuko.

Baigiamoji šio epizodo eilutė byloja: „Jėzus iškeliaavo su jais ir grįžo į Nazaretą. Jis buvo jiems klusnus. Jo motina

laikė visus įvykius savo širdyje. O Jėzus augo išmintimi, metais ir malone Dievo ir žmonių akyse.“ Tai yra gilusis Nazareto slėpinys. Jėzus, asmeninis Dievo Žodis, trisdešimtį metų *pasinėrė mūsų žmogiškume*. Žmogiškieji žodžiai, šeimos santykiai, draugystės ir konfliktų patirtis, sveikata ir ligos, džiaugsmas ir skausmas tapo kalba, kurios Jėzus išmoko, idant bylotų *Dievo žodį*. Iš kur kitur kilo Jėzaus žodžiai, jei ne iš šeimos ir Nazareto aplinkos – jo įvaizdžiai, gebėjimas žvelgti į laukus, stebėti sėjantį ūkininką, prinokusius javus, moteriškę, maišančią miltų tešlą, piemenį, praradusį avių, ar tėvą su dviem sūnumis? Kur Jėzus išmoko stebinančio gebėjimo pasakoti istorijas, įsivaizduoti, palyginti, gyvendamas melstis ir melstis savo gyvenimu? Ar šie dalykai nekilo iš Jėzaus pasinėrimo į Nazareto gyvenimą? Todėl sakome, kad *Nazaretas yra nuolankumo ir paslėptumo vieta*. Žodis pasislepia, sėkla nusileidžia į žemės iščias ir miršta, idant atneštų Dievo meilę kaip dovaną; tai iš tikrųjų parodo tėviškąjį Dievo veidą. Tai yra Nazareto slėpinys.

3. *Šeimos ryšiai*. Jėzus gyveno šeimoje, kuriai būdingas *žydiškasis dvasingumas ir ištikimybė įstatymui*. „Jo gimdytojai kasmet eidavo į Jeruzalę švęsti Velykų. Kai Jėzui sukako dvylika metų, šventės papročiu jie nuvyko į Jeruzalę.“ Šeima ir įstatymas buvo ta aplinka, kurioje Jėzus augo išmintimi ir malone. Žydu šeima ir žydiškasis religingumas, patriarchalinės šeimos tradicijos, namuose praktikuojama religija su kasmetinėmis šventėmis, šabo suvokimu, malda ir kasdieniu darbu, Marijos ir Juozapo tyra ir švelni meilė – tai leidžia mums suvokti, kaip giliai Jėzus išgyveno šeimos gyvenimą.

Mes taip pat augame žmogiškojoje šeimoje su prieraišumo ryšiais, kurie leidžia mums augti ir atsilipti į gyvenimą ir Dievą. Mes taip pat tampame tuo, ką gavome. *Nazareto slėpinys yra visų šių ryšių visuma*: šeimos ir religingumo, mūsų kilmės šaknų ir tautos, kasdienio gyvenimo ir ateities svajonių. Žmogiškojo gyvenimo nuotykis prasideda nuo to, ką esame gavę: gyvybę, namus, meilę, kalbą, tikėjimą. Mūsų žmogiškumas suformuojamas šeimos *su jos turtinumu ir skurdu*.

Klausytis Bažnyčios mokymo

Šeimos gyvenimas reiškia unikalų, naują ir kūrybingą stilių, kuris turi būti išgyvenamas bei pamėgstamas poroje ir perteikiamas vaikams, idant jis galėtų perkeisti pasaulį. Šeimos gyvenimo evangelinis stilius daro įtaką tiek bažnytinėje aplinkoje, tiek už jos ribų ir leidžia suspindėti santuokos charizmai, naujam įsakymui mylėti Dievą ir artimą. Ištrauka iš apaštališkojo paraginimo *Familiaris consortio*, 64 įtaigiai ragina mus iš naujo atrasti šeimynišką Bažnyčios veidą puoselėjant žmogiškesnius ir broliškesnius santykius.

Evangelinis šeimos gyvenimo stilius

„Krikščioniška šeima, kurią gaivina ir palaiko naujasis meilės įsakymas, yra svetinga, gerbia kiekvieną žmogų ir jam tarnauja, visuomet pastebėdama asmens taurumą, vertindama jį kaip Dievo vaiką.

Pirmiausia tai turi vykti pačioje šeimoje jos gerovei, kasdieniu darbu kuriant tikrą asmenų bendriją, kurią stiprina bendra vidinė meilė. Vėliau tai turi išsiplėsti, apimti bažnytinę bendruomenę, į kurią krikščioniška šeima įrašyta: dėl šeimos meilės Bažnyčia gali ir privalo tapti daugiau namų Bažnyčia, tai yra įgyti šeimos bruožų, kad santykiai būtų humaniški ir broliški.

Meilė apima ne tik savo tikėjimo brolius, bet siekia toliau: „Kiekvienas žmogus yra mano brolis“: juk kiekviename, o pirmiausia tame, kuris yra vargšas, silpnas, kenčiantis ir neteisingai vertinamas, meilė sugėba įžvelgti Kristaus atvaizdą ir brolių, kurių turi mylėti ir kuriam turi tarnauti.

Kad šeima tarnautų žmogui, kaip moko Evangelija, reikia uoliai įgyvendinti tai, ką teigia Vatikano II Susirinkimas: „Šios rūšies meilės darbai tebūna be jokios išimties ir taip tesireiškia, kad artimo asmenyje būtų matomas Dievo atvaizdas, pagal kurį žmogus sukurtas, ir pats Viešpats Kristus, kuriam iš tikrųjų aukojama, teikiant paramą stokojančioms.“

Klausimai poros ir grupės dialogui

Klausimai sutuoktinių porai:

1. Ar mūsų šeima yra vieta, kurioje svetingai priimama ir gimdoma gyvybė įvairiomis žmogiškosiomis ir krikščioniškosiomis apraiškoms?
2. Kokius pasirinkimus turėtume padaryti, kad mūsų šeima taptų erdve augti išmintimi ir Dievo malone?
3. Kokie šeimos tarpusavio meilės ir religiniai ryšiai maitina sutuoktinių poros ir vaikų augimą?

Klausimai šeimų grupėms bei bendruomenėms:

1. Kokie nauji gyvenimo stiliai aktualūs šiandienos šeimoms darbo ir šventimo atžvilgiu?
2. Kokiais pasirinkimais ir kriterijais vadovaujames kasdieniame gyvenime?
3. Kokios komunikavimo ir socialinės problemos turi būti sprendžiamos siekiant padaryti šeimą žmogiškojo ir krikščioniškojo augimo vieta?
4. Su kokiais kultūriniais sunkumais susiduriame perteikdami tikėjimu grindžiamo gyvenimo formas?

Šeima gimdo gyvybę

II katechezė

„Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą, pagal savo paveikslą sukūrė jį; vyrą ir moterį; sukūrė juos“ (Pr 1, 27).

„Viešpats Dievas tarė: „Negera žmogui būti vienam. Padarysiu jam tinkamą bendrininką.“ Taigi Viešpats Dievas padarė iš žemės visus laukinius gyvulius bei visus padangių paukščius ir atvedė juos pas žmogų parodyti, kaip jis juos pavadins. Koku vardu žmogus pavadins kiekvieną gyvą būtybę, toks turės būti jos vardas. Žmogus davė vardus visiems galvijams, visiems padangių paukščiams ir visiems laukiniams žvėrims, tačiau sau tinkamo bendrininko nesurado. Tuomet Viešpats Dievas užmigdė žmogų kietu miegu ir, jam miegant, išėmė vieną jo šonkaulį, o jo vietą užpildė raumenimis. O iš šonkaulio, kurį Viešpats Dievas buvo išėmęs iš žmogaus, padarė moterį ir atvedė ją pas žmogų. O žmogus ištarė: „Ši pagaliau yra kaulas mano kaulų ir kūnas mano kūno. Ši bus vadinama Moterimi, nes iš jos Vyro ji buvo paimta.“ Todėl vyras palieka savo tėvą ir motiną, glaudžiasi prie savo žmonos, ir jie tampa vienu kūnu“ (Pr 2, 18–24).

Biblinė katechezė

1. *Sukūrė juos kaip vyrą ir moterį.* Kodėl Dievas sukūrė vyrą ir moterį? Kodėl panorėjo, kad jo atvaizdas spindėtų žmonių poroje labiau negu bet kokiame kitame kūrinyje? Mylintys vienas kitą visa savo esybe vyras ir moteris yra lopšys, į kurį Dievas pasirinko sudėti savo meilę, idant kiekvienas gimęs pasaulyje jo sūnus ar dukra galėtų jį pažinti, priimti bei patirti iš kartos į kartą ir taip šlovinti Kūrėją.

Pirmuosiuose Biblijos puslapiuose išryškinamas gėris, kurį Dievas sumanė savo kūriniais. Dievas sukūrė vyrą ir moterį *lygius žmogiškuoju orumu, tačiau skirtingus*: vienas yra vyras, kita yra moteris. Tas panašumas drauge su lytiniais skirtumais leidžia abiem užmegzti kūrybingą dialogą ir sudaryti gyvenimo sandorą. Biblijoje sandora su Dievu yra tai, kas žmonėms teikia gyvybę žvelgiant į pasaulį ir žmonijos istoriją. Biblijos mokymas apie žmonių ir Dievą išsiskleidžia Išėjimo įvykyje, per kurį Izraelis patiria palankų Viešpaties artumą ir tampa jo tauta, priimdama šią sandorą, – vien tik iš jos kyla gyvybė.

Viešpaties sandoros su jo tauta istorija nušviečia pasakojimą apie vyro ir moters sukūrimą. Jie buvo sukurti sandorai, susijusiai ne vien su jais pačiais, bet ir apimančiai taip pat Kūrėją: „Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą, pagal savo paveikslą sukūrė jį; vyrą ir moterį; sukūrė juos.“

Šeima kyla iš poros, kuri su savo lytiniu skirtingumu suvokiama kaip *Sandoros Dievo paveikslas*. Sandoroje labai svarbi kūno kalba, ji kai ką sako apie patį Dievą. Ta sandora, kurioje vyras ir moteris su jų skirtingumu ir tarpusavio papildomumu yra pašaukti gyventi, yra paveikslas ir panašumas Dievo, sudariusio sandorą su savo tauta. Moters kūnas pasirengęs trokšti vyro kūno ir jį priimti, ir atvirksčiai, tačiau tai netgi anksčiau ir pirmiau galioja „dvasiai“ ir „širdžiai“. Susitikimas su kitos lyties asmeniu visuomet kelia smalsumą, įvertinimą, troškimą būti pastebėtam, duoti tai, kas geriausia, parodyti savo vertę, rūpintis ir apsaugoti. Tai visuomet dinamiškas susitikimas, pilnas *pozityvios energijos*, nes santykiyje su kitu mes atrandame ir išskleidžiame save. Vyro ir moters tapatumas ypač išryškėja, kai tarp judviejų atsiranda susitikimo ir troškimo užmegzti ryšį keliamo nuostaba.

Pradžios knygos 2 skyriaus pasakojime Adomas suvokia, jog jis yra vyras būtent tuomet, kai atpažįsta moterį: susitikimas su moterimi leidžia jam suvokti ir įvardyti, kad jis yra vyras. Vyro ir moters tarpusavio atpažinimas nugali vienišumo blogį ir atskleidžia santuokinės sandoros gėrį. Priešingai negu teigia *genderizmo* ideologija, *dviejų lyčių skirtumas yra labai svarbus*. Tai prielaida kiekvienam išskleisti savo žmogiškumą santykiyje ir tarpusavio sąveikoje su kitu. Kai du sutuoktiniai visiškai dovanoja save vienas kitam, drauge jie taip pat dovanoja save galintiems gimti vaikams. Ši dovanos dinamika nuskurdinama, kai lytiškumu naudojamosi savanaudiškai ir atmetamas bet koks atvirumas gyvybei.

2. *Negera žmogui būti vienam*. Siekdamas užpildyti Adomo vienišumą, Dievas sukuria jam tinkamą bendrininką („pagalbą“). Šventajame Rašte žodis „pagalba“ daugiausiai taikomas Dievui kaip subjektui, jis netgi tampa Dievo titulu („Su manimi Viešpats, man pasirengęs padėti“ (Ps 118, 7). Žodžiu „pagalba“ suprantamas ne įsikišimas apskritai, bet pagalba gresiant mirtinam pavojui. Sukurdamas moterį kaip tinkamą pagalbą vyrui, Dievas ištraukia jį iš negatyvaus marinančio vienišumo ir įkurdina gyvybę teikiančioje sandoroje: santuokinėje sandoroje, kurioje vyras ir moteris vienas kitam dovanoja gyvybę; gimdytojų sandoroje, kurioje tėvas ir motina perduoda gyvybę savo vaikams.

Vyras ir moteris yra vienas kitam „pagalba“, kuri stoja kito akivaizdon, palaiko, dalijasi, bendrauja, atmesdama bet kokią menkavertiškumo ar viršenybės formą. Lygus vyro ir moters orumas nepriima jokios hierarchijos, tačiau tuo pat metu nėra atmetami skirtingumai. Skirtingumas leidžia vyrui ir moteriai sudaryti sandorą, o sandora padaro juos tvirtus. Siracido knyga mus moko: „Žmona – didžiausias savo vyro turtas, panaši į jį pagalbininkė, ištikima parama. Vynuogynas

be tvoros būna išmindytas; vyras be žmonos pasidaro benamis klajūnas“ (Sir 36, 24–25).

Vyras ir moteris, kurie myli, vienas kito trokšdami ir reikšdami švelnumą ne tik savo kūnu, bet ir savo dialogo gelme, tampa sąjungininkais, atpažįstančiais save vienas kito dėka. Jie laikosi duoto žodžio ir ištikimybės sutarčiai; jie palaiko vienas kitą siekdami panašumo į Dievą, kuriam kaip vyras ir moteris jie pašaukti nuo pasaulio sukūrimo. Savo gyvenimo kelyje jie gilina kūno ir žodžio kalbą, nes abiejų reikia kaip oro ir vandens. Vyras ir moteris turėtų vengti tylėjimo, tarpusavio nutolimo ir nesupratimo žabangų. Neretai, kai darbo ritmas tampa sekinantis, jis atima laiką ir energiją, kurių reikia santykiui tarp sutuoktinių puoselėti, taigi reikia *laiko šventei, kai švenčiama sandora ir gyvenimas*.

Moteris sutveriamą tuo metu, kai vyras giliai miega. Gilus miegas, kurį Dievas užleidžia, reiškia vyro pašventimą slėpiniui, kurio šis neįstengia suprasti. Moters kilmė lieka apgaubta Dievo slėpiniu, taip ir kiekvienai porai lieka slėpinys jų meilės kilmė ir jų susitikimo priežastis, taip pat tarpusavio potraukis, nuvedęs į gyvenimo bendrystę. Tačiau vienas dalykas yra tikras: *poros santykiyje Dievas įrašė savo meilės „logiką“*, pagal kurią gyvenimo gėris reiškia atsidavimą kitam.

Poros meilė, kurią sudaro potraukis, bendravimas, dialogas, draugystė ir rūpinimasis, kyla iš Dievo meilės šaknų. Dievas nuo pradžių sukūrė vyrą ir moterį kaip kūrinis, turinčius mylėti vienas kitą jo paties meile, netgi jei nuodėmės pavojus gali padaryti jų santykį varginantį ir dviprasmišką. Nelaimei, nuodėmė meilės ir atsidavimo logiką pakeičia galios, dominavimo ir savęs įtvirtinimo logika.

3. *Jie tampa vienu kūnu*. Moteris, sukurta iš vyro šonkaulio, yra kaulas jo kaulų ir kūnas jo kūno. Todėl moteris *dalyvauja vyro silpnume*, kurį išreiškia kūnas, bet drauge ir *turi dalį palaikančioje struktūroje*, kauluose. Viename Talmudo komentare sakoma: „Dievas nesutvėrė moters iš vyro galvos, kad ji nebūtų už jį viršesnė, nesutvėrė iš jo kojų, kad ji nebūtų jo vergė, bet iš jo šono, kad ji būtų arti jo širdies.“ Šiems žodžiams atliepia mylimosios žodžiai iš Giesmių giesmės: „Dėk mane kaip antspaudą ant savo širdies.“ (Gg 8, 6). Šiais žodžiais išreiškiama tvirta ir intensyvi sąjunga, kurios ilgisi ir kuriai skirta poros meilė.

„Ši pagaliau yra kaulas mano kaulų ir kūnas mano kūno“ – tai pirmieji vyro žodžiai išvydus moterį. Iki šio momento jis „darbavosi“ duodamas vardus gyvūnams, bet vis dar buvo vienišas ir negebėjo ištarti bendrystės žodžių. Tačiau, pamatęs priešais moterį, vyras prabilo

susižavėjimo žodžiais ir atpažino joje Dievo didybę, taip pat jausmų gražumą. Dievas patiki kūriniją vyro ir moters bendrystei, kupinai nuostabos, dėkingumo ir solidarumo. *Jungdamiesi meilėje jie su laiku taps „vienu kūnu“.*

Pasakymas „vienas kūnas“ veikiausiai nurodo vaiką, tačiau pirmiausia primena tarpasmeninę bendrystę, visiškai apimančią vyrą ir moterį – tiek, kad jie sudaro naują tikrovę. Šiuo būdu suvienyti vyras ir moteris gali ir privalo rengtis perduoti gyvybę, svetingai ją priimti gimdydami vaikus, taip pat atsiverdami globos bei įtėvystės formoms. Santuokinis artumas yra pirminė vieta, kuri pagal Dievo numatymą ir valią skirta ne tik pradėti ir gimdyti žmogiškąją gyvybę, bet ir svetingai ją priimti, kur mokomasi ištiso spektro jausmų raiškos bei asmeninių santykių.

Poroje esama nuostabos, priėmimo, atsidavimo, palengvinimo nelaimėje ar vienatvėje, prieraišumo ir dėkingumo dėl stebuklingų Dievo darbų. Taip pora tampa gera dirva, kur žmogiškoji gyvybė sėjama, bręsta ir išvysta šviesą. *Tai gyvybės vieta, Dievo vieta:* priimdama Dievą ir gyvybę pora įvykdo savo paskirtį, tarnaudama kūrinijai ir vis labiau panašėdama į Kūrėją, eina šventumo keliu.

Klausytis Bažnyčios mokymo

Šeimyniniame gyvenime tarpasmeniniai santykiai grindžiami ir maitinami meilės slėpiniu. Krikščioniškoji santuoka, ryšys, per kurį vyras ir moteris pažada Viešpatyje amžinai mylėti vienas kitą visa esybe, yra šaltinis, maitinantis ir gaivinantis santykius tarp visų šeimos narių. Neatsitiktinai toliau cituojamose ištraukose iš dokumentų *Familiaris consortio* ir *Evangelium vitae*, kalbant apie namų gyvenimo slėpinį, nuolat kartojami žodžiai „bendrystė“ ir „dovana“.

„Santuokinė bendrystė duoda pagrindą platesniam šeimos bendravimui: tėvų ir vaikų, brolių ir seserų, namiškių ir kitų giminių. Ta bendrystė, kurią sudaro natūralūs kūno ir kraujo ryšiai, stiprėja ir tobulėja tikrai žmogiškai, užmezgant ir plėtojant gilesnius ir dar turtingesnius dvasinius ryšius. Meilė, gaivinanti atskirų šeimos narių tarpusavio ryšius, yra vidinė jėga, formuojanti ir stiprinanti šeimos bendruomenę. Krikščioniška šeima taip pat yra pašaukta liudyti naują ir ypatingą bendrystę, kuri stiprina ir tobulina tai, kas natūralu ir žmogiška. Iš tikrųjų Jėzaus Kristaus, kuris yra „pirmgimis iš daugelio brolių“ (Rom 8, 29), malonė savo prigimtimi ir vidiniu dinamizmu yra „broliško malonė“, kaip ją vadina šv. Tomas Akvinietis. Šventoji Dvasia, teikiama per sakramentus, yra gyvas ir neišsenkantis maistas antgamtinio bendrumo, kuris Dievo Bažnyčios vienybėje suburia ir susieja tikinčiuosius su Kristumi ir vienus su kitais. Krikščio-

niškoje šeimoje reikšminga vieta tenka Apreiškimui ir bažnytinei bendrystei, todėl tokia šeima gali ir privalo vadintis „namų Bažnyčia“. Visi šeimos nariai, kiekvienas kiek sugeba, turi malonę ir įpareigojamą nuolat stiprinti bendrystę, kad šeima taptų „kilniausio žmogiškumo mokykla“ (*Gaudium et spes*, 52). Tai vyksta per malonę ir meilę vaikams, ligoniams ir vyresniesiems; per kasdienį visų tarnavimą vienas kitam; taip pat dalijantis gėrybėmis, džiaugsmiais ir kentėjimais“ (*Familiaris consortio*, 21).

„Šeima savo narių gyvenime nuo gimimo iki mirties vaidina ypatingą vaidmenį. Tai tikroji „gyvybės šventovė: vieta, kurioje gyvybė – Dievo dovana – susilaukia deramo sutikimo, apsaugoma nuo daugelio aplinkinių pavojų ir gali vystytis pagal tai, kas reikalinga autentiškam žmogaus augimui“. Iš to kyla *lemiamas ir nepakeičiamas* šeimos vaidmuo kuriant gyvybės kultūrą. Šeima, kaip *namų bažnyčia*, yra skirta skelbti, šlovinti ir remti *Gyvybės Evangeliją*. Tai užduotis pirmiausia sutuoktiniams, pašauktiems tapti gyvybės davėjais, besiremiančiais *vis nauju gimdymo* – unikalaus įvykio, aiškiai atskleidžiančio, kad žmogaus gyvybė yra *dovana, gauta tam, kad būtų dar kartą dovanota, – reikšmės suvokimu*. Duodami pradžią naujai gyvybei tėvai pripažįsta, kad vaikas „kaip jų abipusės meilės dovanos vaisius savo ruožtu yra dovana jiems abiem, dovana, plaukianti iš dovanos“. Savo misiją skelbti *Gyvybės Evangeliją* šeima įvykdo pirmiausia augindama vaikus. Žodžiu ir pavyzdžiu, kasdieniais santykiais ir pasirinkimais, konkrečiais veiksmais bei ženklais tėvai veda savo vaikus į autentišką laisvę, įgyvendinamą nuoširdžiu savęs dovanojimu, ir puoselėja juose pagarbą kitiems, teisingumo jausmą, širdingą atvirumą, dialogą, dosnią tarnystę, solidarumą bei kitas vertybes, padedančias žmogui nugyventi gyvenimą kaip dovaną. Augindami vaikus, krikščionys tėvai turi rūpintis savo vaikų tikėjimu ir padėti jiems įvykdyti Dievo suteiktą pašaukimą. Tėvai kaip auklėtojai savo vaikams ir žodžiu, ir pavyzdžiu turi parodyti tikrą kentėjimų bei mirties prasmę. Jie įstengs tai padaryti, jei jautriai priims įvairias aplinkui esančias kančias ir, maža to, – jei jie teiks nuoširdumą, pagalbą bei užuojautą ligotiems ar seniems šeimos nariams“ (*Evangelium vitae*, 92).

Klausimai sutuoktinių porai:

1. Kaip savo santykiyje išgyvename troškimą ir švelnumą?
2. Kokios kliūtys iškyla kelyje siekiant giluminės bendrystės?
3. Ar mūsų poros meilė atvira vaikams, visuomenei ir Bažnyčiai?
4. Kokius pasiryžimus – nors ir mažus – galime padaryti, siekdami gerinti mūsų tarpusavio supratimą?

Klausimai šeimų grupei ir bendruomenei:

1. Kaip galime puoselėti santuokinės meilės vertybę mūsų bendruomenėje?
2. Kaip galime ugdyti bendrystę ir savitarpio pagalbą tarp šeimų?
3. Kaip galime padėti žmonėms, išgyvenantiems sunkumus savo projoje ar šeimyniniame gyvenime?

Šeima išgyvena išbandymą III katechezė

„Išminčiams iškeliavus, štai vėl pasirodo Juozapui sapne Viešpaties angelas ir sako: „Kelkis, imk kūdikį su motina ir bėk į Egiptą. Pasilik ten, kol tau pasakysiu, nes Erodas ieškos kūdikio, norėdamas jį nužudyti.“ Atsikėlęs nakčia, Juozapas pasiėmė kūdikį ir motiną ir pasitraukė į Egiptą. Ten jis prabuvo iki Erodo mirties, kad išsipildytų Viešpaties žodžiai, pasakyti per pranašą: *Iš Egipto pašaukiau savo Sūnų*. Erodui mirus, štai Viešpaties angelas pasirodo per sapną Juozapui Egipte ir sako: „Kelkis, imk kūdikį su motina ir keliauk į Izraelio kraštą, nes jau mirė tie, kurie tykojo kūdikio gyvybės.“ Tuomet Juozapas atsikėlė, pasiėmė kūdikį ir motiną ir pargrįžo į Izraelio žemę. Išgirdęs, jog Archelajas valdo Judėją po savo tėvo Erodo, pabūgo ten vykti. Įspėtas sapne, nukeliavo į Galilėjos sritį ir apsigyveno Nazareto mieste, kad išsipildytų pranašų žodžiai: *Jį vadins Nazariečiu*“ (Mt 2, 13–15. 19–23).

1. *Juozapui sapne pasirodė Viešpaties angelas*. Anksčiau ar vėliau įvairiais būdais šeimos gyvenimas susiduria su išbandymais. Tuomet prireikia išminties, išvalgos ir vilties, didžiulės vilties, kuri kartais viršija tai, kas žmogiškai akivaizdu. Kančia, ribotumai ir nesėkmės yra mūsų būvio dalis, – būdami kūriniai, esame paženklinti nuodėmės patirtimi, kai sugriaunama visa, kas gražu, ir sugadinama visa, kas gera. Tai nereiškia, kad mums skirta pralaimėti; priešingai, šios būklės priėmimas ragina pasitikėti geranorišku Dievo buvimu, kuris gali padaryti visa nauja.

Evangelijos ištrauka dramatiškai aprašo vienos šeimos kelionę – Jėzaus šeimos, kuri atrodo panaši į daugelį kitų: kūdikiui gresia pavojus, todėl nedelsiant naktį reikia iškelti į svetimą šalį. Jauna šeima priversta rengtis į netikėtą, sudėtingą ir grėsmingą kelionę. Šiandien taip atsitinka daugeliui šeimų, kurios verčiamos palikti savo namus siekdamas savo vaikams geresnių gyvenimo sąlygų ir atitolinti juos nuo aplink tykančių pasaulio pavojų. Tačiau pasakojimas apie bėgimą į Egiptą gali nurodyti dar universalesnę patirtį, tenkančią visoms šeimoms: poreikį leisti į kelionę, kuri tėvus veda į brandą, o vaikams lei-

džia suaugti, suvokti savo pašaukimą. O tai neretai įvyksta skausmingų sprendimų kaina. Tai kelionė kuriant šeimą, gimdant ir auklėjant vaikus, tai nelengvas ir reiklus kelias, kuriame yra daug sunkumų, nuo kurių neapsaugota jokia šeima ir dėl kurių kartais nusimenama.

Evangelijos pasakojime Jėzus išvyksta vaikystėje, po to grįžta ir įgyja suaugusiojo vardą: „Jį vadins Nazariečiu“ (23 eil.). Tai titulas, iš anksto nurodantis jo lemtį ant kryžiaus. Taip kiekvienos šeimos kelionėje tėvai taip pat bręsta, o gimę vaikai suauga ir patys gali priimti savo pašaukimą. Šioje šeimos kelionėje *pagrindiniai veikėjai yra gimdytojai*, ypač tėvas, kuris pašauktas pasirūpinti gėromis vaikų gyvenimo sąlygomis. Reikalas iškelti Juozapui pranešamas sapnų kalba. Per sapną jam taip pat pranešama apie Marijos nėštumą ir jis raginamas priimti ją pas save (Mt 1, 20–21). Apie Juozapą žinoma nedaug, tačiau vienas dalykas yra tikras: „jis buvo teisus“ (plg. Mt 1, 19). Teisumas – tarpasmeninių santykių dorybė, teikianti pirmenybę artimo apsaugai. Kadangi Juozapas buvo teisus, jis nusprendė slapta atleisti Mariją, o ne išstatyti ją viešam teismui. Savo širdies paprastumu jis gali išvelgti Dievo planą ir atpažinti Dievo ranką šeimos gyvenimo įvykiuose. Esmingai svarbu mokėti „klausytis angelų“ ir *dvasine prasme atpažinti šeimos gyvenimo įvykius bei momentus*, idant santykiai visuomet būtų puoselėjami, plėtojami ir gydomi. Iš tikrųjų šeima yra gyva gerais santykiais, dalydamasi pozityviu dėmesiu, tarpusavio pagarba ir užtikrinimu, apsauga ir globa. Šioje aplinkoje atsiranda dėmesinga išvalga ir daromi greitai sprendimai, kuriais išgelbėjama vaiko gyvybė. Tai galioja kiekvienai šeimai, ir toms, kurios susiduria su konkrečiais pavojais, ir toms, kurios gyvena iš pažiūros saugesnėse situacijose. Tėvai turi nuolat rūpintis geru gyvenimu vaikams siekdami apsaugoti juos nuo grėsmių bei pavojų.

Angelas kviečia Juozapą keltis, viską pasiimti, susidėti, bėgti... ir pasitikėti pasiliekančios šalyje, kol ten likti liepia Viešpats. Juozapas imasi atsakomybės, jis yra pagrindinis veikėjas savo reikaluose, tačiau *nesijaučia vienišas, nes pasitiki žvilgsniu To, kuris rūpinasi žmonių gyvenimu*. Pasitikėjimas Dievu neatpalaiduoja mūsų nuo apmąstymų, situacijų įvertinimo ar sudėtingo apsisprendimų proceso. Priešingai, jis leidžia išgyventi visas situacijas nenusimenant ir neprarandant vilties. Juozapas yra budrus, jis gali stoti įvykių akivaizdon ir apsaugoti motinos ir kūdikio gyvybę; drauge jis veikia visiškai suvokdamas, kad jam veiksmingai padeda Dievo apsauga.

2. *Imk kūdikį su motina*. Juozapas paklūsta, ima kūdikį ir jo motiną ir veda juos tolyn nuo pavojingos situacijos. Karalius Erodas, turėjęs užtikrinti savo tautos gyvenimą, tampa persekiotoju, nuo kurio reikia bėgti. Šiandien šeima taip pat susiduria su *pavojingomis, iš pasaulų kylančiomis*

grėsmėmis: kentėjimais, skurdu, pasipūtėliškumu, perne-lyg intensyviu darbo ritmu, vartotojiškumu, abejingumu, apleistumu ir vienišumu. *Visas pasaulis gali atrodyti soeti- mas* ir daugeliu aspektų priešingas vaikų gyvybei. Visi tėvai savo vaikams norėtų padaryti pasaulį priimtinesnį ir labiau pritaikytą gyventi, parodyti jiems, jog gyvenimas yra geras ir vertas gyventi.

Šis troškimas motyvuoja rūpintis vaikais nuo ankstyvos vaikystės. Tėvams gaila, jeigu jų vaikai verkia ar kenčia, jie daro viską siekdami palengvinti jų skausmą. Jie daro visa, ką gali, kad gyvenimas jų vaikams būtų gražus, kad tai būtų dovana ir palaiminimas Dievo vardu. Tokia kelionė į Egiptą prasmė: tai paieška saugios vietos anapus nakties, vietos, kurioje galima apsisaugoti nuo grėsmių ir smurto, kurioje vėl galima viltis ir imanoma išlaikyti gerą Dievo ir gyvenimo sampratą.

Atrodo, kad tėvas pirmiausia pašauktas vykdyti šią užduotį: būtent jis pažadinamas ir imasi iniciatyvos. Kūdikis ir jo motina patikimi Juozapui. Jis žino, kad turi atvesti juos abu saugiai į Egiptą. Angelas dusyk pakartoja: „Imk kūdikį su motina“, o tekste šie žodžiai ištariami dar du kartus. Jie skamba kaip padaršinimas tėvams įveikti netikrumus, imtis iniciatyvos ir rūpintis vaiku ir jo motina. Šiandien socialiniai mokslai iš naujo atranda, kokia lemtingai svarbi tėvo figūra visuminiam vaiko vystymuisi. Tėvas – kaip galime suprasti iš teksto – randa savo tapatybę ir vaidmenį, apsaugodamas motiną, kitaip tariant, rūpindamasis poros santykiu. Mes visi gerai žinome, kokia lemtingai svarbi tėvų santarvė *siekiant apsaugoti, globoti ir drąsinti savo vaikus*. Taip pat suvokiame, kaip sudėtinga vyrui apsaugoti moterį nuo nesuskaitomų vienišumo, tylos ir nebendravimo naktų. Įdėmiau pažvelgus, šios grėsmės „apsunkina“ ir vaikų gyvenimą.

3. *Jis pasitraukė į Egiptą*. Tai šeimos kelionė: išvykti iš priešiškos šalies į tinkamesnę gyventi Egiptą, kuris kažkada buvo vergystės ir kentėjimų šalis, bet ir ta vieta, kur buvo apreiškta Viešpaties meilė savo tautai Izraeliui.

Egiptas Izraelio vaizduotėje kelia daugybę minčių: tai šalis, kurioje rado prieglaudą Jokūbas ir jo vaikai, o dar anksčiau jo sūnus Juozapas, parduotas ten savo brolių. Tai šalis, kurioje tauta išgyveno vergovę ir patyrė išlaisvinimą. Mozė taip pat pabėgo iš šio krašto, kuris teikė jam prieglaudą. Angelas ragino Juozapą apsaugoti vaiką būtent ten, tarsi sakydamas, kad *net mirties vieta gali tapti gyvybės lopšiu*, kai ji iš naujo aplankoma ir apgyvendinama su viltimi bei pasitikėjimu. Tačiau, kad tai įvyktų, reikia drąsos ten sugrįžti ir pasitikinti gyvenimo Dievu apsispręsti gyventi tokioje sudėtingoje vietoje. Tikėjimas Dievu gali visa daryti nauja ir gražinti šeimoms gyvybingumą.

Juozapas išvyksta „naktį“. Naktį nieko nematome, esame tarsi akli, tačiau galime girdėti mus palaikantį ir drąsinantį balsą. Šeimai tenka patirti daug tamsių „naktų“: kai jos pilnos blogų ir gerų svajonių; kai pora keliauja per tamsą, nes tarpusavio santykiai tapo sudėtingi; kai vaikai išgyvena krizę ir nebekalba, atitolsta, net ima kaltinti ar maištauti ir tampa beveik neatpažįstami. Visos šios naktys – kaip moko pasakojimas apie bėgimą į Egiptą – gali būti išgyvenamos vedant vaiką į saugią vietą, jei dėmesingai bei su pasitikėjimu klausomasi Viešpaties žodžio.

Tėvai raginami *apsaugoti savo vaikus nuo daugybės tamsių, jų santykius aptemdančių naktų, jų problemų, taip pat apsaugoti vaikus nuo jų pačių tamsių naktų, kurios kartais dar skausmingesnės dėl priešingų gėriui pasirinkimų*. Ypač tais momentais tėvas rūpinasi vaiku, taip pat sielvartaujančios motinos akyse užtikrindamas, kad suras jam prieglobsčio vietą. Neretai šis prieglobstis yra tėvo ir motinos širdis, kur išsaugomas nepalietas vaiko paveikslas ir kur tėvai gali rasti kantrybės ir vilties nepaliaudami mylėti savo vaiką.

Jėzui teks mirti Jeruzalėje, toje pačioje žemėje, iš kurios jis buvo paimtas siekiant apsaugoti, teks mirti nuo tos pačios valdžios rankos, nuo kurios jo tėvai jį išsaugojo. *Šeimos gyvenime ateina momentas, kai tėvai turi atsitraukti*. Kai jie užbaigia savo tarnystę palydėdami savo vaiką ir padėdami jam atpažinti savo pašaukimą, jiems gera atsitraukti ir leisti, kad įvyktų Dievo valia. Šeima nėra amžina ir, palydėjusi savo vaiką į gautojo gyvenimo gėrio viltį, turi jį padaršinti leisti toliau eiti savo keliu. Tėvai parodo savo išmintį savo diskretišku dalyvavimu atsitraukdami nuo šalėn, o tai anaiptol nėra apleidimas, veikiau pagarbumo ir laisvės forma parengiant kelią pasaulio ateičiai.

Vėl per sapną Juozapas suvokia, kad atėjo laikas gražinti savo šeimą į Izraelio šalį. Jis išmintingai imasi žingsnių, vertina situaciją ir – nušviestas slėpingos pranašystės – nusprendžia apsigyventi Nazarete – saugesnėje vietoje negu Judėja. Dar kartą sapnas tampa apreiškimo ir pergalės prieš priešiškumą ir smurtą vieta. Ir nors tai yra nerigima ir beveik neapčiuopiama, tai tampa vieta *idėmiai ir drąsiai išvalgai* įveikiant akivaizdesnę ir galingesnę valdžios ginklą. Niekas negali įveikti Dievo apvaizdos, kuri visus ja pasitikinčius gali išgelbėti iš pačių sudėtingiausių ir pavojingiausių situacijų. Dievas dalyvauja mūsų šeimų tamsiose naktyse ir paslėptoje, dažnai nepermatomoje įvykių sampnyoje audžia išganymo planą.

Klausytis Bažnyčios mokymo

Apaštališkajame paraginime *Familiaris consortio* įtaigiai vaizduojamos „šeimos naktys“, apimančios visus gyvenimo amžiaus tarpsnius bei momentus. Tekstas

padeda mums su proto įžvalga ir širdies užuojauta suvokti ypatingus dabartinio laiko šeimų sunkumus visame pasaulyje. Jonas Paulius II apibendrinamas Sindo tėvų sielovadinį rūpinimąsi su didele meile kreipia Bažnyčios „žvilgsnį“, ragindamas su meile žvelgti į šeimos gyvenimą veikiančius kentėjimus bei sunkumus. Popiežius ragina ganytojus ir pasauliečius tarnautojus bei šeimas praturtinti Bažnyčios požiūrį į nesuskaitomą minią, panašią į „kaimenę be ganytojo“.

„Dar kilnesnė, dar išmintingesnė ir įžvalgesnė – Gerojo Ganytojo pavyzdžiu – sielovada reikalinga toms šeimoms, kurios – dažnai nepriklausomai nuo savo valios ar verčiamos skirtingos prigimties reikalavimų – patenka į sunkias sąlygas. <...> Tai, pavyzdžiui, šeimos, kurios, ieškodamos darbo, emigravo, šeimos tų, kurie priversti ilgą laiką praleisti ne namuose, pavyzdžiui, kariai, jūrininkai, keliautojai, kaliniai, emigrantai, ir šeimos, kurios gyvena dideliuose miestuose, bet yra vienišos, nes negali pritapti prie visuomenės, šeimos, neturinčios butų; nepilnos šeimos, kuriose trūksta tėvo arba motinos; tos šeimos, kurių vaikai psichiniai ligoniai arba narkomanai, alkoholikai; šeimos, atskirtos nuo savo kultūrinės ir visuomeninės aplinkos, arba tos, kurioms gresia tos aplinkos netekimas; dėl politinių ar kitų priežasčių diskriminuojamos šeimos; ideologiniu požiūriu suskilusios šeimos; tos šeimos, kurios nesugeba lengvai užmegzti kontakto su parapija; šeimos, kurios prievartaujamos ar neteisėtai vertinamos dėl tikėjimo; nepilnamečių šeimos; senesni žmonės, dažnai priversti gyventi vieniši, neturėdami pakankamai lėšų pragyvenimui. <...> Yra ir daugiau sunkių momentų, kai šeimai reikalinga bažnytinės bendruomenės ir jos ganytojų pagalba. Tai gali būti vaikų brendimas – neramus, protestuojantis, kartais audringas; vaikų santuoka, kai jie atsiskiria nuo šeimos, kurioje augo; pačių artimiausių meilės ar supratimo stoka; kai vienas iš sutuoktinių palieka šeimą arba miršta ir prasideda skaudūs našlystės išgyvenimai; šeimos nario mirtis, kuri pakerta ar pakeičia ligšiolinius šeimos pagrindus“ (*Familiaris consortio*, 77).

Klausimai sutuoktinių porai:

1. Kokie yra dabartiniai mūsų šeimos „išbandymai“? Kaip mes juos išgyvename?
2. Koks vyras esu savo vaikų motinai? Kokia žmona esu savo vaikų tėvui? Kokie tėvai esame savo vaikams?
3. Kaip poroje gali augti mūsų pasitikėjimas bei viltis susidūrus su varginančiomis situacijomis ir kentėjimais?
4. Kokius sprendimus – kad ir mažiausius – galime priimti?

Klausimai šeimų grupei ir bendruomenei:

1. Kokios pagrindinės grėsmės šeimoms kyla mūsų visuomenėje ir kultūroje?
2. Kaip galime padaryti pasaulį labiau vertą gyventi mūsų vaikams?
3. Kaip galime padėti mūsų bendruomenei stiprinti viltį ateitimi?

Šeima gaivina visuomenę IV katechezė

„Jūs esate girdėję, jog buvo pasakyta: *Mylėk savo artimą* ir nekęsk priešą. O aš jums sakau: mylėkite savo priešus ir melskitės už savo persekiotojus, kad būtumėte savo dangiškojo Tėvo vaikai; jis juk leidžia savo saulei tekėti blogiesiems ir geriesiems, siunčia lietų ant teisiųjų ir neteisiųjų. Jei mylite tik tuos, kurie jus myli, tai kokį atlygį gausite? Argi taip nesielgia ir muitininkai?! Ir jeigu sveikinate tiktai savo brolius, kuo gi viršijate kitus? Argi to nedaro ir pagonys?! Taigi būkite tokie tobuli, kaip jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas. Venkite daryti savo teismo darbus žmonių akyse, kad būtumėte jų matomi, antraip negausite užmokesčio iš savo Tėvo danguje. Todėl, dalydamas išmalda, netrimtuok sinagogose ir gatvėse, kaip daro veidmainiai, kad būtų žmonių giriami. Iš tiesų sakau jums: jie jau atsiėmė užmokesį. Kai tu daliji išmalda, tenezino tavo kairė, ką daro dešinė, kad tavo išmalda liktų slaptoje, o tavo Tėvas, regintis slaptoje, tau atlygins“ (*Mt 5, 43–6, 4*).

Biblinė katechezė

1. *Jūs esate girdėję... O aš jums sakau.* Kodėl svarbu auklėti vaikus siekti dosnumo, svetingumo, dėkingumo, tarnavimo, solidarumo, taikingumo ir visų visuomeninių dorybių, tokių svarbių jų gyvenimo žmogiškajai kokybei? Kokią naudą jie gauna iš to? Veikiausiai jų turtas, prestižas ar saugumas nuo to nepadidės. Vis dėlto tik kultivuodami šias dorybes žmonės žemėje turi ateitį. Jos auga dėka ištvermės tų, kurie, kaip jų tėvai, auklėja naująsias kartas gėriui. Krikščioniškoji žinia drąsina mus patirti kažką didingesnio, gražesnio, rizikingesnio ir daugiau žadančio: *šeimos žmogiškumas* joje esančios dieviškosios kibirkštys, kurios neužgesino net nuodėmė, dėka gali *atnaujinti visuomenę pagal jos Kūrėjo planą*. Dieviškoji meilė ragina mus mylėti priešus, tarnauti nepažįstamiems ir rodyti didžiadvasiškumą, pranakstant tai, kas privalu. Šeima dalyvauja visa viršijančiame Dievo dosnume: taip ji gali žvelgti toliau, patirti didesnę džiaugsmą, stipresnę viltį ir išgyventi daugiau drąsos pasirinkdama.

Daugelis evangelijose perteikiamų Jėzaus žodžių nušviečia šeimos gyvenimą. Negana to, jo išmintis pažįstant žmogiškąjį gyvenimą augo dėka šeimos atmosferos, kurioje jis praleido didelę savo gyvenimo dalį. Ten Jėzus patyrė jausmų įvairovę, svetingumą, švelnumą, atlaidumą, didžiadvasiškumą ir atsidavimą. Savo šeimoje jis pastebėjo, jog geriau duoti, negu imti, atleisti, negu kerštauti, dovanoti, negu pasilaikyti, pasiaukoti netausojant savo gyvybės.

Jėzaus skelbimas apie Dangaus karalystę tiesiogiai kyla iš jo šeimos patirties ir paveikia visus santykius, pradedant šeimos santykiais, kuriuos jis nušviečia nauja šviesa, išplėtodamas juos anapus senojo įstatymo ribų. Jėzus ragina mus pranokti savanaudišką požiūrį į šeimyninius bei visuomeninius ryšius, išplėsti savo meilės jausmus anapus šeimos rato, idant tai tapūtų teisingumo raugu visuomeniniam gyvenimui.

Šeima yra pirmoji meilės jausmų mokykla, žmogiškosios gyvybės lopšys, kur galima pasipriešinti blogiui ir jį įveikti. Šeima yra vertingas gėrio išteklius visuomenėje. Tai sėkla, iš kurios augs kitos šeimos, pašauktos pagerinti pasaulį. Tačiau gali atsitikti taip, kad šeimos ryšiai trukdo plėtoti socialinį meilės jausmų vaidmenį. Taip atsitinka, kai šeima energiją ir išteklius pasilaiko sau ir užsisklendžia siekdama vien savo naudos, nepalieka jokio palikimo visuomenės ateičiai. Jėzus nori išlaisvinti porą ir šeimą nuo pagundos užsisklęsti: „Jei mylite tuos, kurie jus myli... jeigu sveikinate tiktai savo brolius“, – šiais revoliucingais žodžiais Jėzus primena savo klausytojams apie „senąjį“ panašumą į Dievą ir kviečia juos *dieviškuoju stiliumi* atsiduoti kitiems, nepaisant baimės, nuogaštavimo, išskaičiavimo ir savo naudos garantijų.

Jėzus stebina savo klausytojus mokydamas, jog imanoma būti vaikais, panašiais į Tėvą. Jis atitraukia mus nuo rezignacijos bei savanaudiškumo sąstingio ir stipriais žodžiais skelbia, jog galime mylėti savo priešus ir melstis už savo persekiotojus; jis sako, kad galime ištrinti prievartą iš savo širdžių, atleisdami už įskaudinimus, kad mūsų didžiadvasiškumas gali įveikti ekonominę mainų logiką.

2. *Būkite dangiškojo Tėvo vaikai.* Jėzus kviečia gyventi šiuo unikaliu gyvenimo stiliumi ir apreiškia, kad žmonės yra pašaukti į tokias aukštumas. Jis pasitiki mokyumu, kurį šeimos pagal Dievo planą gali pateikti eidamos jo meilės keliu.

Šeimoje esame mokomi sakyti „ačiū“ ir „prašau“, būti dosnūs ir pasirengę padėti, skolinti savo daiktus, kreipti dėmesį į kitų poreikius bei emocijas, atsižvelgti į mūsų artimųjų nuovargį ir sunkumus. Kasdienio gyvenimo

mažais veiksmais vaikas išmoksta užmegzti gerus santykius su kitais ir dalytis gyvenimu. *Ugdyti asmenines dorybes yra pirmutinis žingsnis ugdant visuomenines dorybes.* Šeimoje vaikai mokomi skolinti savo žaislus, padėti savo bendramoksliams, mandagiai paprašyti, neskaudinti silpnesniųjų ir dosniai būti paslaugiams. Todėl suaugusieji stengiasi rodyti dėmesingumą, pasiaukojimo, didžiadvasiškumo ir altruizmo pavyzdį. Taip šeima tampa pirmutine vieta, kur išmokstama tikrosios teisingumo, solidarumo, santūrumo, paprastumo, nuoširdumo, tiesumo ir teisingumo prasmės, – drauge su aistringu domėjimusi žmogaus bei visuomenės istorija.

Tėvai, panašiai kaip Juozapas ir Marija, nustemba matydami, kaip pasitikinčiai jų vaikai stoja suaugusiųjų pasaulio akivaizdon. Vaikai kartais pasirodo esą nuostabūs mokytojai netgi suaugusiesiems: „Pagaliau po trijų dienų rado jį šventykloje, sėdintį tarp mokytojų, besiklausantį jų ir juos beklausinėjantį. Visi, kurie jį girdėjo, stebėjosi jo išmanymu ir atsakymais“ (*Lk 2, 46–47*). Panašiai kaip Nazareto šeima, kiekviena šeima visuomenei per savo vaikus perduoda savo patirtus žmogiškuosius turtus, tarp jų gebėjimą mylėti priešą, atleisti nekerštaujant, gėrėtis kitų pasisėkimais, duoti daugiau negu reikalaujama.

Net pačioje šeimoje yra susiskaldymų ir atotrūkių, joje taip pat atsiranda priešų: sutuoktinis, vienas iš tėvų, vaikas, brolis ar sesuo gali tapti priešu. Tačiau šeimos nariai myli vienas kitą, nuoširdžiai trokšta kitam gėrio, kenčia, jei kam nors nesiseka, net jei tas narys elgėsi kaip „priešas“; meldžiasi už tą, kuris įskaudino, atsisako savo daiktų, idant kitus padarytų laimingus; supranta, kad gyvenimas yra gražus, kai gyvenama siekiant gėrio kitiems.

Šeima yra pirmutinė gyvoji visuomenės ląstelė (*Familiaris consortio*, 42), nes šeimoje išmokstama, koks svarbus yra ryšys su kitais. Šeimoje suvokiama, kad meilės jausmai neturi užsisklęsti tik „tarp mūsų“, bet yra skirti platesniam visuomeninio gyvenimo horizontui. Kai meilės jausmai išgyvenami tik mažame šeimos ratelyje, jie išsikvepia ir, užuot atvėrę šeimos alsavimą, ją uždusina. Šeimą gaivina jos ryšių atvirumas ir meilės jausmų skleidimas, antraip jie liktų užsklęsti pragaištinguose narvuose.

3. *Tavo Tėvas regi slaptoje.* Rūpinimasis šeimos ryšiais ir meilės jausmais labiau užtikrinamas, kai kitoms šeimoms rodomas gerumas ir didžiadvasiškumas, dėmesys jų sužeidimams bei vaikų problemoms, nors jos ir labai skiriasi nuo jų problemų. Tėvų ir vaikų, vyro ir žmonos santykiuose gėris didėja tiek, kiek šeima yra atvira visuomenei, skiria dėmesį ir pagalbą kitų poreikiams. Taip šeima įgyja svarbią motyvaciją vykdyti savo socialinę funkciją ir tampa visuomenės pamatas bei pagrindinis išteklius. Įgytas gebėjimas mylėti dažnai pranoksta

vien savo šeimos poreikius. Sutuoktinių pora yra pasirengusi tarnauti ir auklėti kitų vaikus, ne tik savo: taip jie daugeliui tampa tėvais ir motinomis.

„Būkite tokie tobuli kaip jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas.“ Tobulumas, kuris priartina šeimas prie dangiškojo Tėvo, yra tai, kas mūsų gyvenime „papildo-mai“ dovanojama pranokstant šeimos ratą – tai visa viršijančios, visiems kūriniais išliejamos Dievo meilės atspindys.

Daugelis šeimų svetingai atveria savo namų duris rūpindamosi kitų sunkumais ar skurdu; tiesiog pasibel-džia į kaimynų duris ir paklausia, ar nereikia pagalbos, pasiūlo dar tinkamų drabužių, pasikviečia savo vaikų bendramokslis ruošti drauge pamokų, priima į svečius šeimos neturintį vaiką, padeda išlaikyti šeimos šilumą ten, kur likęs tik vienas iš tėvų; šeimos susiburia parenti kitas šeimas, susiduriančias su begale kasdienių problemų, ir moko savo vaikus palaikyti tuos, kurie priklauso skirtingai rasei, kalbai, kultūrai ar religijai. Taip pasaulis visiems *tampa gražesnis ir svetingesnis gyventi*, o gyvenimo kokybė gerėja visos visuomenės.

Neatsitiktinai Evangelijoje po teksto, kviečiančio į tobulumą, kalbama apie išmadą, kuri senovės natūrinio ūkio sąlygomis buvo išteklių perskirstymo būdas, socialinio teisingumo praktika. Jėzus ragina mus, kad nesiektume būti pripažinti kitų, įgydami sau prestižą per vargšus, bet veiktume slaptoje. Širdies slaptoje susitikimas su Dievu patvirtina Dievo vaiko tapatybę ir panašumą į Tėvą. Tai yra aukštas ir iš pažiūros nepasiekiamas tikslas, bet šeimos gyvenimas artina prie jo.

Klausytis Bažnyčios mokymo

Šeima dovanoja visuomenei brangų nesavanaudiškos meilės vaisių, kuris reiškiasi malonumu, gerumu, tarnyste, nesavanaudišku dovanojimusi ir tarpusavio pagarba. Kita vertus, kaip rodo apaštališkojo paraginimo *Familiaris consortio* ištrauka, Bažnyčios mokymas visuomet siekė išryškinti, jog šeima yra ne tik meilės jausmų mokykla, bet ir „pirmutinė visuomeninių dorybių mokykla“. Iš tikrųjų šeima turi ypatingą ir pirmąjį viešumo matmenį, darantį teigiamą įtaką geram visuomenės funkcionavimui ir socialinių ryšių tvirtumui.

Visuomeninė šeimos užduotis

„Šeimą su visuomene jungia gyvybingi ryšiai, nes šeima sudaro visuomenės pagrindą ir nuolat ją stiprina tarnaudama gyvybei: juk šeimoje gimsta piliečiai ir joje gauna žinių apie tas visuomenines vertybes, kurios yra pačios visuomenės vystymasis. Taip savo

prigimties ir pašaukimo galia, neužsisklendusi savyje, šeima atsiveria kitoms šeimoms ir visuomenei, vykdydama savo visuomeninius uždavinius. Ta bendravimo ir dalyvavimo patirtis, kuri turi žymėti kasdienį šeimos gyvenimą, yra jos pirmasis ir svarbiausias indėlis į visuomenės gerovę. Tarpusavio santykiuose šeimos nariai vadovaujasi „nesuinteresuotumo įstatymu“, kuris saugo ir stiprina visų ir kiekvieno asmeninį taurumą, kaip vienintelį vertingumo pagrindą, nuoširdų atvirumą, palankumą ir dialogą, nesuinteresuotą pasirengimą patarnauti, didžiadvasį tarnavimą ir tvirtą solidarumą“ (*Familiaris consortio*, 42, 43).

Klausimai sutuoktinių porai:

1. Kokių vertybių mūsų vaikai išmoka iš mūsų gyvenimo būdo?
2. Kokį dėmesį mūsų šeima skiria visuomeniniam gyvenimui?
3. Kaip padedame vargšams ir reikalingiems pagalbos?

Klausimai šeimų grupei ir bendruomenei:

1. Kokie neatidėliotiniausi mūsų bendruomenės poreikiai?
2. Kaip galime padėti reikalingiems pagalbos?
3. Kokioms šeimoms galime padėti ir kaip?

Darbas ir šventimas šeimoje V katechezė

„Tuomet Dievas tarė: „Padarykime žmogų pagal mūsų paveikslą ir panašumą; tevaldo jie ir jūros žuvis, ir padangių sparnuočius, ir galvijus, ir visus laukinius žemės gyvulius, ir visus žemėje šliaužiojančius roplius!“ Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą, pagal savo paveikslą sukūrė jį; vyrą ir moterį; sukūrė juos. Dievas juos palaimino, tardamas: „Būkite vaisingi ir dauginkitės, pripildykite žemę ir valdykite ją! Viešpataukite ir jūros žuvims, ir padangių paukščiams, ir visiems žemėje judantiems gyvūnams. Dievas tarė: „Štai aš jums daviau visus, visoje žemėje sėklą teikiančius augalus ir visus medžius, kurie veda vaisius su sėklomis; jie bus jums maistas. O visiems laukų gyvuliams, visiems padangių paukščiams ir visiems žeme rėpliojantiems gyvūnams, turintiems gyvybės alsavimą, {daviau} maistui visus žaliuosius augalus.“ Taip ir įvyko. Dievas apžvelgė visa, ką buvo padaręs, ir iš tikrųjų matė, kad buvo labai gera. Atėjo vakaras ir išaušo rytas, šeštoji diena. Taip buvo atbaigti dangus ir žemė bei visa jų galybė. Kadangi septintą dieną Dievas buvo užbaigęs darbus, kuriais buvo

užsiėmęs, jis ilsėjosi septintą dieną nuo visų darbų, kuriuos buvo atlikęs. Dievas palaimino septintą dieną ir padarė ją šventą, nes tą dieną jis ilsėjosi nuo visų kūrimo darbų. Toks yra pasakojimas apie dangų ir žemę, kai jie buvo sukurti“ (*Pr 1, 26–31; 2, 1–4*).

1. *Dievas tarė: „Padarykime žmogų.“* Biblinis pasakojimas apie pasaulio pradžią vaizduoja žmogaus – vyro ir moters – sukūrimą kaip Dievo veikalą ir jo darbo vaisių. Dievas sukuria žmogų dirbdamas kaip puodžius, formuojantis molį (*Pr 2, 7*). Taip pat suteikdamas gyvybę savo tautai Izraeliui, išlaisvindamas ją iš Egipto vergovės ir vesdamas į pažado žemę, Dievas darbuojasi panašiai kaip ganytojas, vedantis savo kaimenę į ganyklą (plg. *Ps 77, 21*).

Kūrybinį Dievo darbą lydi jo žodis; jis iš tikrųjų įvykdomas jo žodžiu: „Dievas tarė: „Padarykime žmogų pagal mūsų paveikslą ir panašumą... Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą.“ *Tai, ką Dievas padaro, pirmiausia nėra „naudojama“, bet kontempliuojama.* Jis žvelgia į tai, ką padarė, ir mato to puikumą, džiaugiasi savo sukurto gėrio grožiu. Dievo akyse jo darbas pasirodo esąs šedevras. Tie, kurie tebeturi gebėjimą stebėtis pasaulio stebuklais, tam tikru mastu iš naujo išgyvena Dievo džiaugsmą. Mokančius žvelgti su paprastumu ir tikėjimu visatos grožis iki šandien kviečia atpažinti Dievo ranką ir suprasti, jog tai ne atsiktinumo produktas, bet mylinčio Kūrėjo darbas, skirtas jo kūriniai žmogui, kuris yra ne tik geras kaip kiti kūriniai, bet ir „labai geras“.

Dievo kūrybą lydinčio žodžio negali pristigti ir dirbančiam žmogui: darbas niekuomet neturi uždusinti žmogaus tiek, kad priverstų jį nutilti. Jei dirbančiam žmogui atimama teisė kalbėti, jis patenka į vergo būklę, kur neleidžiama džiaugtis savo darbu, nes kiekvieną darbo vaisių pasigrobia šeimnininkas. Žmogus privalo dirbti, kad gyventų, tačiau *darbo sąlygos turi apsaugoti ir iš tikrųjų ugdyti žmogaus orumą.* Šiandienos darbo rinka verčia nemažai žmonių, ypač jaunimo bei moterų, gyventi nuolat patiriant netikrumą ir trukdo stabiliai bei užtikrintai dirbti naudojantis ekonominėmis ir socialinėmis garantijomis, suteikiančiomis jaunosioms kartoms būtiną tikrumą kurti šeimą, o šeimoms – gimdyti ir auginti vaikus.

Vadinamosios „globalizacijos“ sukeltas atitinkamas darbo lankstumas nepateisina nuolatinės „nestabilios padėties“ tų, kurių „darbo jėga“ yra vienintelis jų pačių ir jų šeimų pragyvenimo išteklius. Tinkamos socialinės priemonės ir apsaugos mechanizmai turėtų papildyti ekonomines darbo sąlygas, idant šeimos, ypač išgyvenančios tokius subtilius momentus kaip motinystė arba susiduriančios su sunkumais, pavyzdžiui, liga ar nedarbu, galėtų tikėtis deramo ekonominio saugumo.

2. *Dievas jiems tarė: būkite vaisingi ir dauginkitės.* Žmogus turi ne tik kontempliuoti „labai gerą“ kūriniją; ji taip pat kviečia bendradarbiauti. Iš tikrųjų darbas kiekvienam žmogui reiškia kvietimą dalyvauti Dievo darbe, todėl tai yra tikra pašventinimo vieta. Perkeisdamas tikrovę žmogus atpažįsta, jog pasaulis kyla iš Dievo, kuris įtraukia žmogų į jo pradėto gero darbo atbaigimą. Tai reiškia, kad dėl šiandienos pasaulinės ekonominės krizės kilęs nedarbas ne tik atima iš šeimų būtinas pragyvenimo priemonės, bet ir trukdo žmogui visapusiškai vystytis, nes atima ar sumažina darbo patirtį.

Ne darbas turėtų valdyti žmogų, bet žmogus per darbą pašauktas „valdyti“ žemę (*Pr 1, 28*). Visa žemė yra žmogaus dispozicijoje, idant savo minties kūrybingumu ir angažavimusi jis rastų reikalingas priemones gyventi ir jomis tinkamai naudotųsi. Todėl šiandien kur kas labiau negu praeityje turėtume nepamiršti, kad „Dievas mums patikėjo žemę kaip sodą, kuris turi būti vertinamas ir kultivuojamas“ (*Pr 2, 8*). Šiandien atsakingas žemės išteklių naudojimas, turint omenyje tolygią plėtrą, tapo svarbiausia problema, „ekologijos klausimu“. Daugelio planetos regionų aplinkos blogėjimas, didėjantis užterštumas ir kiti negatyvūs veiksniai, tokie kaip globalinis atšilimas, yra įspėjimo signalai matant techninę mokslo pažangą, neatsižvelgiančią į šalutinius savo veiklos padarinius. Studijuoti pramonės, žemės ūkio ir urbanistikos strategijas, kurių centre žmogus ir kūrinijos apsauga, yra nepašmainoma sąlyga garantuojant šiandienos, o ypač ateities šeimoms tinkamą gyventi ir svetingą pasaulį.

Po šešių darbo dienų sukūręs pasaulį ir žmogų, septintą dieną Dievas ilsėjosi. Jo poilsis primena žmogui poreikį sustabdyti darbą, idant religinis, asmeninis, šeimos ir bendruomenės gyvenimas nebūtų aukojamas turto kaupimo, lipimo karjeros laiptais ar valdžios didinimo stabams. Gyvename ne vien ekonomikos požiūriu funkcionaliais darbo santykiais. Reikia skirti laiko puoselėti šeimoje neatlyginamus meilės santykius, taip pat draugystės ir giminystės ryšius. Nelaimėi, Vakaruose vyraujanti kultūra linkusi žvelgti į individą tik jo funkcionalumo gamybos bei vartojimo visuomenėje požiūriu: jis produktyvesnis, nes nori judėti karjeros laiptais ir dirbti lanksčiu grafiku, o procentais suvartoja daugiau, negu gyvenantieji šeimoje.

3. *Padarykime žmogų pagal mūsų paveikslą ir panašumą.* Žmogus, sukurtas pagal Dievo paveikslą ir panašumą (*Pr 1, 26*), panašiai kaip Dievas dirba ir ilsisi. Giedros atvangos valandos ir džiaugsmingas šventimo laikas yra taip pat erdvė padėkoti Kūrėjui ir Gelbėtoji Dievui. Nutraukdami darbą žmonės atsimeina ir patiria, kad jų darbo veikla kyla iš kūrybinio Dievo veikimo. *Žmogiškasis kūrybingumas šaknimis siekia Dievą Kūrėją:* tik jis kuria iš nieko.

Ilsėdamiesi Dieve žmonės taip pat iš naujo suvokia deramą savo darbo mastą per santykius su artimu. Darbas tarnauja gilesniems ryšiams, kuriuos Dievas skyrė žmogui kaip kūriniai. Darbu pelnyta duona skirta ne vien mums, ji palaiko drauge su mumis gyvenančiųjų gyvybę. Per darbą sutuoktiniai palaiko savo santykį ir savo vaikų gyvenimą. Negana to, darbas yra taip pat *teisingumo aktas, kuriuo žmonės dalyvauja visuomenės gėryje ir prisideda prie bendrojo gėrio*. Poilsis nuo darbo yra laikas, dovanojamas tarpasmeniniams ir visuomeniniams santykiams, tai palanki proga puoselėti meilės jausmus šeimoje ir užmegzti draugystės ryšius su kitomis šeimomis. Šiandienos vartotojiškos ekonomikos diktuojami darbo ritmai apriboja bendruomeniniam, ypač šeimos gyvenimui skirtą erdvę, o kai kurių profesijų darbo ritmas ją beveik visai panaikina. Atrodo, kad gyvenimo sąlygos paneigia tai, ką dar ne taip seniai būdavo galima tik įsivaizduoti. Buvo tikimasi, kad technologinė pažanga padaugins laisvo laiko. Karštingiški darbo ritmai, keliavimas į darbovietę ir grįžimas iš jos drastiškai sumažina sutuoktinių susitikimo ir bendravimo, taip pat buvimo su savo vaikais erdvę. Vienas iš sunkiausių ekonomiškai išsivysčiusių šalių iššūkių yra *subalansuoti šeimai ir darbui skirtą laiką*. Kita vertus, besivystančioms šalims tenka sunki užduotis padidinti produktyvumą neprarandant žmoniškųjų, šeimos ir bendruomenės ryšių, išspręsti ir sutaikyti šeimos ir darbo santykius atsižvelgiant į išorinę ir šalies viduje vykstančią migraciją.

4. *Dievas juos palaimino*. Iš kūrimo pasakojimo kyla glaudus ryšys tarp sutuoktinių meilės ir darbo. Dievo palaiminimas skiriamas poros vaisingumui ir pašaukimui valdyti žemę. Dvigubas palaiminimas kviečia pripažinti šeimos gyvenimo ir profesinio darbo gėrį. Todėl jis ragina rasti būdą, kaip gyventi šeimoje ir dirbti darniai bei subalansuotai. Negalima sakyti, kad šiandien nesistengiama eiti šia kryptimi: pavyzdžiui, sudaroma galimybė dirbti ne visą darbo dieną, atsiprašyti nuo darbo ar išeiti atostogų, jei tai suderinama su darbo užduotimis ir šeimos poreikiais. Lankstus darbo valandų grafikas gali taip pat padėti išlaikyti reikiamą balansą atsižvelgiant į šeimos poreikius, pirmiausia susijusius su vaikų priežiūra, ir darbo reikalavimus.

Palaiminimas skiriamas sutuoktiniams, kad jie *būtų vaisingi ir gautų naudos iš žemės vaisingumo*. Dievo palaiminta šeima yra pašaukta pripažinti iš Dievo gautas dovanas. Konkretus būdas, leidžiantis atsiminti palaimingą Dievo veikimą ir visokio gėrio kilnę, yra palaiminimo malda, kuri šeimoje kalbama susirinkus valgyti. Susirinkti draugėn ir šlovinti Dievą, dėkojant jam už maistą, yra paprastas, bet drauge gilus aktas, išreiškiantis dėkingumą dangiškajam Tėvui, kuris rū-

pinasi savo vaikais žemėje, išliedamas malonę mylėti vienam kitą, taip pat dovanodamas gyvenimo duoną.

Klausytis Bažnyčios mokymo

Ne tik darbas, bet ir poilsis nuo darbo yra pamatinė teisė ir drauge nepamainomas gėris individams ir jų šeimoms – taip teigiama posinodiniame apaštališkajame paraginime *Sacramentum caritatis*. Vyras ir moteris yra verti daugiau negu jų darbas. Jie sukurti bendrytei ir susitikimui. Taigi sekmadienis nėra tik pertrauka nuo vargų, kurią reikėtų pripildyti karštingiškos veiklos arba ypatingų patirčių, bet veikiau poilsio diena, parengianti santykiui, leidžianti atrasti kitą, skirti laiko šeimos santykiams, draugams ir maldai.

„Poilsio ir darbo prasmė. Galiausiai ypač mūsų laikais būtina atminti, kad Viešpaties diena taip pat yra poilsio nuo darbo diena. Nuoširdžiai linkime, jog kaip tokį jį taip pat pripažintų pilietinė visuomenė ir būtų įmanoma nebaudžiamai neužsiiminėti profesine veikla. Krikščionys, ne be šabo reikšmės žydų tradicijoje poveikio, iš tiesų Viešpaties dienoje išvelgė ir poilsio nuo kasdinių vargų dieną. Tai labai reikšminga, nes *padaro darbą santykinę vertybę* bei orientuoja jį į žmogų: ne žmogus yra darbui, bet darbas – žmogui. Taip suteikiamą žmogui apsaugą nesunku suvokti: jis apginamas nuo tam tikros pavergimo formos. Kaip jau esu pabrėžęs, „darbui tenka pirmutinė svarba žmogui save įgyvendinant ir visuomenei plėtojantis, todėl jis visada organizuotinas bei atliktinas visiš- kai paisant žmogaus kilnumo bei bendrojo gėrio. Sykiu būtina, kad žmogus nesileistų pavergiamas darbo, kad nepaverstų jo stabu, įsivaizduodamas galįs atrasti jame galutinę gyvenimo prasmę“ (*Sacramentum caritatis*, 74).

Klausimai sutuoktinių porai:

1. Ar realizuojame save darbe?
2. Ar dalijamės apie savo darbo patirtis tarpusavyje?
3. Ar dėl profesinės veiklos kyla konfliktų santuokoje ir šeimoje?
4. Ar turime paprotį melstis susirinkę valgyti? Kokią prasmę suteikiame maisto palaiminimui?

Klausimai šeimų grupei ir bendruomenei:

1. Ar mūsų krikščioniškosiose bendruomenėse skiriamas dėmesys darbo ir ekonomikos problemoms?
2. Enciklikoje *Caritas in veritate* Benediktas XVI kalba apie „oraus darbo“ sąlygas (CV, 63). Kaip galime angažuotis užtikrindami kiekvienam orų darbą?
3. Ar darbo lankstumas reiškia galimybę ar žalą?
4. Kokios darbo stambeldystės formos egzistuoja mūsų visuomenėje?

Dievo Gailestingumo metų užbaigimo iškilmės Kauno arkivyskupijoje

Gruodžio 26-ąją, antrąją šv. Kalėdų dieną, paminklinėje Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje, šiame mininčioje septintąsias konsekracijos metines, šv. Mišiomis užbaigti Dievo Gailestingumo metai. Iškilmių liturgija prasidėjo vidudienį gausiai dalyvaujant arkivyskupijos ganytojams bei tikintiesiems. Giedojo Kauno Įgulos karininkų ramovės moterų choras „Indraja“. Iškilmes tiesiogiai transliavo Lietuvos televizija. Iškilmingai Eucharistijai vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, koncelebravo dvi dešimtys dvasininkų: Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Kauno arkivyskupijos augziliaras vyskupas Jonas Ivanauskas, prel. Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS, mons. Adolfas Grušas, Kauno I dekanato dekanas, parapijos klebonas mons. Vytautas Grigaravičius, kiti arkivyskupijos dekanatų dekanai, miesto parapijų klebonai bei vikarai.

Tą dieną minint pirmąjį krikščionių kankinį šv. Steponą, negailestingai tikėjimo persekiotojų užmuštą akmenimis, arkiv. S. Tamkevičius per pamokslą pirmiausia ir atkreipė dėmesį į didžiulį kontrastą, kurį išgyvename dar tebesidžiaugdami Kristaus Gimimo švente ir tuoj pat girdėdami apie minios keliama akmenį prieš nekaltą, į Jėzų Kristų tikintį žmogų. „Kas gimdo neapykantą?“ – klausė ganytojas, primindamas, kaip XX a. pr. Rusijoje „neapykantos apaštalas“ Leninas ypač kurstė neapykantą krikščionybei, žiauriai susidoravo su stačiatikių dvasininkais. O juk, pasak ganytojo, nuo pat pirmųjų Kalėdų Evangelija buvo ta jėga, kuri pasaulį keitė į gera, skatino keistis kiekvieną žmogų, mokė blogį nugalėti ne blogiu, bet meile, priimti kiekvieną žmogų kaip brolių. Kad krikščionys bus persekiojami, jau buvo kalbėjęs pats Kristus: „Sergėkitės žmonių, nes jie įskųs jus teismams ir plaks savo sinagogose. <...> Jūs būsite visų nekenčiami dėl mano vardo“ (Mt 17, 22). Tad nestebina, kad ir šiandien piktojo kėslus griauti, Dievo karalystę kurti pašaukta Bažnyčia susilaukia neapykantos, ypač gindama gyvybę, šeimą, nepritardama alkoholio reklamai ir kt. „Šiomis šv. Stepono iškilmių Mišiomis Kauno arkivyskupijoje užbaigiame Dievo Gailestingumo metus. Jų tikslas buvo atsigręžti į gailestingąją Dievo meilę“, – kalbėjo ganytojas, šių metų vertę susiedamas su tuo, kiek daugiau žmonių širdyse atsirado užuojautos, gerumo ir meilės kitiems.

„Lietuvos vyskupai 2012 metus paskyrė mūsų tautiečiui palaimintajam arkivyskupui Jurgiui Matulaičiui, kuris Kristaus mokykloje išmoko didelio gerumo, kantrumo, ištikimybės ir susivaldymo. Palaimintasis patyrė daug sunkumų ne tik iš Bažnyčios priešų, bet ir iš dvasininkų, kuriems ne visada buvo priimtini jo sprendimai. Viliuosi, kad per Palaimintojo Jurgio Matulaičio metus mes dar daug ko išmoksime, nes Evangelijos grožis ir tiesa labiausiai spindi tuose, kurie ištikimai bandė sekti Kristumi“, – užbaigdamas homiliją sakė arkivyskupas. -kait-

Šeimų šventė

Šiaulių vyskupijoje

Sausio 8 d. Šiaulių vyskupija džiaugėsi tradicine Šeimų švente, inicijuota ir globojama Šiaulių vyskupo Eugenijaus Bartulio. Šis renginys jau senokai praaugo vyskupijos ribas. Kartu švęsti Trijų Karalių iškilmių susirenka šeimos iš įvairių Lietuvos kampelių. Trečią kartą Šeimų šventėje dalyvavęs apaštališkasis nuncijus Baltijos kraštams arkivyskupas Luigi Bonazzi sakė, kad šio renginio Mišios, kuriose jam kaip Šventojo Tėvo atstovui tenka dalyvauti, pačios gausiausios. Šventė vyko Šiaulių arenoje, kurioje telpa daugiau nei 5000 žiūrovų.

Pervardyti seni kapelionatai ir įsteigti nauji

Lietuvos kariuomenės ordinaras vysk. Gintaras Grušas 2011 m. spalio 10 dienos dekretu Nr. D-7 „Dėl Lietuvos kariuomenės ordinariato kapelionatų steigimo“ ir 2011 m. spalio 25 dienos dekretu Nr. D-18 „Dėl Lietuvos kariuomenės ordinario 2011 m. spalio 10 d. dekretu Nr. D-7 *Dėl Lietuvos kariuomenės ordinariato kapelionatų steigimo pakeitimo*“ pervardijo jau esančius Ordinariato kapelionatus ir įsteigė naujus kapelionatus: Krašto apsaugos ministerijos ir Lietuvos kariuomenės vadovybės bei kanceliarijos kapelionatą, Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų kapelionatą ir Ruklos įgulos kapelionatą.

Paskyrimai kariuomenės ordinariate

Lietuvos kariuomenės vyriausiasis kapelionas plk. lt. **Rimas Venckus** atleistas iš Lietuvos kariuomenės ordinariato pagrindinės šv. Ignoto bažnyčios rektoriaus pareigų ir, šalia turimų Lietuvos kariuomenės vyriausiojo kapeliono pareigų, paskirtas rūpintis Krašto apsaugos ministerijos ir Lietuvos kariuomenės vadovybės kapelionato karių, civilių darbuotojų ir jų šeimų sielovada.

Lietuvos kariuomenės ordinariato kapelionas mjr. **Edvardas Baniulis** atleistas iš Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytenio bendrosios paramos logistikos bataliono kapelionato kapeliono pareigų ir paskirtas rūpintis Marijampolės įgulos kapelionato ir Vilniaus įgulos kapelionato karių, civilių darbuotojų ir jų šeimų sielovada.

Lietuvos kariuomenės ordinariato vyresnysis kapelionas mjr. **Remigijus Butkevičius** atleistas iš Lietuvos kariuomenės ordinariato kanclerio pareigų ir paskirtas rūpintis Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos kapelionato ir Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų kapelionato karių, civilių darbuotojų ir jų šeimų sielovada.

Lietuvos kariuomenės ordinariato kapelionas mjr. **Remigijus Monstvilas** atleistas iš Lietuvos kariuomenės ordinariato kapeliono pareigų ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Kęstučio motorizuotojo pėstininkų bataliono kapelionato kapeliono pareigų ir paskirtas į Lietuvos kariuomenės Ordinariato vyresniojo kapeliono pareigas bei jam pavesta rūpintis Karinių jūrų pajėgų kapelionato, Klaipėdos įgulos kapelionato ir Tauragės įgulos kapelionato karių, civilių darbuotojų ir jų šeimų sielovada.

Lietuvos kariuomenės ordinariato vyresnysis kapelionas mjr. **Arnoldas Valkauskas** atleistas iš Didžiojo Lietuvos etmono Jonušo Radvilos mokomojo pulko kapelionato ir Motorizuotojo pėstininkų bataliono „Geležinis Vilkas“ kapelionato kapeliono pareigų ir paskirtas rūpintis Ruklos įgulos I kapelionato ir Divizijos generolo Stasio Raštinio Lietuvos kariuomenės mokyklos kapelionato karių, civilių darbuotojų ir jų šeimų sielovada.

Lietuvos kariuomenės ordinariato kapelionas kpt. **Saulius Noretas** atleistas iš Karinių jūrų pajėgų kapelionato ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Butigeidžio dragūnų mokomojo bataliono kapelionato kapeliono pareigų ir paskirtas rūpintis Ruklos įgulos II kapelionato karių, civilių darbuotojų ir jų šeimų sielovada.

Lietuvos kariuomenės ordinariato kapelionas kpt. **Pavelas Paukšto** atleistas iš Krašto apsaugos savanorių pajėgų kapelionato ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino štabo bataliono kapelionato kapeliono pareigų ir paskirtas rūpintis Panevėžio įgulos kapelionato karių, civilių darbuotojų ir jų šeimų sielovada.

Lietuvos kariuomenės ordinariato kapelionas kpt. **Jonas Tamošiūnas** atleistas iš Karaliaus Mindaugo motorizuotojo pėstininkų bataliono kapelionato kapeliono pareigų ir paskirtas Lietuvos kariuomenės ordinariato

Šiaulių vyskupijos šeimos centro organizuojamas renginys prasidėjo 12 val. šv. Mišiomis, kurias aukojo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi, Šiaulių vyskupijos kunigai. Mels-tasi už šventės dalyvius, visas vyskupijos ir Lietuvos šeimas. Šv. Mišių metu giedojo Kauno valstybinis choras, vadovaujamas Petro Bingelio.

Per pamokslą Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, primindamas Evangelijos mintį, kvietė pažvelgti į Erodą, kuris padarė skaudžiausią klaidą manydamas, kad gimęs Išganytojas – jo konkurentas. Dažnai ir šiandien ši klaida kartojama, kai pasitikima puikybe. „Kai Viešpats sako mums, jog reikia daryti šitaip, mes jam atsakome, kad tai neišmintinga“, – sakė ganytojas pabrėždamas, jog Kanos vestuvių tarnai neklausinėjo, neabejojo, neieškojo išmintingesnio sprendimo, jie tiesiog darė tai, ką jiems sakė Viešpats. Ir mes turime pažinti Kristų ir daryti tai, ką jis liepia, net jei tuo metu nesuprantame. Ką reikia daryti su-žinome skaitydami linksmąją Evangelijos naujieną. Šventasis Raštas turi būti skaitomas ir apmąstomas kiekvieną dieną. Bendrais bruožais, nužymėdamas pagrindines gaires, ganytojas aptarė ir šeimos gyvenimą, kur svarbu abipusė sutuoktinių darna, meilė Dievui ir vienas kitam, nuolankumas, pasiaukojimas, mokėjimas iškęsti skausmą nepriekaištaujant, nesistengiant vienas kito pakeisti. Vaikams, kaip kasdienės duonos, reikia meilės, šilumos, džiaugsmo. Džiaugsmą teikia gyvenimas pagal Dievo valią. Ganytojas ragino popiežiaus Benedikto XVI paskelbtais Tikėjimo metais gyventi pagal Dievo valią. Šiame kelyje nesame vieni, stiprybės sutuoktiniai semiasi iš Santuokos sakramento teikiamos malonės. Itin jaudinanti šventės akimirka stojo tada, kai susikibę rankomis sutuoktiniai iškilmingai atnaujino Santuokos priesaikos pažadus.

Šventės dalyvius taip pat sveikino arkiv. Luigi Bonazzi. „Viešpats yra tarp mūsų ir savo Šventosios Dvasios dėka teikia daug pasitikėjimo ir drąsos ateičiai“, – sakė arkivyskupas. Tėvišką popiežiaus palaiminimą tėčiams, mamoms, vaikams, seneliams, močiutėms, visoms šeimoms apaštališkasis nuncijus perdavė lietuviškai. Kartu perduoti ir įpareigojimai. Du – Šventojo Tėvo vardu: padaryti šeimą pirmąją maldos mokykla ir pirmąją mokykla, kur perduodamas tikėjimas. Trečiasis įpareigojimas – Lietuvos vyskupų var-du: padaryti šeimą namais, kur blogis nugalimas gerumu.

Šeimų šventės šūkis: „Blogį šeimose nugalėkime gerumu!“ pasirinktas atsi-žvelgiant į Lietuvos Vyskupų Konferencijos nutarimą šiuos metus paskelbti Palaimintojo Jurgio Matulaičio metais.

Vilkaviškio vyskupijoje

Sausio 8 d., švenčiant Kristaus Apsireiškimo (Trijų Karalių) šventę, Vilkaviškyje tradicinė kasmetinė Vilkaviškio vyskupijos šeimų šventė prasidėjo šv. Mišiomis Vilkaviškio katedroje. Joms vadovavo vyskupijos ganytojas vysk. Rimantas Norvila, drauge koncelebravo vyskupas emeritas Juozas Žemaitis MIC bei keletas vyskupijos kunigų.

Šv. Mišių homilijoje kun. Rimas Skinkaitis šeimą palygino su Evangelijoje mi-nimais išminčiais: katalikiška krikščioniška šeima nori savo gyvenime surasti Viešpatį ir turi įveikti nemažai sunkumų, kol jį suranda, juolab kad šiandieniai iššūkiai šeimai yra labai įvairūs, dažnai gudriai užmaskuoti. Kunigas trumpai dirstelėjo į šiandienės šeimos instituto interpretacijas primindamas, kad vyras ir moteris, sudarantys santuoką, kurioje gimsta vaikai, yra jau Pradžios knygoje randama paties Dievo laiminama ir remiama tiesa. Net keletą kartų pabrėžta savęs dovanojimo kitam būtinybė, kuri kuria visapusišką ir sveiką santykį.

Prasidėjus Aukos liturgijai, visų septynių dekanatų atstovai prie Viešpaties altoriaus atnešė aukas, o prieš baigiamąjį palaiminimą vyskupai drauge su kunigais meldėsi už šeimas pal. Jono Pauliaus II užrašyta mada.

Po šv. Mišių gausi dalyvių procesija pasuko į Vilkaviškio kultūros centrą, kur po registracijos ir bendros agapės vyko antroji šventės dalis. Sveikinimo žodį susirinkusiesiems tarė Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, pasidžiaugdamas gausiais dalyviais, gebėjimu savo jėgomis organizuoti vyskupijos šeimoms skirtą šventę bei primindamas, kad šeima, kurią saugo Bažnyčia, yra paties Kūrėjo noras ir žmogus negali nieko geriau sugalvoti. Vyskupas visiems linkėjo gerų išpūdžių, savojo pašaukimo sustiprinimo ir iš vidaus kylančio džiaugsmo, kuris kasdieniame gyvenime kartais ir prigęsta.

Kauno arkivyskupijos katechetikos centro vadovas dr. Artūras Lukaševičius savo pranešime plėtodamas temą „Tikėjimas Dievu šeimoje“ išskyrė tris svarbiausius momentus: aš ir Dievas, aš ir sutuoktinis, aš ir vaikai. Visas tris potemes išsamiai aptardamas, svečias dalijosi gausiais ir įsimintiniais pavyzdžiais tiek iš savo, tiek iš kitų šeimų patirties, atkreipė dėmesį į daromas bendravimo tikėjimo klausimais klaidas ir kvietė pirmiausia patiems būti gyvais ir nuoširdžiais tikėjimo liudytojais. -irat, krb-

Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Sausio 11 d. į pirmąjį šiais metais susirinkimą kurijoje rinkosi Kauno arkivyskupijos kunigai. Bendra konfratūrų malda pradėtam susirinkimui vadovavo arkivyskupas S. Tamkevičius. Susirinkime dalyvavę kurijos institucijų – Šeimos, Katechetikos centrų bei *Caritas* vadovai apibendrino 2011 metų veiklą, su kunigais pasidalijo planais, kaip ją organizuos šiais metais. Arkiv. S. Tamkevičius perskaitė pranešimą apie kunigą ir poetą prel. Joną Mačiulį-Maironį (1862–1932), kurio metus 150-ųjų gimimo metinių proga šiomet minime Lietuvoje.

Arkivyskupijos *Caritas* direktorius kun. V. Birjotas pasidžiaugė, jog *Caritas* talčininkų gretos dekanatuose didėja. Klebonai pakviesti skatinti parapijų karitėčių bendradarbiavimą su mokyklomis, seniūnijomis etc. Kun. V. Birjotas sakė pastebintis didėjančią jaunimo norą dalyvauti karitatyvinėje veikloje – paraginti jaunuoliai noriai pagelbsti jau neretai garbaus amžiaus karitietėms. Tikimasi, jog jaunesni žmonės ilgainiui taip įsitrauks į tiesioginę *Caritas* veiklą.

Šeimos centro vadovė Jūratė Lenkuvienė informavo apie sėkmingai vykdomą sužadėtinių rengimą Santuokai (parengta daugiau kaip tūkstantis porų). Šeimos centre, be 9 darbuotojų, talkina 80 savanorių. Keliomis programomis, psichologo konsultacijomis (jų suteikta daugiau kaip 200) padedama spręsti įvairias šeimų gyvenimo problemas, tarp jų ir skyrybų, tad kunigai padrašinti siųsti žmones į Šeimos centrą.

Katechetikos centro vadovas dr. A. Lukaševičius pasidalijo su kunigais rūpesčiu, kaip sustiprinti tikybos mokymo statusą mokyklose tarp kitų mokomųjų dalykų, kaip didinti tikybos mokytojų motyvaciją, kaip paskatinti brandų katalikišką jaunimą rinktis teologijos studijas. Pastebėta, kad daug dėmesio Katechetikos centras skiria dvasiniam mokytojų ugdymui, siekiant, kad jie patys būtų geri krikščionys. A. Lukaševičius padėkojo klebonams už jų rūpinimąsi tikybos mokymu ir parapine katecheze, siekimą užmegzti ir palaikyti ryšius su mokyklų vadovais, pažadėjo teikti visokeriopą Katechetikos centro pagalbą.

kurijos kancleriu ir Lietuvos kariuomenės ordinariato pagrindinės Šv. Ignoto bažnyčios rektoriumi.

*Lietuvos kariuomenės ordinariato
kancleris
kpt. Jonas Tamošiūnas*

Kunigystės šventimai

Sausio 8 d., sekmadienį, švenčiant Viešpaties Apsireiškimo (Trijų Karalių) iškilmes, Kauno arkikatedroje bazilikoje Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius kunigystės šventimus suteikė keturiems arkivyskupijos diaakonams – **Gintui Leonavičiui, Audriui Martusevičiui, Giedriui Maskolaičiui** ir **Žilvinui Zinkevičiui**.

Kunigų paskyrimai Kauno arkivyskupijoje

Kun. **Giedrius Maskolaitis** paskirtas Kauno Šv. Antano Paduviečio parapijos vikaru.

Kun. **Gintas Leonavičius** paskirtas Raseinių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų parapijos vikaru.

Kun. **Audrius Martusevičius** paskirtas Kauno Kristaus Prisikėlimo parapijos vikaru.

Kun. **Žilvinas Zinkevičius** paskirtas Jonavos Šv. apaštalo Jokūbo parapijos vikaru.

Kun. **Kastytis Šulčius** atleistas iš Kauno Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) parapijos vikaro pareigų ir išleistas sielovadiniam darbui už vyskupijos ribų.

Kun. **Artūras Kazlauskas** atleistas iš LSMU kapeliono ir Kauno klinikų vyriausiojo kapeliono pareigų.

Kun. **Nerijus Šmerauskas** paskirtas LSMU kapelionu ir Kauno klinikų vyriausiuoju kapelionu.

Kun. **Linas Šipavičius** atleistas iš VDU kapeliono pareigų.

Kun. **Viktoras Aukštakalnis** paskirtas Vosiliškio parapijos klebonu.

Kun. **Kęstučiui Briliui MIC** pavesta organizuoti šv. Mišias ekstraordinarine forma Kauno Šv. Gertrūdos bažnyčioje.

Kun. **Edvardas Baniulis** atleistas iš Ruklos Šventosios Dvasios parapijos klebono pareigų.

Kun. **Arnoldas Valkauskas** paskirtas Ruklos Šventosios Dvasios parapijos klebonu.

Kun. **Kęstutis Kėvalas** atleistas iš Kauno kunigų seminarijos studijų dekanu pareigų.

Prel. **Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS** paskirtas VDU Katalikų teologijos fakulteto prodekanu ir Kauno kunigų seminarijos studijų dekanu.

Kun. **Audrius Arštikaitis** paskirtas Kauno kunigų seminarijos dvasios tėvu.

Kun. **Vaidas Lukoševičius SJ** paskirtas Kauno Šv. Pranciškaus Ksavero (jėzuitų) bažnyčios rektoriumi.

Kun. **Leonas Zaremba SJ** paskirtas Kauno kunigų seminarijos nuodėmklausiu.

Kun. **Severinas Holocher OFM** paskirtas Kauno kunigų seminarijos nuodėmklausiu.

Mons. **Vincentas Jalinskas** paskirtas Kauno kunigų seminarijos nuodėmklausiu.

Kun. **Massimo Bianco SDB** paskirtas Kauno kunigų seminarijos nuodėmklausiu.

Kun. **Vytautas Guogis** paskirtas Kėdainių Šv. Jurgio parapijos rezidentu.

-Kn-

Kurijos sielovados programų koordinatorė Vaida Spangelevičiūtė-Kneižienė pranešė kunigams apie būsimą tradicinį jaunimo renginį Šv. Valentino dienos proga Kaune. Jį šiemet numatoma organizuoti vasario 14 d. „Žalgirio“ arenoje jauniems žmonėms iškeliant šeimos vertę.

Antrojoje susirinkimo dalyje arkivyskupas S. Tamkevičius paragino kunigus Lietuvos vyskupų laišką Palaimintojo Jurgio Matulaičio metų proga perskaityti bažnyčiose artimiausią sekmadienį, be to, pamąstyti, kaip šiuos metus paminės parapijose, rektoratuose. O savo pranešimą arkivyskupas šikart skyrė Kauno arkivyskupijos dvasininkui, ilgamečiam Kauno kunigų seminarijos rektoriui prelatui Jonui Mačiuliui-Maironiui. Ganytojas pacitavo 1982 m. pogrindžio leidinyje „Aušra“ paminėtą J. Mačiulį-Maironį jo sukakčių proga. Šiame leidinyje ypač pabrėžtos Katalikų Bažnyčios pastangos sovietmečiu minėti šią didžią asmenybę. Kunigai buvo paraginti prisidėti prie Maironio metų renginių, o šia proga atnaujinti savo žinias apie jį. Arkivyskupas trumpai priminė Maironio gyvenimo kelią, pabrėžė A. Baranausko, tuomet dėščiusio seminarijoje, vaidmenį Maironio tautinei savivokai, gerų draugų įtaką, pagarbą gimtajai kalbai (dėstė lietuviškai profesoriaudamas Kauno kunigų seminarijoje). J. Mačiulis-Maironis, pasak ganytojo, anksti subrendo ir kaip kunigas, ir kaip sąmoningas lietuvis, šio kunigo būdo pastovumas, emocijų ir proto pusiausvyra buvo aiškaus dvasinio gyvenimo rezultatas, rodė jo moralines aukštumas. Ganytojas pacitavo, ką apie Maironį, kurio poeziją buvo paniekinęs A. Venclova, yra rašęs pastarojo sūnus Tomas Venclova (iš Vatikano radijo 1982 m. gruodžio mėn. pranešimo): „Maironio eilės buvo tikras literatūrinis stebuklas. <...> Visiškas pilnavertis mūsų tautos gyvenimas prasideda su Maironiu.“ -kait-

Susitikimas su žinomu žmogaus teisių gynėju Sergejumi Kovaliovu

Sausio 14-osios, šeštadienio, popietę Kauno arkivyskupijos kurijos kvietimu Kaune viešėjo žinomas žmogaus teisių ir demokratijos gynėjas, kovotojas su sovietiniu totalitarizmu Sergejus Kovaliovas. Rusijos disidentas, sovietmečiu palaikęs ir Lietuvos žmonių, nesusitaikiusių su sovietiniu režimu, nepriklausomybės viltis bei disidentinę veiklą, Sausio 13-ąją LR Seime pirmąją Laisvės premija apdovanotas S. Kovaliovas arkivyskupijos salėje susitiko su savo bendražygiais, dvasininkais, žinomais disidentinio judėjimo Lietuvoje veikėjais, seserimis vienuolėmis, jaunimu, plačiąja Kauno visuomene. Per 300 susitikimo dalyvių stovėdami ir plodami pasitiko garbųjį svečių pilnutėlėje salėje. Už laisvės mintį, pagalbą Lietuvai, rusiškai atlikdamas dainą „Audra“, S. Kovaliovui dėkojo renginyje dainavęs Sakralinės muzikos mokyklos choras „Pastoralė“, jo vadovė ir dirigentė Nijolė Jautakienė. Kaune, sovietmečiu buvusiam disidentinio judėjimo centru – čia buvo pradėta leisti ir „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika“, – S. Kovaliovui buvo įteiktas garbingas miesto apdovanojimas. P. Vileišio medalį svečiui įteikė meras Andrius Kupčinskas, pabrėždamas, jog Kaunas sovietmečiu alsavo ypač gyva laisvės dvasia, kuriai skleisti padėjo pažangieji Rusijos žmonės. Susitikime dalyvavęs LR Seimo kancleris Jonas Milerius sakė, jog S. Kovaliovui išvakarėse įteikta Laisvės premija susijusi ir su Kaunu: premijos skulptūrelė yra laisvės šauklės Kaune – Juozo Zikaro „Laisvės“ kopija, be to, ši premija, padėka S. Kovaliovui, buvo skirta didele balsų persvara, pritariant daugumai. Susitikime perskaitytas JAV Adolfo Klimo Laisvojo žodžio forumo steigėjos Gailutės Klimaitės, dėjusios pastangas sovietmečiu, kad S. Kovaliovas būtų išlaisvintas, sveikinimas.

Savo bičiulį ir pagrindinės veiklos bendražygį S. Kovaliovą sveikines arkivyskupas Sigitas Tamkevičius trumpai pasidalijo prisiminimais apie pirmąją pažintį su juo. 1972 m. ganytojas drauge su kun. Juozu Zdebskiu važiavo į susitikimą su S. Kovaliovu Maskvoje, jo bute perdavė slapta gabentą mikrofilmą su pirmuoju ką tik pradėtos leisti „LKB kronikos“ numeriu ir paprašė pagalbos perduoti jį į Vakarų. S. Kovaliovas tada sutikęs padėti ir užsiminęs, jog apie įvykius Lietuvoje norėtų gauti medžiagos ir Maskvoje tuometėjusiam pagrindiniam leidiniui „Einamųjų įvykių kronika“. Pasak ganytojo, mums tuomet gyvenant tarsi po apvožtu puodu, Rusijos disidentai buvo vienintelis plyšys, kad tikėjimo ir tikinčiųjų persekiojimo faktai taptų žinomi pasauliui. „Net sunku pervertinti šią pažintį ir tą pagalbą, kurią mes, gyvendami Lietuvoje, nuolat gavome iš Maskvos disidentų, nes prasimušti į laisvąjį pasaulį buvo daugiau nei sudėtinga. Taip užsimezgė ilgametė draugystė. Kai kada nuvažiuodavau aš, kai kada kiti žmonės – ses. N. Sadūnaitė, P. Plumpa ar kiti“, – sakė arkivyskupas, prisimindamas labai sukrėtusią, prieš pat 1974 m. Kalėdas atėjusią baisią žinią, jog S. Kovaliovo bute Maskvoje atlikta krata ir jis areštuotas. „Už tą draugystę ir pagalbą sovietinė valdžia jam atseikėjo nemažą „premiją“ – 10 metų griežto režimo kalėjimo ir 3 metus tremties. Kai tokia kaina sumokama už draugystę, ji pasidaro labai tvirta“, – sakė arkiv. S. Tamkevičius.

Įžangos žodyje S. Kovaliovas, kalbėjęs savo gimtąja kalba (vertė kun. Robertas Grigas), kukliai juokavo, jog premijos ir yra skirtos tam, kad jas kažkam įteiktų, ir pabrėžė, jog ši Laisvės premija nepriklausanti jam vienam. „Tai mūsų bendra premija už mūsų bendras pastangas siekiant bendros mūsų laisvės“, – sakė S. Kovaliovas primindamas ir didžiulį indėlį į Lietuvos laisvę tų 200–300 tūkst. maskviečių, išėjusių į gatves 1991 m. sausio 14 d. palaikyti lietuvių po kruvinųjų Sausio 13-osios įvykių. Be kita ko, savo žodyje garbusis svečias sakė neturįs teisės savęs vadinti tikru tikinčiuoju, veikiau esąs agnostikas, bet jokiū būdu ne ateistas. Būdamas iš profesijos mokslininkas biologas, jis su gilia pagarba atsiliepė apie tikėjimą kaip didžiulę dovaną žmogui, apgailėstaudamas, jog šios dovanos, deja, neturi. S. Kovaliovas taip pat aukštai įvertino Katalikų Bažnyčios Lietuvoje pastangas sovietmečiu ginti tikinčiųjų teises ir tikėjimo laisvę. Į disidentinį pasipriešinimą, kaip pasakojo S. Kovaliovas, jį atvedę giliai asmeniškai motyvai – juk kiekvienas žmogus turi teisę būti gerbiamas. Tuometėje priespaudos santvarkoje, norint išsaugoti savo asmens orumą ir savigarbą, pasak svečio, pasirinkimai buvo aiškūs: rinktis kalėjimą arba nusilenkti režimui. Žymusis disidentas tvirtino, jog jį ir jo draugus protestuoti prieš melo sistemą labiausiai skatino gėda. „Buvo gėda tylėti, kai tuos, kurie sakė tiesą, vežė į kalėjimus. Negana to – meluota tavo vardu, – sakė S. Kovaliovas. – Tačiau šis pasirinkimas, kaip paaiškėjo, turėjo savo kainą. Už savigarbą reikėjo sumokėti – kalėjimu. Ir mes sutikome mokėti šią kainą.“ S. Kovaliovas teigė anksti supratęs, jog nepakanka būti garbingu mokslininku, kad galėtum garbingai gyventi, o totalitarinio režimo siautėjimas vertė galvoti, ką daryti. Pasak svečio, fizinis pasipriešinimas būtų prilygęs tai pačiai baisiai jėgai, tad teko rinktis kitą, daug kainavusį antisovietinio protesto, disidentinio veikimo kelią (nors iš pradžių labiausiai norėjosi tiesiog susprogdinti tą smirdantį SSKP biuro pastatą).

Šiame susitikime S. Kovaliovas taip pat atsakė į istoriko, žurnalo „Naujasis židinys–Aidai“ vyr. redaktoriaus dr. N. Šepečio klausimus. Atsakydamas svečias prisiminė savo įkalinimą Vilniuje 1974 m., tardymo, teismo patirtį, kai atsakydamas duoti parodymus varė į nevilgtį savo tardytojus ir kėlė dar didesnį jų įsiūtį, kai iš teismo salės visiškai nusižengiant teismų praktikai buvo išvaryti liudininkai, kai teko skelbti bado streiką ir kt. Buvo pasidalyta mintimis apie disidentinį judėjimą Rusijoje, ten žmogaus teisėms ginti 1969 m. pradėtą leisti

Ekumeninės pamaldos

Sausio 20 d. Kauno paminklinėje Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje švenčiant Maldos už krikščionių vienybę aštuon dieną į ekumenines pamaldas buvo pakviesti Kaune veikiančių krikščioniškųjų bendruomenių nariai drauge melsti Dievą didžiausios dovanos – suvienyti visus krikščionis į vieną Kristaus Bažnyčią.

Pamaldose dalyvavo stačiatikių, evangelikų liuteronų, metodistų ir katalikų bendruomenių nariai – tikintieji ir dvasininkai: Kauno stačiatikių Apreiškimo Švč. M. Marijai parapijos kun. Nikolajus Murašovas, Kauno evangelikų liuteronų Švč. Trejybės bažnyčios diakonas Arūnas Žydaitis, Kauno jungtinės metodistų bažnyčios kun. Remigijus Matulaitis bei Kristaus Prisikėlimo parapijos klebonas dekanas mons. Vytautas Grigaravičius, taip pat kan. Robertas Pukenis, kun. Nerijus Šmerauskas ir kun. Audrius Martusevičius.

„Tebūna šis mūsų susitikimas bendra malda už mūsų bendruomenių narius, kad kiekvienas, labiau atradęs Kristų, savo dvasia atsinaujinęs, galėtų skelbti jo Evangeliją“, – ragino pamaldas pradėjęs ir joms vadovavęs mons. V. Grigaravičius. Iš klausius Dievo žodį, dvasininkai pasakė trumpus pamokslus.

Pagal Jokūbo laišką pamokslavęs metodistų kun. R. Matulaitis atkreipė dėmesį, kaip svarbu šiandien mokėti ne tik kalbėti, bet ir klausyti – pirma klausyti Dievo žodžio, paskui įsiklausyti, ką sako kitas. Vargas būtų tiems, kurie liktų vien Dievo žodžio klausytojais – reikia iš jo mokytis tikėjimo, vilties ir meilės kalbos, tos, kuri sutaiko priešus, parveda paklydusius, gydo sužalotą dvasią.

Kun. N. Murašovo žodis sugrąžino į pirmųjų tėvų nuopuolį, kai žmonija paveldėjo kančias ir mirtį, nors savo istorijoje ir išlaikė tikėjimą pomirtiniu gyvenimu, Dievo ilgesį, amžinybės

troškimą. Apgailestauta, jog dabartinės civilizacijos žmogus savo žvilgsnį kreipia ne į Dievą, bet į žemę. Pasak stačiatikių dvasininko, visų konfesijų krikščionys turi skelbti klaidžiojančiam pasauliui krikščioniškojo tikėjimo pagrindą – Kristaus prisikėlimą.

„Šis bendras mūsų susirinkimas liudija, jog vienybė, kurios siekiame, niekada nebus vien mūsų pastangų rezultatas. Tai dovana iš aukštybių, kurios turime visada melsti“, – sakė mons. V. Grigaravičius, primindamas popiežiaus Benedikto XVI mintį, jog Maldos už krikščionių vienybę tradicija, prasidėjusi 1908 m., atspindi Vatikano II Susirinkimo raginimą siekti visiškos Kristaus mokinių vienybės, ieškoti naujų ir veiksmingų jos formų. Buvo primintas Šventojo Tėvo Benedikto XVI raginimas visiems karštai melstis, kad stiprėtų krikščionių bendras liudijimas, solidarumas, bendradarbiavimas, laukiant tos laimingos dienos, kai galėsime visi drauge išpažinti apaštalų perduotą mums tikėjimą ir jį švęsti.

Pradedant ir užbaigiant pamaldas giedojo stačiatikių choras, krikščioniškas jaunimas. Parapijos konferencijų salėje po pamaldų buvo surengta agapė.

-kait-

Nauji leidiniai'

Kanonų teisės kodeksas / Codex Iuris Canonici. – Vilnius: Lietuvos Vyskupų Konferencija / Katalikų pasaulio leidiniai, 2012. – 1008 p.

Tai pirmasis lietuviškas Kanonų teisės kodekso leidimas. Kanonų teisės kodeksą sudaro 1752 kanonai, kurių kiekvienas panašiai kaip įstatymo straipsnis išreiškia konkrečią teisinę normą. Į lietuviškąjį leidimą įtraukti visi naujausi galiojančio Kanonų teisės kodekso papildymai, Bažnyčios Magisteriumo įvesti pastaraisiais metais.

„Einamųjų įvykių kroniką“ ir jos leidėjų persekiojimą, KGB pažadėjus už kiekvieną naują numerį ką nors pasodinti iš visai pašalinių, niekuo dėtų žmonių. S. Kovaliovas paminėjo Rusijos disidentų sąsajas su Lietuva, mokslininkų ryšius su tuometinio Kauno medicinos instituto mokslo centro darbuotojais, pagarbiai atsiliepė apie sėkmingas, tūkstančių parašų po protesto laiškais rinkimo akcijas mūsų šalyje ir pavadino tai dideliu Katalikų Bažnyčios Lietuvoje pasiekimu. Susitikimo dalyviai uždavė garbiajam svečiui nemažai klausimų, tarp jų, suprantama, ir apie demokratijos, žmogaus teisių ir laisvių likimą jo gimtojoje šalyje šiandien, domėjosi Rusijos perspektyva kada nors tapti demokratiška valstybe.

-kait-

Mirė kun. Stanislovas Zubavičius (1953–2011)

Gruodžio 24 d. mirė Panevėžio Šv. apašt. Petro ir Povilo parapijos rezidentas kun. Stanislovas Zubavičius. Kun. Stanislovas Zubavičius gimė 1953 m. vasario 22 d. Pontakonių km., Grūžių apyl., Pasvalio raj. Mokėsi Sabonių kol. pradinėje mokykloje ir Joniškėlio vidurinėje mokykloje. 1973–1975 m. atliko privalomą karinę tarnybą. 1975 m. įstojo į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją. 1980 m. kovo 2 d. Panevėžio katedroje vysk. Romualdo Krikščiūno iššventintas kunigu. Darbavosi vikaru: 1980–1981 m. Anykščių ir Burbiškio, 1981–1983 m. Pasvalio, 1983–1986 m. Zarasų ir Imbrado, 1986–1988 m. Kupiškio parapijose; administravo: 1986–1987 m. Palėvenėlės, 1987–1993 m. Palėvenės, 1988 m. Surdegio, 1988–1993 m. Subačiaus, 1993–2005 m. Salamiesčio ir Palėvenėlės, 2005–2008 m. Leliūnų ir Pakalnių parapijas. 2008–2011 m. – Panevėžio Šv. apašt. Petro ir Povilo parapijos rezidentas. Kun. Stanislovas Zubavičius palaidotas gruodžio 29 d. Gustonių kapinėse, Joniškėlio parapijoje, Pasvalio rajone. Laidotuvių šv. Mišioms Panevėžio Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčioje vadovavo Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas.

-P-

Mirė kun. Antanas Diškevičius (1946–2012)

Sausio 15 d., sekmadienio vakarą, sulaukęs 66 metų, Alytuje mirė kunigas Antanas Diškevičius. Kun. A. Diškevičius gimė 1946 m. sausio 2 d. Alytuje, Šv. Angelų Sargų parapijoje. Mokėsi Alytaus I vidurinėje mokykloje. 1964 m. baigė Alytaus mechanikos technikumą, keletą metų dirbo techniku elektriku Energijos realizavimo įmonės Alytaus skyriuje. Nuo 1968 m. dirbo zakristijonu Miroslavo bažnyčioje. 1969 m. įstojo į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją ir 1974 m. balandžio 9 d. Kauno arkikatedroje bazilikoje vysk. J. Matulaičio-Labuko buvo iššventintas kunigu. Ėjo šias pareigas: nuo 1974 m. – Kudirkos Naumiesčio parapijos vikaras, nuo 1975 m. – Lazdijų parapijos vikaras, nuo 1979 m. – Kauno Šv. Vincento Pauliečio (Petrašiūnų) parapijos vikaras, nuo 1981 m. – Metelių parapijos administratorius; 1982 m. atleistas iš Metelių parapijos administratoriaus pareigų, apsigyvena Alytuje; nuo 1985 m. gegužės 28 d. – Būdviečio parapijos administratorius; nuo 1985 m. rugpjūčio 5 d. – Daukšių parapijos administratorius, o nuo 1992 m. ir Gudelių parapijos administratorius; nuo 1996 m. rugsėjo 6 d. – Alytaus Šv. Kazimiero parapijos altaristas; nuo 1996 m. lapkričio 12 d. tarnavo Nekaltai Pradėtosios Švč. Mergelės Marijos vargdienių seserų kongregacijos namų Putname, JAV, sielovadoje; nuo 2001 m. – Skardupių parapijos klebonas ir Marijampolės griežto režimo pataisos darbų kolonijos kapelionas; nuo 2003 m. – Alytaus Švč. M. Marijos Krikščionių pagalbos parapijos rezidentas.

Kun. A. Diškevičius buvo pašarvotas Alytaus Švč. M. Marijos Krikščionių Pagalbos parapijos bažnyčios žemutinėje salėje. Laidotuvių šv. Mišios aukotos sausio 18 d. Kunigas palaidotas bažnyčios šventoriuje.

-Vk-

Kalboje diplomatams popiežius smerkė terorizmą

(KAP, KAI) Sausio 9 d. metinėje kalboje diplomatiniam korpusui Benediktas XVI kritikavo religijos laisvės varžymus ir smerkė religiniais motyvais grindžiamą terorizmą. Pasak Šventojo Tėvo, toks terorizmas iškreipia religiją ir ją griauna. Benediktas XVI apgailestavo dėl brutalių pasikėsimų krikščionių bažnyčiose bei gyvenvietėse. Popiežius kritikalavo teisės aktus, kuriais įteisinamas ar propaguojamas abortas dėl abejotinų medicininių motyvų, ir sakė, kad tai kompromituoja jaunimo ugdymą. Kalbėdamas apie pasaulinę ekonomikos krizę, karus, socialines įtampas, Benediktas XVI ypač atkreipė dėmesį į jaunimo poreikius bei problemas. Popiežius pareiškė pasitenkinimą dėl Europos Sąjungos Teisingumo teismo sprendimo uždrausti patentuoti embrioninių ląstelių technologijas, taip pat dėl Europos Tarybos parlamentinės asamblėjos rezoliucijos, kurioje smerkiama prenatalinė selekcija lyties pagrindu. Šventasis Tėvas priminė, kad 2011 m. Šventasis Sostas užmezgė diplomatinis santykius su Malaizija, taip pat sudarė sutartis su Azerbaidžanu, Juodkalnija ir Mozambiku. Šventasis Sostas tapo visateisiu Tarptautinės migracijos organizacijos nariu.

Sausio 14 d. Vatikano dienraštyje *L'Osservatore Romano* pareikštas nepasitenkinimas dėl popiežiaus kalbos diplomatiniam korpusui teiginių netinkamo interpretavimo. Vatikano dienraštyje cituojamos britų dienraštyje *The Guardian* ir kitose žiniasklaidos priemonėse paskleistos žinios, esą popiežius savo kalboje pasmerkė tos pačios lyties sąjungas, pavadindamas jas grėsme žmonijai. Iš tikrųjų popiežius savo kalboje net neužsiminė apie tokias sąjungas, o kalbėjo apie šeimą, grindžiamą vyro ir moters santuoka. Jis teigė, jog šeimai priešiška politika kelia grėsmę žmogiškajam orumui ir žmonijos

ateičiai, tačiau tai nereiškia, kad vienos lyties sąjungos ar tokios sugyvenimo formos būtų lemiamas šeimai priešiškos politikos dalis.

Popiežiaus metų apžvalga

(KAP) Vatikano atstovas žiniasklaidai kun. Federico Lombardi SJ, apžvelgdamas Vatikano radijuje popiežiaus metų įvykius, atkreipė dėmesį į gruodžio 18 d. vykusį Benedikto XVI apsilankymą Romos *Rebibbia* kalėjime, kur Šventasis Tėvas pasakė kalbą ir atsakė į kalinių klausimus. Popiežius šiuo gestu norėjo parodyti, kad nusi kaltę ir atlikę kalėjimo bausmės žmonės turi gauti galimybę integruotis į visuomenę. Pasak atstovo žiniasklaidai, visuotinei Bažnyčiai ir popiežiui 2011-ieji buvo „gražūs, intensyvūs ir pozityvūs metai“, per kuriuos mažiau negu praėjusiais metais buvo justi krizių bei įtampų. Kun. F. Lombardi priminė, kad vizito Vokietijoje metu popiežiui rūpėjo pabrėžti Dievo pirmenybę šiandienos sekuliarizuotame pasaulyje. Ankstesnė kelionė Ispanijoje atskleidė krikščioniškojo tikėjimo ir jo džiaugsmingos išraiškos gyvybingumą. Ši kelionė buvo gairė planuojant naująją pasaulio evangelizaciją. Apsilankymu Benine popiežius parodė, kokia aktyvi yra Bažnyčia Juodajame žemyne. Pasak kun. F. Lombardi, spalio mėnesį tarptautinis Taikos susitikimas Asyžiuje buvo ne tik prieš 25-erius metus vykusio susitikimo pakartojimas, bet taip pat naujas žingsnis pirmyn. Įtraukta įpareigojanti tiesos tema, – jos siekti privalo ne tik krikščionys ir kitų religijų išpažinėjai, bet ir jokios religijos neišpažįstantys žmonės. Tarp svarbiausių metų įvykių minėtas televizijos tiltas, kai Benediktas XVI kreipėsi į tarptautinio erdvėlaivio įgulą. Pirmąjį 2011 pusmetį visuotinę Bažnyčią mobilizavo Jono Pauliaus II beatifikacija. Nuolatinis lankytojų srautas prie palaimintojo popiežiaus rodo išliekantį pagarbumo kultą ir liudija, kad daugelis laukia Jono Pauliaus II kanonizacijos.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

vysk. Gintaras Grušas
kun. Ričardas Doveika

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Žydrūnas Kulpys
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 750 egz.

ISSN 1392-6098

© 2012, „Bažnyčios žinios“